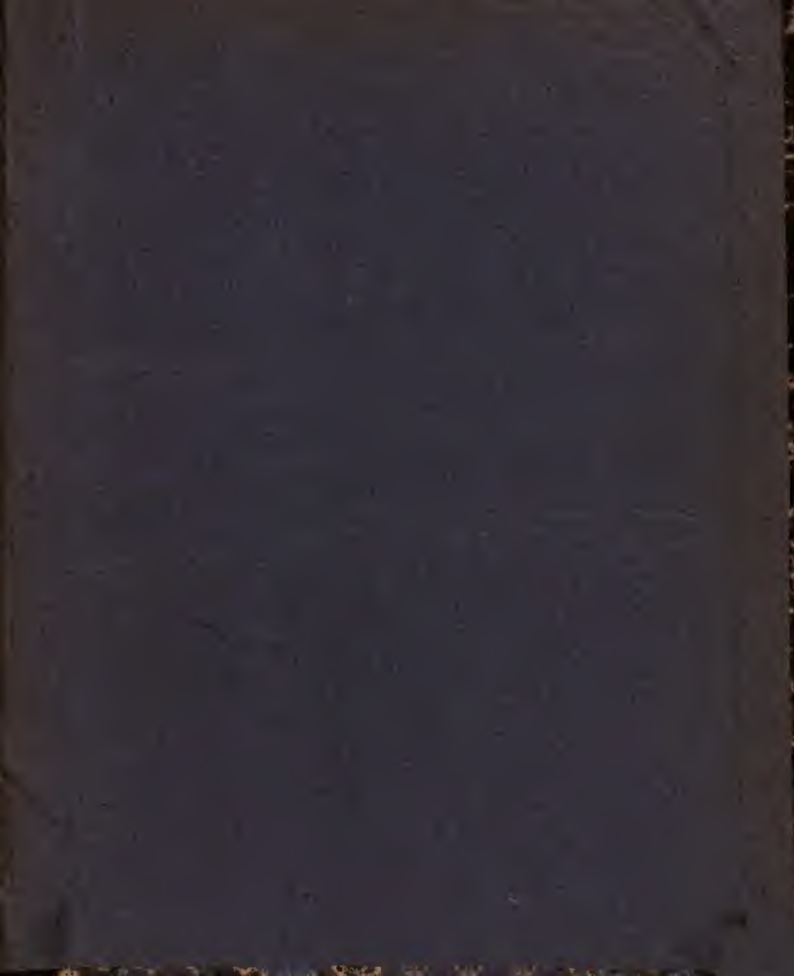
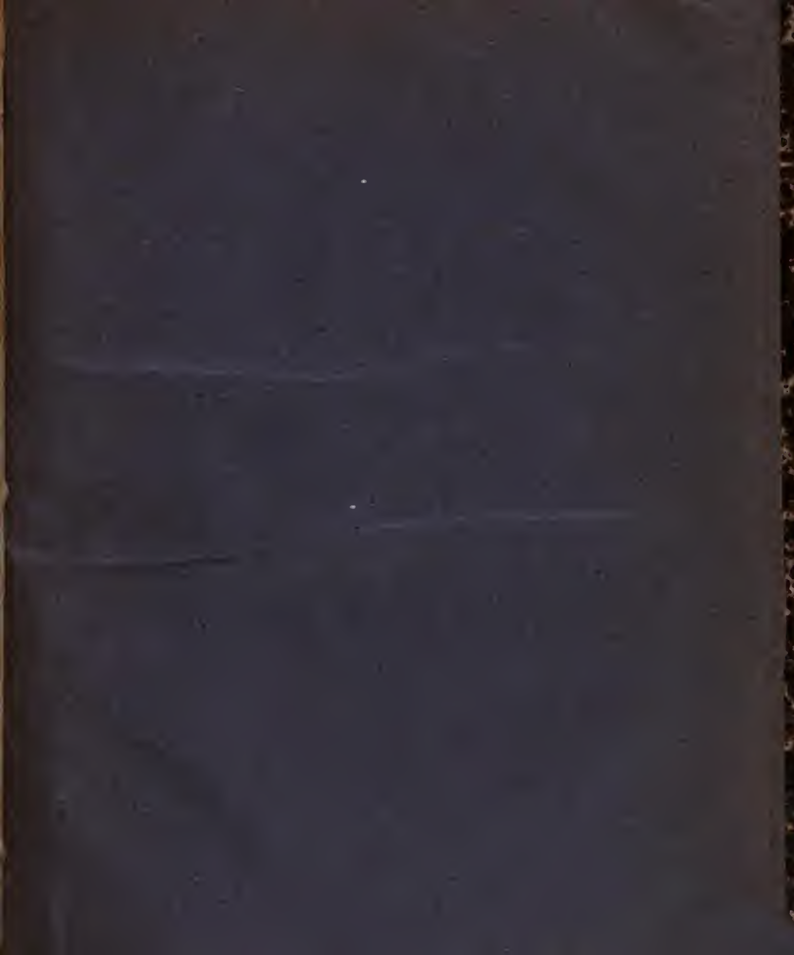

Christianus Becker/ Pastor in Lindenberg.

Henningus Danckwart/ Magdeburgensis, Pastor Ecclesiæ Bergens. & Fermerschlebiensis. Obiit Bergæ anno 1664. d. 19 Martij.

V.

Sub Rev. Dn. SEBASTIANO GOEBELIO ABBATE LIII. MODERNO.

M. Theodorus Balthasar Ludovici, Mansfeldensis, Procurator, nunc Pastor in Cracau & Præster.

Christophorus Koch/ Magdeb. prius Procurator postea Pastor hujus Cœnobii, nunc Magdeburgi ad D. Iacobi Diaconus.

Iohannes Caspar Naumburg/ Megamundra Thuringus, Architriclinus, jam Pastor in Langenweddingen.

Christianus Salichius, Brumbyensis Saxo, Culinarius & Hortulanus, nunc Pastor in Oppin.

Franciscus Schoffius, Magdeburg. Cellarius, jam Pastor in Gips.

Iohannet Georgius Mylius, Plaviensis Variscus, Pastor in Diœcesi Querfurdensi.

Christianus Gericke/ Regiomontanus Borussus.

Iohannes Sivertus, Magdeburgensis, primum Procurator, jam Pastor hujus Cœnobii & Ecclesiæ Fermerschlebiensis.

Iohannes Casparus Drachstedt/ Hallensis, in aulam Reverend. & Sereniss. Dn. Administratoris AVGVSTI ad informationem Illustrissimæ Prolis avocatus.

M. Johann Gottfried Riedner/ Hallensis. Bibliothecarius, nunc in Patriâ ad D. Vdalrici Concionator Sabbathicus.

M. Iohannes Sigismundus Findekeller/ Dresdensis, Procurator.

M. Conradus Häveker/ Calegiensis Saxo, Bibliothecarius & Hortulanus.

Georgius Kilianus Pößlinger/ Magdeburgensis, Informator & Cellarius, nunc Magdeburgi ad D. Iohannis â Concionibus Matutinis.

Iohannes Thymus, Schonbeccensis Magdeburgicus, Informator.

Salomon Lentz/ Magdeburgicus, Informator.

F I N I S.

Matthias Pyrnerus, Eilslebiensis, Pastor in Cracau & Præster postea devastatis illis pagis vocatus ad Parochiam Schleunicensem, obiit A. 1636.

Iohannes Stoherus, Berningensis Bohemus, Ludimoderator & Confrater, post Pastor in Wolmirschleben.

Martinus Holtzhusius Stemmerensis, Pastor in majori Wanßleben/ obiit A. 1645.

Petrus Schrammius, Magdeburg. Pastor. in Burg. obiit A. 1640.

Iacobus Becker/ Magdeburg. prius Pastor in majori Germerschleben/ posteà vocatus in Pastorem Gruningensem.

Bartholomæus Lüdertwaldt/ Magdeb. Pastor in minori Germerschleben/ obiit anno 1636.

Andreas Schöner/ Pastor in Körbliß & Lostaw.

VVigandus Prætorius, Pastor in Cracau.

Elias Cormannus, Collega Scholæ Stendaliensis,

Iohannes Grubelius, Gräfenhänichen-Misnicus Diacon. in Patria.

Iohannes Fischer Sangerhusanus Tyrigeta, prius Pastor in Creitfeld/ jam Pastor in Diestorff.

Iohannes Wapenhensch/ Magdeb. vocatus Pastor in Bieren.

Matthias Nathan, Neohaldenschlebiensis, Pastor Osterwerdig.

Christophorus Bezelius, Servestan. Sereniss. Princip. Christinæ Suecorum & Goth. Reginæ Concionator Aulicus.

Andreas Rotermund/ Pastor in Dodendorff.

Bernhardus Pauli, Eisenacensis, Pastor in Bleckenburg.

Petrus Reineccius, Pastor in Löbenig.

Fridericus Bünger/ Diaconus in Staßfurth.

Benedictus Stüning/ Pastor in Schwanenberg.

Christophorus Gering/ Pastor in Lederburg.

Thomas Friderici, Pastor in Schlebeniß.

Christophorus Belovv, Rector Scholæ Calegiensis.

Iohannes Tilekin.

Adamus Faber.

Henricus Heldberg/ Pastor in Crecaw.

Christianus Cämmerer/ Pastor in Pechaw.

R. D. Iohannes Zimmermannvs, Pastor, primùm Bergensis, post Diaconus ad Spiritus S. Templum, demum postulatus Præpositus Cœnobii B. Mariæ Virg. in Magdeburg. obiit ibidem anno 1668.

Christia-

III.

Sub Rever. Dn. JOHANNE HEYDENIO, ABBATE LI.

Iacobus Manlius, Silesius Brigensis, Procurator, obiit A. 1624. d. 31. Augusti.

Iohannes Orlingius, Hilderslebiensis, Pastor Ecclesiæ Bergensis, Bukaw & Fermerschleben. obiit A. 1625 d. 31. Augusti.

Iohannes Schroderus, Hassus, Architriclinus, obiit A. 1624. d. 16. Martij.

Georgius Mullerus, Magdeb. Pastor in Bukaw & Fermerschleben post desolationem horum pagorum promotus est in Pastorem VVeddingensem propè Goslar.

Georgius Cramerus, Konigsеensis, Pastor in Westerhusen/ obiit Anno 1626.

Petrus VVellenbergius, Diesstorffiensis, Pastor in Osterweddingen/ desolato v. pago isto egit Pastorem in Langenweddingen

Bartoldus Helvvigius Diesstorffiensis, Architriclinus, vocatus Pastor in Diesstorff/ Patris successor, obiit A. 1636.

Antonius Buchschatz/ Ietslebiensis, Architriclinus, Pastor in Patria obiit A. 1636.

Iohannes Faber, Lutzen Sommerensis Tyrigeta, obiit in Cœnobio A. 1623. d. 20. Decembr.

Iohannes Fornfestius, Ludimoderator, & Confrater, primùm Pastor in Schwaneberg/ deinde vocatus in Pastorem Eglensem, obiit Anno 1633.

Daniel Frommius, Pastor in Wolmirschleben/ Patris successor, obiit Anno 1626. d. 27. Septembr.

Iohannes Albinus, Iyterbocensis, anteà Cantor apud Austro-Magdeburgenses obiit in Cœnobio A. 1625.

Casparus Bohemus, Schlaccovverda-Bohemus, Pastor in minori Oscherschleben/ obiit Anno 1636.

Matthæus Langius, Schandaviensis Misnicus, abiit militatum.

R. D. Samuel Crusius Calegiensis Saxo, prius Ludimoderator, deinde ex Confratre Procurator, post electus & confirmatus Abbas hujus Monasterii A. 1626.

IV.

Sub Reverend. Dn. SAMVELE CRVSIO, ABBATE LII.

Matthias

Ludgerus Lautenschmidt/primùm Pastor Cœnobii S. Ludgeri prope Helmstedt/ posteà vocatus in Vnseburg/ obiit A. 1640.

VVolffgangus Ritterus, vocatus ad Parochiam Schleunicensem, deinde ad Diaconatum Magdeburgi Australis, obiit A. 1632.

Paulus Wichman/ Magdeburgensis, obiit A. 1600.

Iacobus Manlius, Silesio Brigensis, Procurator & Senior hujus Monasterij, obiit 1624.

Andreas Becker/ Domerschlebiensis, Ludimoderator hujus Scholæ, posteà Pastor in Dobendorff. obiit A. 1627.

Michaël VVeidnerus, Suganensis, Pastor in minori Edlaw.

Henricus Hesse/ Magdeburg. ex hoc Conventualis Monasterii B. Virginis Mariæ, quod Magdeburgi est, factus obiit ibidem.

Martinus Beutler/ Magdeb. in Neoparthenopoli à matutinis Concionibus, obiit A. 1625.

Conradus Butyrius, Hannoveranus, obiit ibidem

Iohannes Orlingius, hujus Cœnobii Pastor & Senior. obiit A. 1625.

Hermannus Redecker/ VVestphalus Pastor in minori Rosenburg. obiit A. 1626.

Paulus Hugo, Helmstadiensis, Pastor in Regling/ obiit A. 1626.

Lambertus VVernerus, Pastor in Hundesburg obiit A. 1620.

Iohannes Schroderus, Hassus, Architriclinus hujus Cœnobii, obiit A. 1624.

Nicolaus VVolffius Kivitzensis, obiit A. 1615.

Iohannes Reineccius, Ludimoderator, deinde Confrater, posteà vocatus Pastor in Welschleben obiit A. 1636.

Iacocus Kupfferus, Ludimoderator, posteà Diac. in Aken. obiit. ib.

Ioachimus VVeseus, Neomarchiacus, primùm vocatus in Diaconum Neòparthenopolis, post Pastor factus Soltquellensis.

Iohannes Crugerus, Valdorffiensis, Pastor in Melchau & Wust.

Mauritius Lencke/ Magdeb. obiit A. 1616.

Christophorus Todænus Schlacco vverda-Bohemus, Ludimoderator, & Confrater, posteà Diaconus in Magdeb. Vrbe v. devastatâ Diaconus factus in Flenßburg Holsatiæ.

Iohannes Neuman/ Eisfeldensis, Pastor in Westerhusen/ obiit 1622

R. D. Iohannes Heydenius, Ierslebiensis, postulatus in Præpositum Monasterii Monialium in Wolmirstadt/inde postulatus in Abbatem hujus Phrontisterii A. 1621. obiit. A. 1626.

Henningius VVeddevius, Goslariensis.
Mauritius Meyer/ Magdeburg. Ludimoderator Bergensis, postea Rector in Schönbeck. obiit ibidem.
Balthasar Voigt/ VVernigerod. vocatus in Diaconum ejusdē Ecclesiæ.
Bartoldus Helvvig, Dodendorffensis, Pastor Ecclesiæ in Dies-dorff. obiit A. 1625.
Evvaldus Tegeder, Pater Fraternitatis in Hervordea, hinc avotus.
Erasmus Vischenbecius, Dannenbergensis, Pastor in Bodendieck.
Ludolphus Bolschenius, Vallerschlebiensis, Pastor in Witting.
Paulus VValkhovius, Heimerschlebiensis, Cantor & Collega Scholæ Barbyanæ, posteà Diaconus ibidem.
Theodoricus Zedovius, Soltquell. vocatus in Diaconum VVolmirstadiensem, posteà in Pastorem Ecclesiæ in Hötenschleben.
Andreas Tilemannus, Eglensis, obiit hîc
Cyriacus Haverlandt/ Brunsvicensis, Pastor in Zwiffling & Weyhe
Gottfridus Homelius, Düsseldorffiensis Rhenanus.

II.

Sub Rever. Dn. CLEMENTE Strathausen. ABBATE L.

Leonhardus Latomus, Procurator, obiit Magd.
Casparus Bolschenius, Vallerschlebiensis, Diac. Berg. Ecclesiæ, posteà Past. in Wolmirstadt/ denique vocatus in Pastorem Ausleb.
Thomas Erxleben/ Eichendorffiensis, Pastor in Buckaw & Bermerschleben obiit ibidem.
Melchior VVesselius, Luneb. Past. in Cracau & Præster, obiit ibid.
Petrus Vlnerus, Gladenbachius, Past. Dodendorf. obiit ibidem.
Iohannes Sommerus, Cygneus, Past. Ostervvedding. obiit 1622.
Casparus Lilienzweig/ hujus Cœnobii Ludimoderator, posteà confrater & Pastor, deniq; vocatus in Concionatorem Aulicum à Reverend. & Illustr. Principe ac Domino, Dn. Philippo Sigismundo Episcopo Osnabrug. & VVerdensi, Duce Brunsvicensi, obiit A. 1603.
Paulus Gottfridi, VVerthinensis, Procurator, & ob ingravescentem R. D. Abbatis ætatem in Coadjutorem hujus Monasterii electus & confirmatus A. 1608. obiit A. 1613.
Ludgerus Strathausen/ VVerthin. Past. in Stemmern obiit 1626.
Iohannes Bosselius, Magdeburg. Past. in Randaw. obiit A. 1624.
Iohannes Wincke/ Goslariensis, Ludimoderator.

Ludgeru

tendens Helmstadiensis, postremò Pastor Ecclesiæ Bergensis, nec non Professor S. Theologiæ, ibidem obiit A. 1579.

Petrus Lepperus, Gladenbach. prius Ludimoderator Scholæ, deinde Procurator hujus Phrontisterii, demum Pastor in medio & superiori Etlaw.

Iohannes Freymüller/ Zeapolitanus, Pastor in Bermerschleben/ obiit hic A. 1584.

Michaël Cocus, Lutstadensia Thyringius, Pastor in Schleuenig. obiit A. 1605.

Georgius Hasenstab/ Francus, Pastor Ecclesiæ in Osterweddingen/ obiit A. 1598.

Balthasar Rosenthal/ Magdeb. Pastor in Bieren/ obiit ibidem

Iohannes à Tilia, Schvvarzensis, Pastor in majori Sanderßleben

Ioachimus Münch/ Salzensis, avocatus in Pastorem Schvvarzens.

Albertus Berckman/ Luchterensis. Hic exiit ex nobis, quia non erat ex nobis.

Theodorus Witzendorff/ Vlzensis, Pastor Ecclesiæ in Losbau, posteà in parvâ Rodenschleben.

Erasmus Henninges, Soltquellensis, Pastor in Vorderstadt/ posteà in Wolmirstadt/ obiit A. 1604.

Andreas Dickpensche/ Neuenhaldenschlebiensis, prius Ludimoderator hujus Phrontisterii, posteà hinc avocatus in Rectorem Scholæ Neohaldensclebianæ, denique Pastor in Harmsdorff/ ibidem obiit.

Henningus Hoppius, Magd. Collega Scholæ Magdeburgensis, deinde Pastor ad S. Iacobum, obiit ibidem.

Iohannes Willing/ Stendaliensis, Vicarius Summi Templi Magdeburgensis.

M. Ludgerus Aquilius, Dusseldorffensis, Professor cùm Græcæ, tùm Ebrææ Linguæ, avocatus in Pastorem Cathedralis Ecclesiæ Havelbergensis, obiit A. 1601.

Georgius Wittenkopff/ Nivemontanus, obiit A. 1595.

Iohannes Geriscus, Magdeburg. vocatus in Rectorem Scholæ Alvenschleb.

Paulus Duber, Schlibensis, Rector Scholæ novæ Civitatis Magdeburgensis deinde Pastor in minori Otterschleben/ obiit A. 1599.

Hermannus Schroderus, Holsatus.

Henricus Blum, Magdeb. hinc avocatus in Pastorem Ecclesiæ in Brumbi, posteà Diaconus ad S. Petrum Magdeb. factus.

Henricus Borcken, primum Pastor Ecclesiæ Bergensis; postea vocatus in Aulicum Concionatorem Illustriss. Principis Brunsvicensis, deniq; Pastor Ecclesiæ in Grehnâ Ducatus Bransvicensis creatus.

R. D. Gerhardus Cocus, Gladenbachius, Prior hujus Phrontisterii, hinc electus in Abbatem Monasterii in Regali Luthero, obiit Anno 1599.

Carolus Gokel, Gladenbachius, Past. in Olvenstedt, obiit A. 1595.

Iodocus Symenius, Hamburg. Pastor in minori Otterschleben.

VVernerus Knorre, Duikensis, Custos Ecclesiæ Bergensis, obiit hîc Anno 1575.

Lambertus Dionysius, Ludimoderator Scholæ Berg: hinc avocatus & creatus in Parochum Ilsenburgensem.

Iohannes Vlnerus, Gladenbachius, frater Dn. Abbatis germanus, prius Pastor in Bella Coloniensis Diœcesis, posteà membrum hujus Monasterii, obiit A. 1576.

Georgius VVitzen, Schoningensis, Pastor Ecclesiæ Bergensis, posteà vocatus â Senatu Magdeburgensi in Pastorem Ecclesiæ in Glotha.

Sigismundus Pfaffendorff / Coloniensis, venit ad nos conversus ex Papatu sed rursum defecit â nobis, ut canis rediens ad vomitum.

Franciscus Fischer / Bergensis Ecclesiæ Pastor, avocatus hinc in Pastorem Ecclesiæ in Dalen Warschleben. obiit ibidem.

Gottschalckus Schmidt / Soltquellensis, Pastor in Süldorff.

Helias Longonius, Spandaviensis, Pastor in Diesdorff. obiit ibid.

Christophorus Bach à Schnarßleben / hîc pie defunctus in Christo A. 1578.

Hieronymus Bardinus, Osterwicensis, Ludimoderator Scholæ Bergensis, deinde Pastor in Wingenstedt.

Ioachimus Wittstock / Spandaviensis, prius Pastor Ecclesiæ Berg. deinde avocatus â Reverendo Capitulo Majoris Ecclesiæ Brandenburgensis in Parochum ejusdem Summi Templi, postea Pastor in N.

M. Ioachimus Suerinus, Soltquellensis, Scholæ Berg. Ludimoderator.

Henricus Homelius, Gladenbach. primùm Illustr. Brunsvicensi, deinde Iuliacensi Principp. â Concionibus Aulicis, postea Superintendens

tendens

Fuit Cœnobium Bergense à tempore Reformationis Lutheranæ illustris semper pietatis schola, vixeruntq; in illo sub religiosis Abbatibus Petro Vlnero, Clemente Strathusio, Johanne Heidenio, Samuele Crusio, *& qui adhuc superest,* Sebastiano Gœbelio, *viri præclari, qui dein partim alia Monasteria sive Abbates, sive Præpositi rexerunt, partim Regibus Principibusq; à concionibus & consiliis sacris fuerunt, aut in urbibus oppidulis pagisq; vel in Ecclesia vel Schola Dei servierunt. Horum Fratrum & Conventualium omnium catalogus, diligenter congestus, cum ad manus meas pervenisset, hic subjicere, qualem eum nactus sum, volui. Interest posteritatis, scire, ex hoc Cœnobio, velut ex equo Trojano, egressos plures optime de Ecclesia meritos viros, & esse illud adhuc hodie, ceu pium Conditorum institutum requirit, veræ & sinceræ religionis seminarium.*

I.
Sub Reverend. Dn. PETRO ULNERO, ABBATE XLIX.

Dn. Iacobus Lager, Bileveldanus, Senior, qui ante devastationem Cœnobii, quæ Anno 1546. facta est, Monasticen professus fuerat.

Iacobus Heydhausen, Werthinensis, ex Phrontisterio avocatus in Pastorem Ecclesiæ in Eichendorff/ obiit A. 1598.

Clemens Strathausen, VVerdinensis, postulatus in Præpositum Monasterii Monialium in Meyendorff/ post revocatus in Abbatem hujus Phrontisterii A. 1595.

Martinus Gallus, Bolislaviensis Silesius, primus Ludimoderator Bergensis Scholæ, deinde promotus in Canonicum Lectorem Metropolitanæ Ecclesiæ Magdeburgensis, obiit Magdeburgi A. 1581.

Henricus Kneeteysen, primum Monasterii Procurator, posteà vocatus in Pastorem Parochiæ in VVispenstein.

Henricus VVilhauer, VVerthinensis, Ludimoderator Scholæ Bergensis, postea avocatus & factus Quæstor ærarius Illustriss. Principis Iuliacensis.

Georgius Gossuvinus, Gladenbachius, primum Canonicus Lector Cathedralis Ecclesiæ Magdeburgensis, deinde hujus Phrontisterij membrum & Capitularis factus, obiit in Cœnobio.

Seriò igitur injungimus præcipimus & severißimè jubemus, ut Statuta hæc singula Monasterio recepti Fratres, religiosè observent, neq; contraveniant; gravi statutâ pœnâ in eos, qui rumpere ea vel convellere annituntur: Cogitantes Legibus & Statutis, inprimis verò Principali Authoritate confirmatis, parendum & obediendum omninò, illisque suam sanctimoniam religiosè conservandam esse, Ideò qui ipsis se morigere subjecerit, Gratiam & Clementiam nostram certò exspectabit. Contranitentes verò & immorigeros ad illorum sanctam observantiam condignis pœnis & animadversionibus severioribus adigemus; Quas autem evitabunt virtutem amantes; quiq; cupiunt, ut promotionis portæ ad ulteriora deinceps ipsis pateant. Mandamus iterum, ut Statuta hæc â Nobis clementißimè confirmata probè observentur. Literas hasce confirmatorias propriâ manu subscripsimus, & Sigillo nostro Secretiori communiri jußimus, prout id illis appensum est. Dabantur Hallis Saxonum die 21. Iulij Anno Domini CIↃ IↃC LXII.

AUGUSTUS

L. S.

JOHANNES KRULL D.

PETRUS BEUTHER.

Fuit

XI.

Extra Monasterium neq; in urbe Magdeburgensi, neq; alias uspiam nisi cum speciali permissione D. Abbatis pernoctent, nec absq; illâ, aliò quopiam iter instituant pro suo cujusq; lubitu cum neglectu divinorum & studiorum excurrentes & divagantes.

XII.

Nec minus in totâ vitâ & moribus passim sese tales praebere studeant, quò omnibus quibus cum agunt, porro exemplo, nemini autem vel verbo, vel facto justo offendiculo esse possint.

XIII.

Quicunque igitur Statuta haec sedulo ac diligenter servaverint, seseq; juxta praescriptas constitutiones fideles & obedientes Monasterio & Domino Abbati praestiterint, vicissim ii, ut membra ejusdem & Capitulares, quin & chari Fratres habendi, omniq; favore & benevolentiâ prosequendi; insuper non tantum vitae necessariis providendi, sed & omnibus Privilegiis & Libertatibus hujus Monasterii pro uniuscujusq; personae conditione ac qualitate uti ac gaudere debent. Quod ipsum, praestito prius eo, quod praemissum est; ut reipsâ fiat, praesenti & futuris Abbatibus injunctum & seriò demandatum esto.

XIV.

Vt autem Recipiendi Fratres ad observantiam horum eò magis adstringantur, atque etiam reverentiam debitam Abbati praestent, obligabunt se sequenti praescriptâ formâ:

Ego N. promitto tibi Domino N. Abbati hujus Monasterii debitam obedientiam, Reverentiam ac fidelitatem juxta praescriptos articulos in nomine Patris, Filii, & Spiritus Sancti.

XV.

Quâ praestitâ, recipiet eos Abbas, eâ formâ, quae subsequitur:

Et Ego N. confirmatus Abbas hujus Monasterii, recipio te N. in Fratrem & membrum nostri Phrontisterii Bergensis, conferens tibi, nostram fraternitatem in nomine Patris, Filii, & Spiritus Sancti, Amen.

Seriò

Recentiores suos Seniores revereantur, Seniores vicissim Recentiores diligant, atque adeò mutuis obsequiis sese prosequantur.

VI.

Secreta Monasterji honesta illis singulariter aut generaliter concredita, item Privilegia & immunitates speciales nemini extraneo & cujus ea scire non interest, in Phrontisterii præjudicium, sub infidelitatis censura revelent.

VII.

Privilegia Monasterii neque per se ipsos ullo modo infringere, aut immunitates & Indulta labefactare nec bona ejusdem alienare præsumant. Neque etiam ab alio quoquam cujuscunque status ac conditionis fuerit, eadem infringi, labefactari, aut aliquo modo abalienari sinant, sed è contrario, summis viribus ipsa illa tueri, conservare & augere studeant.

VIII.

Insuper in officiis ex Domini Abbatis arbitrio sibi injunctis sese per omnia fideles ac diligentes præbeant. Neq; contra Domini Abbatis ordinationem quicquam faciant aut moliantur, Si qui verò in demandatis officiis infideles reperti & convicti, aut Abbati suo inobedientes extiterint, aut quovis modo etiam eidem contumaciter rebellaverint, debitæ correctioni pro transgressionis qualitate aut delicti ratione sese subjiciant. Quod si quis pertinaciter recusaverit, etiam de Monasterio ejiciatur.

IX.

Ad dignitates aut Ecclesiasticas functiones legitimè vocati, non nisi cum consensu Domini Abbatis (qui eis non denegabitur) easdem vel acceptent, vel recusent.

X.

Vitam castam ac honestam, nec non cum morum gravitate conjunctam agant. Si qui verò in cœlibatu vivere, aut aliis justis ex causis in hoc Monasterio perseverare aut nolint aut non possint, non clam nec furtim, sed assensu & bonâ voluntate Domini Abbatis, à quo & Testimonium suæ in Monasterio transactæ vitæ recipiant, discessum instituant.

Ex-

cubiis, ut hauriant mente avidâ, quod hactenus ipsis incognitum & nondum observatum fuerat. Quo strenuè facto & egregiè præstito, mores erunt ad honestatem formati, cessabunt vitia & vita eorum ita præparabitur, ut DEO placeat, â probis laudetur & extollatur. Sic autem sonant STATUTA, de quibus agimus, & quorum in ingressu meminimus.

I.

ANte omnia recipiendi & recepti in hoc Monasterium verâ pietate colant & timeant DEUM & Patrem Domini nostri JESU CHRISTI & fidem dent se amplecti Genus doctrinæ expressum in monumentis Propheticis & Apostolicis, & repetitum posteà in Confessione Augustanâ, ejusdemq; Apologiâ, Schmalcaldicis Articulis, Formulà Concordiæ & Catechismis D. Lutheri, ac fovere velle consensum catholicum, nec ab eo, Deo Adjutore unquam esse discessuros.

II.

Sacra Biblia, S. Patrum, item D. Lutheri & aliorum Orthodoxorum scripta diligenter legant, nec non sacris concionibus habendis, ut ad functiones Ecclesiasticas dignè promoveri possint, juxta Dn. Abbatis ordinationem sese exerceant.

III.

Sacras quoque Cantiones, lectiones, & preces Panegyricas in templo sedulo frequentent, atq; inter canendum non aliud agant, sed suo quisq; loco, & voce pariter ac mente, soli summo DEO laudes devotè canat, nec citra permissionem Domini Abbatis, aut inscio Seniore ab ipsis temerè sese absentet.

IV.

Honorem debitum, Reverentiam ac Obedientiam, secundum Deum & Christi Evangelium Abbati suo sedulò exhibeant & præstent.

V.

Ad conservandam verò fraternam charitatem, & pacem

Meminimus ſupra Statutorum Monaſterii, Principali Auctoritate confirmatorum, quæ hic ſubjicimus:

NOS DEI GRATIA AVGVSTVS, POSTVLATVS ADMINISTRATOR Primatus ac Archi-Epiſcopatus Magdeburgenſis, Dux Saxoniæ, Iuliæ, Cliviæ, ac Montium, Landgravius Thyringiæ, Marchio Miſniæ, nec non Superioris & Inferioris Luſatiæ, Comes Marchiæ, Ravensburgi & Barby, Dominus in Ravenſtein. Notum facimus Lecturis & quorum intereſt ſcire, Reverendum & benè doctum, devotum noſtrum, SEBASTIANVM GOEBELIVM ABBATEM Cœnoby Bergenſis propè Magdeburgum, expoſuiſſe nobis ſtudio ſubjectiſſimo, quòd Statuta quædam eum in finem concinnaverit, ut Cœnoby illius Fratres non ſolum ſecundum illa vitam ſuam decenter inſtituant, ſed etiam ea religiosè obſervent. Petens proinde ſubmiſſè, ut Statuta hæc authoritate noſtrâ Principali confirmaremus & illis robur adderemus firmiſſimum. Legentes & expendentes eorum tenorem deprehendimus, propoſitum hoc laude non carere, ſed Cœnobio proficuum & utile futurum, ejuſmodi Statuta ad ſtrictam & accuratam obſervantiam introducere. Sic enim Monaſterio recepti non ſolûm lectioni Bibliorum Sacrorum, & Authorum probatiſſimorum, cum primis Patrum & D. Lutheri ſcriptorum ſedulò & quotidie vacabunt, ſed etiam crimen ignaviæ adverſabuntur, habentes ingenium in excubiis,

lere diligentius & ex ipsis fontibus deducere possint, Bibliothecam egregiam monasterio paravit, eamque sensim optimis necessariisque libris adauget. Quibus laboribus, revera maximis & concatenatis cum distrahatur quotidie Dn. Abbas, conscripsit tamen subcisivis horis libellos nonnullos publico commodo edendos. Methodologia Homiletica, seu de Arte concionandi liber jam carceres mordet, & proximis forte nundinis in doctorum manus veniet. Alius de pactis divinis universalibus & particularibus ultimam adhuc manum exspectat. Cornelii quoque Becheri Psalterium, ad leges metricas Germanicas correctum à se, suo tempore publicabit. Antiquitatum denique Monasterii sui, historiæque Antecessorum suorum curiosissimus fuit indagator, cumque ab avo meo Henrico Meibomio conscriptum Chronicon Bergense intellexisset, jam tum ante hos sex annos coram, & per alios nuper secum communicari aut publicari petiit. Neque vero refragari ego honestis Optimi Viri desideriis volui, sed inter plurimos alios labores huic Chronico edendo manum admovi. Qua re cognita, ne ullam bene de monasterio merendi occasionem prætermitteret, ultro, quæ exornandæ editioni inservirent, submisit, quibus in hac quoque Appendice contexenda fideliter usus sum. Servet Ter. Opt. Max. DEVS Venerabilem Virum, ut qui tam bene primis sui regiminis annis de monasterio mereri cæpit, porro quoque idipsum in Nominis Divini honorem & gloriam, pietatisque & sinceræ religionis propagationem, conservet, instauret, magnisque adaugeat incrementis!

vit, redintegrarique fecit. Pecori quoque & Iumentis necessaria receptacula & cubilia de novo exstrui fecit, cum omnia furore militum partim combusta, partim disjecta & devastata essent, ne horto quidem cœnobii excepto, qui proin curas quoque diligentissimi Dn. Abbatis ad se vocavit, estque per ipsum cultior redditus: Præterea in Buchovv domum lateribus parandis exstrui cum omnibus necessariis fecit, in Osterwittingen autem molendinum novum construxit. Cum nuper mascula Illustriss. Comitum Barbyensium familia defecisset, Prædium Zacmundense, quod per aliquot secula Comitibus in Feudum ab Abbatibus Bergensibus datum fuerat, recepit, cumq; non parum desolatum esset, excoli iterum fecit, necessariisq; ædificiis instruxit. Interea dum hæc fierent, non minus ad pietatis studia promovenda devotam mentem convertit Abbas. Ideoq. primo A. 1662 Statuta Monasterii recensuit & à Reverendissimo Administratore confirmationem impetravit. Deinde cum Ordines Provinciales urgerent, ut, more sub initium Reformationis Lutheranæ recepto, in Monasteriis nonnulli pueri ex indigenis & alerentur & informarentur, facilem hic se præbuit Dn. Abbas, fecitque initium Anno 1663. Et quamvis illi Conventualibusque non parvæ eo nomine molestiæ creatæ fuerint, nec dum in aliis Archiepiscoparus Monasteriis simile quid factum sit, onera vero publica interea ad summum pervenerint, tamen in pio illo instituto adhuc perseverat. Cum conventuales omnes sacris litteris dediti sint, in iis diligenter eos exercet, & sæpe velitationibus, deque gravibus controversiis disputationibus ansam dat, consulentibus autem inter difficultates studiorum operam suam denegat nunquam. Tenentur Couventuales præter Canonicas horas matutinas & vespertinas singulis diebus habendas, dominico die pomeridianam concionem ad populum habere, in quo exercitio primo illis manuductorem fidelem, dein diligentem & exactum censorem exhibet. Vt verò studia sua colere

nissimus Administrator principalis gratiæ securum esse juberet. Nec vana fuerunt illa promissa. Eodem enim anno in Monasterium Bergense quod tum sine Abbate erat, in numerum Conventualium receptus est. Meruerat majora, sed tum res aliter non patiebatur. Post quadriennium autem 2. Januarii singulari DEI providentia à Cænobii conventu præsentibus maximè venerandi Capituli Cathedralis summi templi Magdeburgensis Deputatis & quibusdam Prælatis ritè & canonicè electus est, inque templo monasterii proclamatus, &, facta intimatione, à Serenissimo Principe confirmatus. Cum dein eodem anno Conventus Ordinum Provincialium Hallis Saxonum haberetur, pro membro ab illis electus est, & dein, præsentatione debite factâ, à Serenissimo Administratore in Recessu Conventus confirmatus est. Eodem tum loco laudabilis illa Vnio inter Capitulum Cathedrale Magdeburgense & Prælatos nonnullos Monasteriorum & Ecclesiarum Collegiatarum Archiepiscopatus Magdeburgensis redintegrata est, & à Serenissimo Principe confirmata, constitutusque est Abbas Bergensis, tenore Recessus Vnionis, Membrum & Assessor Judicii Clericalis Magdeburgensis, & una cum Capitulo Convisitator perpetuus Monasterii Wolverstetensis & Mariæbornensis. Adhibuit autem statim inter initia maximam diligentiam, ut Monasterio non tantum reditus suos integros servaret, sed & augeret, ædificiaque necessaria vel nova erigeret, vel collapsa restauraret. Templum cænobii, quod ante centum annos ab ipsis fundamentis Vlnerus extruxerat, à fatali autem illo excidio Magdeburgico vix in ruinis suis supererat, reparari fecit, cum præsertim Capella, quam erectam à Crusio diximus, non caperet omnes incolas Buchovienses. Ornamenta etiam reparato templo addidit, & in perpetuam rei memoriam Conclave illud, in quo Formula Concordiæ, ceu in Vlneri historiâ dictum, perfecta fuit, renovari fecit. Dein aliis quoque ædificiis, Abbati, Pastori, Procuratori destinatis manum admovit,

vit,

ſtudiis ſuis majores progreſſus fecit, donec 1647. in Lipſienſem Academiam abiret, & poſt quadriennium in Wittebergenſem. Conſecraverat ſe SS. Theologiæ, ad quam cum natura inclinabat, tum matris piiſſimæ honeſto deſiderio erat propenſior. In utraque igitur Academia non minus philoſophiæ quam Theologiæ celebribus Doctoribus diligentem dedit operam & Witebergæ D. Calovio præſide bis publicè de materiis Theologicis diſputavit. Biennio elapſo Witeberga Lipſiam rediit, cumprimis propter præſtantes, quos Lipſia tum habuit, concionatores. Ibi ſolemnibus præſtitis Magiſterii gradu ornatus eſt, ut ad plures eruditionem ſuam propagare poſſet. Quod & induſtriæ ſingulari laude fecit, multosq; in philoſophicis diſciplinis auditores habuit, cum ipſe interea ſub celeberrimis Theologis Hulſemanno, Carpzovio, Gejero, Kromajero, Slutero in ſacris illis ſtudiis audiendo diſputandoque ſedulum ſe præberet, omnesque diſcuteret controverſias, quæ cum adverſariis nobis intercedunt. Cumque eloquentiam ſacram & præceptis & uſu acquiri ſciret, in collegiis quoque concionatoriis ſub moderamine & cenſura B. Carpzovii & Dn. D. Gejeri ſe exercere non neglexit. Creſcente interim fama ipſius, Anno 1655. Lipſiæ ad D. Nicolai à Senatu Concionator Sabbathicus eſt conſtitutus, cui muneri in quartum annum præfuit, non neglectis interim Academicis ſtudiis. Verum honeſta magis, quam locuples erat hæc conditio, ideoq; ne patrimonium ſuum conſumere cogeretur, mutare meliori ſemper optabat, quod & contigit. Nam Reverendiſſimi & Sereniſſimi Dn. AVGVSTI, Poſtulati Adminiſtratoris Archiepiſcopatus Magdeburgenſis Filiorum Principum Ephoro nobiliſſimo Dn. Georgio Henrico à Luckovvin, cujus viri benivolentiam meritis ſuis conſecutus erat, ad Principum Juniorum ſtudia quædam Hiſtorica formanda conſiliis & opera Goebelii uti placuit, unde non tantum id impetravit, ut in Aula Archiepiſcopali An. 1659. Principalis menſæ beneficio frueretur, ſed etiam porro ita commendavit tum Luckovvinus, ut Sereniſſi-

consensu Reverendiss. Archiepiscopi, vendere cogeretur. Vitæ fuit inculpatæ, pietatis imprimis amans & ad DEI nutum sese componere promptus. Admirationi plurimis fuit ipsius constantia, magnusque in adversis animus, cum, quibus reliqui dejiciebantur calamitatibus maximis, in illis sese erigeret ipse, viresque sumeret à vulnere, ratus cum Lactantio *miserias* illas *laboresq; exercitia & corroboramenta virtutis* esse. Vxorem exemplo Vlneri habuit, quam tamen A. 1629, cum nulla recuperandæ dignitatis spes superesset, viduam duxerat, Mariam Hartmannam, honesto loco natam. Obiit illa 2. Martii 1649, sepultaque est Magdeburgi, in templo cœnobii Mariæ Virginis, cum trium filiorum Henrici, Gotfridi, Christophori parentem fecisset. Non utebatur satis firma valetudine, cumque augmento ætatis cachexia invalescere incipiebat, quâ in aquam intercutem tandem desinente, diu conflictatus fuit. Adhibuit illi debita remedia, quibus cum malum majus esse intelligeret, in consueta sibi patientia maximum invenit levamen. Admonebat longus morbus, ut sarcinulas componeret, & ipse ultro promptus de discessu ex hac vita placido & beato semper cogitabat, qui inter suorum preces 20. Martii 1658. hora prima evenit, cum annum ætatis suæ sexagesimum sextum aliquot mensibus superasset. Sepultus est Calbæ in prædio suo, quo ex monasterio aliquot ante obitum hebdomadibus cum suis sese tranferri curaverat.

LIII. SEBASTIANVS GOEBELIVS. Natus est 26. Decembr. ann. 1628. in urbe Dresdensi, Electorali sede, parentibus honestissimis, Iohanne Gœbelio, hæreditario in Dolitz & cive mercatorique Dresdensi, matre Dorothea Kohliâ, Senatoris Dresdensis filiâ. Ab his parentibus domi educatus; non tantum ab ipsis pietatis rudimenta accepit, sed à præceptoribus quoque, liberaliter altis, initia litterarum. Et hoc in decimum sextum usque annum, cum scholam oppidanam ingressus auspicio celebris Rectoris M. Johannis Bohemi in

studiis

sunt omnia more recepto, juxta tenorem legum. Communi enim consensu omnium Conventualium singulari Dei providentia per Benedictum Sartorium Notarium pnblicum præsentibus aliquot testibus Abbas Bergensis rite electus est & à D. Reinhardo Bakio in Cathedrali Templo Concionatore proclamatus, dein à Reverendissimo, Serenissimo Dn. Augusto Postulato Archiepiscopatus Magdeb. Administratore, rite confirmatus est. Iuramentum præstitit incurvatis genibus & erectis digitis coram Altari in templo Cathedrali, comitantibus eum Abbatibus Ammenslebiensi, Hildenslebiensi & Præposito Monasterii Mariæ in Magdeb. Verum quibus Antecessor ipsius immortuus fuerat calamitatibus, eæ novo quasi impetu facto in illum irruerunt. A. 28. hujus seculi à milite Cæsareo, cleroq; Pontificio monasterio ejectus est & expulsus, multaq; indigna passus, ipsis belli flammis Magdeburgum cingentibus.

Mantua væ! misera nimium vicina Cremonæ!

Illuxit tamen iterum sol, cumque vigore pacis Pragensis omnes qui ab anno 1627. ejecti erant, repetere munus locumque suum licitè possent, ipse etiam anno 1636. consensu Serenissimi Dn. Iohannis Georgii Ducis Saxoniæ &c. S. R. Imperii Septemviri, tum temporis Plenipotentiarii, in integrum restitutus est, retinuitque dein locum, & Conventum tenore Fundationis conservavit, durante adhuc truculentissimo bello. Equidem quæ in optimis quoque de conservando monasterio consiliis impedimenta habuerit, quivis facile conjicere potest, qui silere omnia jura inter arma novit. Restauravit tamen ædificia quædam, Ædem sacram, cum capella prope devastatum cœnobium, braxatorium, horreum, molendinum, non quidem ut volebat, sed ut poterat, cum de necessariis magis, quam commodis sollicitum esse cogerent infelicia tempora. Tanta enim erat pecuniæ pecuniaria, ut ad hæc ædificia, maximè tantum necessariis usibus paranda, Prædiá Prestensia ab Abbâte Clemente empta, prævio tamen

con-

veniebat. Ita quidem molesta maxime fuit ipsi hæc functio, sed & brevis. Mortuus enim quinto sui regiminis anno, nondum media parte finito, abreptus dysenteria populariter tum grassante. Annus ætatis ejus 42. fuisse memoratur. Sepultus est in templo monasterii Virginis Mariæ in urbe Magdeburgo, funebrem concionem habente eodem, quem supra laudavimus, Bakio.

LII. SAMVEL CRVSIVS. Natus est anno 1592. Hundsburgi patre Viro Reverendo Henrico Crusio, tum temporis Rectore Scholæ Hundsburgensis, dein Pastore Glotensi. Amisit quidem in prima juventute patrem, sed defectum illum supplevit cognatorum diligens cura. Dedit operam literis in schola non una, Brunsvicensi, Saltzvvedelensique, ubi sub celebri Rectore Ludovico Prætorio diu vixit, plurimumque profecit, ut anno 1613. qui ætatis erat 21. Witebergam se conferret, Academicis studiis aptus, ubi in tertium annum sacras literas imprimis tractavit sub magnis Theologis, Leonhardo Huttero, Friderico Balduino, Wolffgango Frantzio, Balthasare Meisnero, Jacobo Martini. Quamvis autem publice & privatim sub illis intra triennium non parum proficeret, & nihil magis optaret, quam bene cœpta feliciter absolvere, tamen deficientibus sumptibus medio in cursu interruptus munus qualecunque oblatum accipere coactus est. Erat in schola monasterii sui formanda tum temporis occupatus Abbas Clemens Strathusius, ad quam regendam vocabatur. Suscepit spartam 14. Augusti 1615. & in 7. usque annum non parum eam ornavit, donec Abbate Johanne Heidenio, pulveri scholastico subductus in fratrem Cœnobii reciperetur, & post annum, qui erat seculi hujus 23. in numerum Conventualium, tandemq; sequenti anno Procurator, Conventualium omnium unanimi consensu, constitueretur. Intervenientibus dein fatalibus belli calamitatibus, mortuoq; in urbe Abbate Johanne Heidenio, hic Procurator in illius locum successit. Acta

 sunt

mè conservavit. Mortuus est 19. Iulii 1621, circa noctis meridiem, placida morte, quam sæpe ardentibus à Deo precibus petierat, inter suspiria & preces conventualium & amicorum. Nonagenarium se jam esse paullo ante obitum dixit, quamvis de die ipsius natali nihil certo testimonio habeatur. Funebrem Concionem, rogatus à conventu, habuit Reinhardus Bakius SS. Theol. Doctor. eo die, quo in templo monasterii honorificè sepultus est.

LI. IOHANNES HEIDENIVS. Natus est anno 1585. Ierslebii patre viro Reverendo Iohanne Heidenio, pastore illius loci, quem tamen nimis mature, anno ætatis suæ octavo amisit, ideoque Verdam ad cognatum missus est, ubi alterum ætatis suæ octennium transegit, literis in schola publica diligentem operam dando. Rediit dein in patriam, sed mox missus Brandeburgum in Scholam Salderianam, inde Quedlinburgum, donec tandem studiis majoribus aptus ad Academiam Juliam sese conferret, ubi per annum integrum commoratus est. Inde Witebergam profectus est, ibique per biennium vixit, sed premente eum, quæ bonæ mentis soror esse solet, paupertate rediit, estque per Paullum Gothofredum Coadjutorem in Fratrum Cœnobii Bergensis numerum cooptatus. Diligentia tum sua & pietate ita se commendavit Domino Abbati, ut, mortuo Præposito Wolmerstedensi, illius locum nancisceretur. Cui quidem Cœnobio per 6. annos non sine illustribus pietatis & fidelitatis documentis præfuit, donec anno 1621. mortuo Clemente Abbas Bergensis legitime eligeretur, proclamatione à D. Bakio solenniter facta. Fuerunt tum ea tempora ut multis curis laboribusque constaret ipsi hæc dignitas. Nam relinquere monasterium & in urbe se ægre sustentare cogebatur, tristesque semper afferebantur nuncii, qui spoliatum monasterium, abacta pecora, abductas fruges nunciarent: quæ tanto ægrius ferebat, quanto magis se obstrictum remedio ferendo sciebat, parem autem se non inveniebat.

constans fama sit, tamen Anno 1608 imbecillitatis nomine sibi Coadjutorem dari petiit, & impetravit, Paullum Gothofredum, virum egregium, qui tamen post annum quartum mortuus est, superstite adhuc Abbate Clemente, cujus humeris subire debebat, turbato mortalitatis ordine. Memorari meretur, Abbatem Clementem sepulcralem lapidem, quem vivus sibi fieri curaverat, huic Coadjutori suo Paullo Gothofredo concessisse, eoque illum tegi voluisse: confestim tamen novum sibi fieri curavit, ut in recenti semper memoria mors esset, exspectanda quidem juvenibus, sed senum cervicibus propius impendens. Interim in omnibus monasterii rebus parem curam & prudentiam adhibuit, maximo cum publico emolumento, nec minore sui gloria Restauraverat Vlnerus pleraque Cœnobii ædificia, ad quod cum magni sumptus requirerentur, non parvum æs alienum contraxerat. Illo ut liberaret monasterium diligenter operam dedit Clemens, successitque res tam feliciter, ut non tantum intra viginti sex, quibus præfuit annos, debita solverentur, sed reditus quoque non parum augerentur, imprimis coemptis prædiis duobus in Preſter & Osterwittingen. Non minus autem res Ecclesiasticas, quàm Oeconomicas, ceu dixi, curabat. Vitam severè instituebat, nihil eorum, quæ ad religiosum cultum pertinent, intermittens, ipse in fundendis precibus assiduus. Natum quidem illum Parentibus, pontificiis superstitionibus addictis, constat, & iis etiam in tenera ætate imbutum, voluit tamen Deus eum mature resipere, quippe, qui jam tum anno 1565. cum Monasterium Bergense sæpius laudatus Vlnerus reformaret, errores agnovit, nostramque Confessionem, Augustæ propositam, amplexus est. Non desiit igitur exemplo Antecessoris sui pietatem omnibus modis promovere, quæque Vlnerus instituerat, scholam, Bibliothecam, quæque de Canticis Ecclesiasticis, de Concionandi exercitiis inter conventuales, Lectionibus inter edendum pie & prudenter ordinaverat, diligentissi-

 mè

rat Clemens ad hunc fratrem suum Hildenslebium una cum patre quindecim primum annos natus, sed cum probis moribus esset, modestiaque insigni, Henricum Abbatem Ammenslebiensem ita cepit, ut Ammenslebii secum esse vellet, & per aliquod quidem tempus ad scholam Hallenslebiensem mitteret, dein autem in monasterium suum reciperet, & quibuscunque posset modis, ornaret. Igitur & Abbati Bergensi Henrico Zirovv de meliori nota non sine fructu, commendavit; rebus tamen illius monasterii male se habentibus Ammenslebii mansit, donec Petrus Vlnerus, Henrici successor, præstantissimus vir & magnus restaurator Cœnobii Clementem ad se vocaret. Creverat cum ætate prudentia, ideoque optimi viri benevolentiam ita sibi conciliavit, ut paterne ab illo diligi videretur. Vnde mox Cellarii munere ornatus est, in quo administrando ita se gessit, ut spem patroni sui superaret. Anno 1575. Cœnobio Virginum Meindorffiensi Præpositus datus est, quod ære alieno, quo penè oppressum maximam partem liberavit, non sine magna nominis sui famà, in minoris rei cura ostendens, quid in majori posset. Hinc post decennium mortuo Vlnero, cum ad eligendum novum Abbatem una cum aliis vocaretur, non comparuit quidem, interim tamen concordibus suffragiis in Abbatem electus est & à Serenissimo Principe Dn. Ioachimo Friderico Marchione Brandenburgico, tum temporis Archiepiscopatus Administratore, confirmatus. Solent modesta ingenia etiam maximè meritos honores quàm diligentissime declinare, idque etiam sincere agebat Clemens, non diu post electionem accusando Conventuales, electionis non benè factæ. Multo enim aptiores alios potuisse eligi, sibi capulari seni animi corporisque vires deficere, sine quibus illa provincia administrari nequeat. Ita parum sibi fidebat optimus senex. Quamvis enim robur corporis illi pene singulare fuisse, & in extrema quoque senecta acie visus egregiè cum admiratione omnium valuisse

 constans

HENRICUS MEIBOMIUS Lectori S.

QVæ de Cœnobio Bergensi, ejusq; Abbatibus Avus meus consignavit, ut quidem ea ad me pervenere, edidi omnia. Desiit autem in Clemente, quinquagesimo Abbate, post cujus obitum ipse per aliquot quidem annos adhuc superfuit, de successore tamen Iohanne Heidenio nihil annotavit, imò in Clementis Strathusij historia justo parcior est. Cum vero modernus Cœnobij illius Imperialis Bergensis Abbas, Vir maximè Reverendus, Amplißimusq; Dn. SEBASTIANVS GOEBELIVS, *mihi in editione hujus Chronici occupato ultro transmiserit, unde & Clementis suppleri & reliquorum Abbatum vitæ contexi poßint; dignißimum judicavi, horum quoque optime de monasterio meritorum virorum memoriam conservari, cum præsertim in eo feliciores suis antecessoribus fuerint, quod sub illorum regimine hoc monasterium veræ & sinceræ religionis seminarium non ignobile extiterit.*

L. CLEMENS. Natus est prope Werdenam in Westphalia ad Ruram fl. in prædio Strathuso, quod ab avis ejus dudum possessum, toti familiæ nomen dedit. Fratrem Germanum habuit Antonium Strathusium, qui in hoc etiam Archiepiscopatu in sacro ordine magnos honores adeptus est. Primum quidem in Ammenslebiensi monasterio Conventualis & dein Procurator: mortuo autem Gœbelino Abbate Hildenslebinsie illi successit, perque novem annos isti muneri præfuit. Vene-

Ædificat turres, altas & construit ædes.
Post, Senior, placida morte, peremptus abit.

ANDREAS BECKER XLIII.

1478. ANdreas Canonum Doctor celeberrimus, olim
Parthenicus præstans Officialis erat.
Postmodo contemnens mundum, subit atria Claustri,
In quibus, extremum finit obitque diem.

MATTHIAS XLIV.

1495. COnsecrat Ernestus Princeps de more Mathiam,
Vult & ei sacras imposuisse manus.
Sed ubi sex totos, tribus & cum mensibus, annos
Rex fuerat, Baculum projicit inde suum.

THOMAS XLV.

1502. ITale, Cardineum gestans, Raimunde, galerum,
Quæris ubi nummos hic & ubique tuos.
Cur tibi perplacuit, Montani culmina Templi
Visere? quo, Thomas, tempore, Rector erat?

TILEMANNUS XLVI.

1510. ET furor & rabies, tandem petulantia Fratrum,
Quam sequitur regni perniciosa fames,
Constituunt stolidum Tilemannum denique Patrem,
Qui tamen internis, disperit æger, aquis.

THEODORICUS II. De Hamburg, Abbas. XLVII.

1516. VEndidit hic decimas Abbas Theodorus, & ergo,
Præsul ei summus non satis æquus erat.
Postea sed decimas redimit, redimitque favorem
Principis, at regni, non sine clade, sui.

HENRICUS VI. Cognomine Zyrovv Perlbergensis, XLIIX.

1522. RUstica colluvies cum grassaretur in orbe,
Hinricus, timuit rebus, & ipse, suis.
1525. Hinc cito Parthenicum, miseranda voce, Senatum,
Invocat, hoc, tutus possit ut esse, loco.

1555. *PETRUS ULNERUS. XLIX.*

ULnerus, Ducis Henrici, Brunonis ab urbe
Dicti, sacrata Pastor in æde fuit.
1560. Electum firmans, regali stirpe creatus
Sigmundus, mandræ collocat in solio.

FINIS.

Præterea referunt nihil hic Annalia nobis,
Carmine quod possem commemorare meo.

ALBERTUS de Querfordt, Frater Archiepiscopi Magdeburgensis Alberti, XXXVI.

ALbertus mundi pomparum summus amator, 1383.
Prodigit, hic Montis quicquid agellus habet.
Et si defuerit quondam quod devoret, inquit,
Se tandem Monachos velle vorare suos.

ARNOLDUS III. Ex Familia de Harckstro, Abbas XXXVII.

TErtius, haud multos, Arnoldus, præsidet annos, 1393.
Qui de Parthenico sanguine natus erat.
Hic, ubi Luciæ produxit virginis umbram
Phœbus, Olympiacas scandit aditque domos.

HINRICUS III. Cognomento Schorro. XXXIIX.

COnventus jussu, frendens, insignia, Schorro, 1408.
Cogitur officij deposuisse sui:
Non fuit œconomus quoniam, nec sacra gubernat,
Muneris, ut decuit, pro ratione sui.

FRANCISCUS BEIL. XXXIX.

STendalium genuit Franciscum, Berga locavit 1411.
Præsulis in summum, sede vacante, locum.
Cujus in imperio rursum discordia Fratrum
Cœpit, & in Claustro vita soluta fuit.

HINRICUS IV. de Buckenovv XL.

NObilis, Hinricum, Gunterus Episcopus, illum 1415.
Longius ex alijs huc vocat usque locis,
Vt faciat pacem, Monachos, Fratresque reformet,
Vivere Claustrali quos sine lege juvat.

HINRICUS V. de Moschavv. XLI.

LVstra, regit sacras, Hinricus, quatuor, Aras 1429.
Has, qui perpetuo vivere dignus erat,
Namque brevi cumulum rutili congesserat auri,
Et poterat rebus consuluisse sacris.

HERMANNUS MOLITORIS. XLII.

EX stabulo facta est, Hermanno Præsule nostro, 1459.
Splendida collectis Bibliotheca libris.

Ædifi-

BODO I. ABBAS XXIIX.

1293. PRæsulis Heidolphi, post ultima funera, Bodo
El gitur, capitis dexterioris homo.
Debita seu Claustri postquam se solvere posse
Hæsitat, impositum jure repellit onus.

ARNOLDVS II. Abbas XXIX.

1298. NE, sine Conventus nutu, quis mutuet aurum,
Arnoldus, pœna conveniente, cavet.
Et bona quæ fuerant pro pignore tradita, rursum
Liberat, in melius singula quæque locans.

BODO II. Nobilis de VVantsleben Abbas XXX.

1313. AVrea falciferi redierunt sæcula Regis,
Cum Bodo Montani cœperat arma chori,
Dives enim sacris decimis pagisque redemptis,
Prædia possessis adjicit, auget, agris.

ANNO II. Abbas XXXI.

1328. ANno senex summi curat solennia templi
Festa magis, regni quam colit arva sui.
Propterea statuit certis cantarier horis,
Perpetuo, Divis, cantica grata, suis.

ZLAVCO XXXII.

1333. ZLauco triumphales pompas, sumptusque prophanos,
In mundo, tumida carne regente facit,
Cum fuerat melius Monachalem ducere vitam,
Seque vel in Cella continuisse sua.

THEODORICVS LEO I. Abbas XXXIII.

1345. FAna, Sigefridus, quæ condere cœperat ante,
Hæc Theodoricus splendidiora facit.
Ac ea, Mauricij cum templo, dedicat uno
Tempore, Parthenici Præsulis, uncta manus.

IOGANNES II. de Rußleben, Abbas XXXIV.

1372. COndit adhuc Monachus, multis Altaria Sanctis,
Quæ, Pater electus, post meliora facit.
Furibus at sociis legem præscribit iniquam,
Ne prosit quamvis pœnituisse velint.

HENNINGVS XXXV.

1380. HIc tribus integris Henningus præfuit annis,
Demetiens Fratrum pinguia rura suum,

Postea commutat charam, cum morte, salutem
Corporis, & vitam quærit aditque novam.

BERTRAMUS XXI.

TEmpore Bertrami cœpit discordia Fratrum 1221.
Maxima, tartareo signa movente Deo,
Hanc tamen Albertus subito compescuit Heros
Parthenicus, meritis præmia dando suis.

ACHILLES XXII.

BElla velut gladio confecit Achilles Homeri 1243.
Sæpius, & spolium victor ab hoste tulit:
Prælia sic precibus fecit Bergensis Achilles,
Victor in horrendi Dæmonis arma ruens.

RUDOLPHUS XXIII.

PRædia Rudolphus, villas mansosque coemit, 1248.
Instituens Horas, virgo Maria, tuas.
Denique confectus senio multoque dolore,
Redditur alveolo, putrida terra, tuo.

GEBERHARDUS XXIV.

LArgum quandoquidem nomen Geberardus habebat, 1263.
Pauperibus multis munera multa dedit
Fratribus & Monachis, animæ pro pace migrantis,
Ex proprio mansos emerat ære duos.

JOHANNES XXV.

VEndidit ex auro tabulam, quo debita posset 1278.
Solvere, contraxit quæ Pater ante suus.
Nec sine Conventus consensu totius hujus,
Qui vel ad hoc, duro tempore, promptus erat.

HEIDENRICUS XXVI.

MEntis erat compos vix Heidenricus, ob æstum 1281.
Cordis, ei quem dux moverat ante Satan,
Hinc iterum conflat quamplurima debita Monti,
Nec, quod adhuc superest, diripuisse timet.

HEIDOLPHUS XXVII.

VEndiderat quamvis tabulam calicesque Johannes, 1287.
Debita quo tandem solvere cuncta queat,
Sufficit haud tamen hoc, Judæis venditur ergo
Campana, Heidolpho, res miseranda, Patre.

Christi. Ecce venit Hildeboldus, vir doctus & acer,
Qui vocat in justum, perdit cuncta, statum.

HVGO XIV Abba. Qui & ipse quoq; ex Hirsaugia adductus.

1113. QVando Domeslebius Bernardus nobilis, esset
Vltimus in populo, res memoranda, suo:
Ecce duas villas Monachis donavit, & unam
Mauricio, Montis cum Pater Hugo fuit.

ARNOLDVS I. Abbas XV Bergensis & Nienburgensis.

1119. PArthenicus factus Nortbertus Episcopus, hujus
Arnoldi studijs atque labore fuit.
Cum tamen electus, Clerici concorde senatu,
Hunc, quidam, contra, nobilis alter erat.

SIGEFRIDVS II. XVI Abbas, Bergensis & Nienburgensis, postea factus Abbas Hirsfeldensis.

1158. TER septem placidis Sigefridus præfuit annis,
Et Hirsfeldenses postea quærit agros:
Cum bona, Borgensi populo, Privilegia, primum
A summo precibus Præsule nactus erat.

HINRICVS I. ABBAS XVII.

1180. NOminis Hinrici tantum fit mentio primi
Hujus, de rebus scit Deus ipse suis.
Attamen in Chronicis, cum sordida crimina, libris,
Nulla lego, justum credo fuisse virum.

REINBODO XIIX.

1190. CAstra struens, turresque novans, bona sacra gubernans,
Reinbodo, meruit nomen in orbe bonum,
Hinc poterit multis Abbatibus esse figura.
Quam studeant oculis proposuisse suis.

HINRICVS II. Abbas XIX.

1208. LArgus hic in miseros, Hinricus, visere sanctam
Terram, devoto pectore quando cupit,
Deficit in reditu, febri correptus acuta,
Ac in Cassino Monte sepultus, obit.

FRIDERICVS XX.

1218. PAncratij capitis Fridericus tempora cingit
Auro, Relliquias colligit atque sacras.

SIGEFRIDVS I. ABBAS VII. Comes Saxonicus, à VValbeck, Frater Christi.
Diethmari Episcopi Merßburgensis, postea factus Episcopus Monasteriensis.

RES memoranda quidem, Sigefrido Præsule, montis 1009.
Igne Monasterij res periere novi.
Quod tamen ædificans, iterum Comes ille novavit.
Ditat & ex proprijs, ardua templa, bonis.

MARQVARDVS IIX.

LAude nihil dignum Marquardus Presbyter egit,
Dum fuit in Claustro, Mons, Pater, alte tuo. 1020.
Hinc nihil est illi reliquum, nisi rite precemur,
Ut habeat placidum, tempus in omne, Deum.

BRVNO IX. Comes a VValbeck, postea Episcopus Verdensis factus.

BRuno Monasterijs dum præfuit ille duobus,
Postea Verdensis Præsulis arma capit, 1025.
A puero fuerat quoniam nutritus ad illud,
Vt tenerum Christi pascat Ovile Dei.

SIDAGVS X.

DIthmarus æternos, Prior, ut quoque ferret honores, 1034.
Quos Superum summa Rector ab arce dabit.
Hoc Patre, Monticolis Monachis, regnante Sidago,
Ante suam mortem plurima dona dedit.

BERNHARDVS I Abbas XI.

A Patre Bernhardo, Brumbei, pietatis amore, 1051.
Villa datur Monachis, vomere culta satis,
Rumpitur & sanctæ Monachorum Regula vitæ,
Dum cupiunt aura liberiore frui.

BERNHARDVS II. Abbas XII.

REgula cum Fratrum cessat, quoque Regula Patrum
Desinit, ut hujus Præsulis acta docent, 1076.
Nam bona dilapidat proprij dum singula Claustri,
Dejicitur regno turpiter ipse suo.

HILDEBOLDVS XIII. Ex Monasterio Hirsaugiensi electus.

DVcitur in populo, nullo discrimine, raso,
Hoc, ubi vel brutis, vita nefanda magis, 1098.

ANNO I. ABBAS Magdeburgensis, postea factus Episcopus VVORMACIENSIS.

936. PRimus in hoc solio, mandato Cæsaris, ANNO
Fit Pater, & Fratres quærit ubique pios,
Qui recolant secum Dominumque Deumque canendo,
Postea Gvvarmaticas, pascit amanter, oves.

OTHVVINVS II. postea Episcopus HILDENSHEIMENSIS, & decimus ejus Ecclesiæ Episcopus fuit.

950. PRoximus Othuvinum nobis dedit ordo secundum,
Percelebrem, sancta simplicitate, virum,
Hinc illi tandem Clerus populusque sacratus,
HILDENSHEIMIACUM dat tribuitque pedum.

RICHARIVS III.

959. TEmpore Richarij, Monachalem, transtulit Otto,
Sedem, vicinum Montis in usque locum.
Mauricijque sacram, pugnantis, Episcopon, ædem,
Parthenicum, propriam, semper habere jubet.

HERDINGUS IIII. ABBAS Primus autem Bergensis.

968. HErdingus, primus, Bergensis dicitur Abbas,
Qui modo Baptistæ signa Johannis habet,
Hoc Patre, Fundator Cæsar, fœliciter, OTTO
Mortuus, ætherei subrepit astra Poli.

RIDAGVS V. Postea Abbas Luneburgensis.

990. RIDAGE, Dageni falso delatus in aulam,
Pelleris è solio, res miseranda, tuo.
Attamen innotuit, culpa te quando, vacare,
Lunenburgiacam dirigis arte domum.

ALFKERVS VI.

1005. REgnat ut ALFKERUS, castissima Cæsaris uxor,
Condidit æthereo quæ sacra templa Deo,
Percelebris, mundum, multa pietate, relinquens,
Scandit ad Angelici, gaudia summa, chori.

SIGE-

LAVRENTII PASCHÆ
SS. Theol. Doctoris

TETRASTICHA
in Abbates Bergenſes prope Magdeburgum,

primùm edita

ANNO M D LXIV.

ram sextam & septimam, cum climactericum enneaticum octavum, hoc est annos 72, superasset. Vitæ pietatis plenæ consentaneus fuit exitus: Piis enim precibus divinam opem sine intermissione implorans inter sancta suspiria exspiravit. Concionē sub deductionem funeris, ritu in ecclesiis nostris usitato, habuit Sigfridus Saccus, Doctor Theologus, de vero fundamento & basi nostræ salutis ex priore ad Corinthios cap. 3. Æternam sibi suoque monasterio apud rectè credentes famam & gloriam comparavit, quòd symboli sive confessionis adversus corruptelas nostro hoc seculo introductas, cui Formulæ concordiæ nomen tributum, auctores sive concinnatores, pientissimorum principum auctoritate ad id negotium delectos, hospitio aliquoties excepit, secumque commorantes liberaliter semper & magnificè tractavit. Quam beneficentiam, ipsi Deo sine dubio per gratam, maleferiatis quibusdam hominibus exagitare collibuit, ut & libro ipsi, & ejus concinnatoribus nomen à monasterio indiderint. Circumferuntur ejus generis cartæ putidæ, libelli famosi, satyræ maledicæ, emissæ partim ab infamibus scurris & pœtastris, partim ab irreligiosis, Matæologis, qui obliti mansvetudinis Christianæ, tum demum officio suo se præclare functos, suæque religioni optimè consultum arbitrabantur, si adversarios, quantumvis innocentes, bonisque omnibus excusatos, convitiis Diabolicis, quantum in se est, prosciderint.

L. CLEMENS Strathusius natus fuit Werdenæ in Westphalia, ad Ruram fluvium, patre Hermanno Strathusio viro probo & industrio. Annus natalis ignoratur: hoc saltem constat, venisse ipsum in Saxoniam anno ætatis xv, cum moreretur, nonagenarium fuisse.

FINIS CHRONICI BERGENSIS.

LAV-

lam rectè constituit adjunctâ ei bibliothecâ luculentâ, ut in promtu essent Theologi veteres & recentes, aliique sapientiæ magistri à monachis nocturna diurnaque manu versandi: Gymnasio præfecit Henricum Homelium, virum eximiè doctum ac facundum, qui capita doctrinæ Christianæ discentibus succinctè nervoseque proponeret. Labores ejus pii & docti sunt in medio, commendationem insignium Theologorum indepti: Excepta est aliquando vox Christophori Mollendorfii, summi templi id temporis Decani, Vlnerum esse coronam monachorum, quod elogium ab omni adulatione liberum, eque puro veritatisque amante animo profectam, nemo qui Vlnerum recte nosset, inficias ire poterat. Propter memoriam fortissimi Herois Henrici Ducis Brunsvicensis, cui in verâ agnitione filij Dei defuncto orationem funebrem habuerat, à filio & herede Duce Julio reformationi ecclesiarum florentissimæ regionis una cum præstantissimis Theologis Martino Chemnitio & Jacobo Andreæ adhibitus est anno 1569. Vbi omnia ex singulari fide egit & industriâ. Nō multò post simili ecclesiastico muneri in amplissima diœcesi Magdepurgicâ interfuit, & incredibili animi mansvetudine, morum gravitate & sermonis efficaciâ quam plurimos in superstitionem demersos informavit, permovit, emendavit. Quibus ut exemplo præiret, post impetratum à summo magistratu consensum, abdicato periculo cœlibatus, uxorem duxit, eamq; virginem, Magdeburgi honestissimo loco natā, Joannis Westvali, Reipublicæ camerarij, filiam: ex qua filiū sustulit unum & quatuor filias. Amisit hanc anno 1586. postquam precum & laborum fidelem sociam habuerat annis 3. duxit enim 1573 die Petri & Paulli Apostolorum. Ab obitu conjugis ætate ingravescente cœpit & ipse mortem meditari, seq; ad beatam ex hac vitâ emigrationem parare, loco sepulturæ electo, & lapide sepulcrali curato. Obijt 1595. 9. Idus Septembris, manè intra horam

nis Edle / oder Kastenvögte nominantur) quâ dignitate, Iudicium sanguinis sibi vendicante, longe ante Helmæstadium precio emtum præpotens illa familia beneficio Abbatum Werdenensium gavisa est, hodieque gaudet peculiariter. Erat, cum in aulam immigraret, Vlnerus annorum triginta duorum. Ibi triennium vixit carus Principatus proceribus, excellentem ejus doctrinam, vitæ integritatem, morumque svavitatem amantibus. Inter alios ministerij ecclesiastici labores, hunc sibi etiam sumsit, ut explicationem Evangeliorum Dominicalium Joannis Feri, monachi Dominicani disertissimi, in Epitomen redigeret, quæ Wolfebutteli primum, deinde Coloniæ typis excusa est. Adjutor Antistiti Bergensi declaratus, eo se transtulit. Verum adversarium & competitorem invenit equestris ordinis hominem, supra modum ferocientem, quem tamen patientiâ vicit, voti sui compos factus. Etenim anno 1560. ab archiepiscopo Sigismundo confirmatus proxime insequenti, cum Zironius vitam finiisset, plenam gubernationem aggressus est. Fuit in ea annis triginta quinque, quibus plurimum monasterio profuit, cum primis ædificiis dirutis reparandis restituendisque. Omnibus istis beneficiis multo augustius est, quod Collegium suum jugo Papatus excusso erroribusque invectis profligatis, Christo reddidit, vereque secundum Divi Benedicti regulam *Dominici Scholam Servitij* effecit, quæ in vineam messemque filii Dei quamplurimos operarios extrusit. Reformationem collegij incoavit anno Christi 1565. Dominicâ duodecimâ post trinitatis, biennio ante emendationem in templo cathedrali institutam. Correxit tunc libros rituales, quibus preces ordinariæ & psalmodiæ continentur, eliminatis & rejectis quotquot Idololatricam superstitionem redolebant. Munus docendi à reformatione ipse obivit, habitis concionibus eruditis, solidaque pietate refertis. Scholam

XLIX. PETRUS Vlnerus natus est Gladebaci ditionis Juliacensis opido, in quo insigne conspicitur monasterium familiæ Benedictinæ à Gerone archiepiscopo conditum. Annus natalis Vlneri indicatur 1523. 15. Kal. Novembr. Parenti nomen fuit Laurentio, qui summos in republicâ gessit magistratus, obiit septuagenarius anno 1569. Filium rectè institutum uberioris ingenii cultus capiendi caussa misit Daventriam ubi à multis annis Alexander Hegius Westvalus ejusque successores florentissimam scholam habebant. Nam ut de Hegio tantum loquar, amplissimum testem habemus Joannem Boutzbachium Piemontanum Lacensis in Euphalia cœnobij priorem, prædicantem in schola Hegij Daventriæ uno eodemque se tempore habuisse condiscipulos ducentos supramille. Ex Daventriensi schola mittitur Vlnerus Buscumducis Brabantiæ urbem, olim & ipsam ludo litterario celebrem. Annum agens 19. à parente commendatus est Hermanno ab Holte, Imperalium monasteriorum Werdinæ & Helmæstadij Abbati reverendissimo: è cujus manibus veste sacrâ sumta ordini Benedictinorum initiatu est. Quia verò Abbas ipse litteris instructus erat, plurimumque eas amabat, suos etiam rectè erudiri cupiebat, Vlnerum, in quo excitatum animadvertebat ingenium, Coloniam Vbiorum misit, ubi cum aliquamdiu tam Philosophiæ quam Theologiæ operam navasset, munus habendi conciones ad plebem de sententiâ totius collegii accepit. Anno 1554, missus est in Saxoniam ad monasterium San-Ludgerianum viculo Orientali ad opidum Helmæstadium contiguum, ut ibi etiam ministerio docendi fungeretur: Verùm anno evoluto ab Henrico Juniore Brunsvicensium duce, monasterij San-Ludgeriani patrono & benefactore, aulicum concionatorem desiderante accitus est. Sunt ab aliquot seculis Duces Brunsvicenses monasterij prædicti Advocati (Germa-

gionis illustratam, adversariis opprobrium reliquit sempiternum. Obiit Theodorus anno 1522.

XLIIX. HENRICUS VI. cognomento Zirovv, natus Perlæbergi, opido marchiæ Brandenburgensis præfectus est anno eodem. Tranquilla tum erant tempora, cumque religione repurgatâ studia doctrinarum linguarumque passim incrementum accipiebant. Verum felicitatem istam interturbabat fatalis insanientium agricolarum motus & seditio per universam penè Germaniam præter omnem exspectationem excitata, quæ desubitò eas vires & progressus accepit ut non sine maximo multorumque dispendio oppressa sit & restincta. Tunc temporis monasterium hoc à turbulentis prædonibus despoliatum est & exinanitum. Bello rustico, ut vocatur, confecto, cum Magdepurgum, ab irato Cæsare proscripta, obsidionem, quæ & subsecuta est, metueret, ne quid inde periculi crearetur urbi, cives eruptione factâ monasterium solo æquarunt, Abbate cum suis fratribus in ædem Paullinorum monachorum recepto, ubi ad finem usque belli hujus permanserunt reditibus suis sine diminutione perfruentes. Templum Divi Nicolai cellam præbebat & horreum. Vastatio ista monasterij incidit in annum 1549. Annis sequentibus bona cœnobij vehementer minui & in angustum adduci cæpere, unde Zironio antistiti multiplices curæ & dolores enati. Quibus perferendis superandisque imparem se agnoscens in Synodo sive provinciali capitulo Erfordiensi cœnobiarchas congregatos precibus omnibus obtestatus est, darent sibi collegam adjutorem, qui viventi labores & molestias allevaret, mortuo successor daretur. Eum accepit Petrum Vlnerum aulicum Wolfenbuteli concionatorem, triginta sex annorum hominem, qui anno 1560. Dominica prima post trinitatis introductus est. Non diu super vixit Zironius curis, laboribus & ægrimoniâ exhaustus 39. anno gubernationis defunctus.

XLIX.

bus se mutuo impedientibus cum sub ipsam electionem in diversas iretur sententias, præter bonorum spem, contraque monasterij dignitatem & commodum electus est quem diximus Tilemannus, homo ut litterarum expers sic humanitatis inops, planeque stolidus. Tulere graviter & iniquo animo saniores monachi insolens agrestis ingenij imperium metuentes tam religioni quam fortunis monasterij. Verum πρόνοια cœlestis anxios metu liberavit: quod enim toto vitæ tempore nec sobriè nec temperanter vixisset, aquâ intercute plenus hydrope occubuit, sexto postquam cœperat anno.

XLVII. THEODORVS II. de Hamburg eligitur anno 1516. quo tempore gravis pestilentia infestabat universam Saxoniam toto biennio degrassata: Confirmatus est ab Alberto Cardinale marchione Brandenburgio archiepiscopo, quem non multò post graviter offendit quòd decimas monasterij improvidè & damnosè divendidisset, recuperavit tamen alienata, sed non sine monasterij ingenti incommodo. Altero regiminis sui anno divertit ad ipsum Joannes Tecelius monachus σακκοφόρος agyrta & impostor, novus indulgentiarum Papalium negociator, quem plærique in urbibus habitantes cœnobitæ aversabantur; quibus enim in locis circulator ille cucullatus vagabatur, suasque sordidas merces vænum exponebat, indulgentiæ olim sacris ædibus indultæ plebique superstitiosè diebus feriatis impertiri solitæ, quamdiu istic locorum hærebant, suspensæ erant & inefficaces: unde præsens religiosis obventionum diminutio & detrimentum. Effrons improbi nundinatoris imprudentia, tempestatem excitavit ecclesiasticam omni maris commotione sæviorem: quæ etsi subsequentibus annis multum innocentis sanguinis effudit, tectis agrisque passim eversionem intulit, principesque viros in carceres compegit, resedit tamen Dei beneficio, nobisque veritatem puritatemque reli-

Forma absolutionis & plenissimæ remissionis, semel in vitâ & in vero mortis articulo, vel in veri simili.

Misereatur tui Deus & Dominus noster Iesus Christus per meritum suæ passionis te absolvat, & ego auctoritate ipsius & apostolica hac in parte mihi commissâ & tibi concessa, te absolvo, primò ab omni sententia excommunicationis vel majoris vel minoris si quam incurristi: deinde ab omnibus peccatis tuis contritis & confessis & oblitis conferendo tibi plenissimam omnium peccatorum tuorum remissionem, remittendo etiam tibi pœnas purgatorij, in quantum claves sanctæ matris ecclesiæ se extendunt, in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti, Amen.

Hactenus Bulla Raimundi purpurati: quo per Germaniam oberrante, in locum suum migravit Alexander Sextus Papa, *Pontificatu*, ut Jovius histor. lib. 1. scribit, *variâ labe polluto*: sub cujus dominatione plusquam tyrannicâ, Roma, teste Volaterano, olim *gentium refugium & arx populorum, omnibus seculis nobilis*, jam carnificina facta erat.

Eodem hoc anno, qui erat nati Christi 1053. Synodus annalis unionis Bursfeldensis celebrata est in cœnobio Divi Jacobi prope Moguntiam, præsidente Joanne Asch, Abbate Bursfeldensi, cujus collegæ erant Joannes Sancti Michaëlis Hildesiensis & Gerhardus in Tholeia, Abbates. Inter fuit Synodo Thomas Bergensis Antistes, audivitque graviter & suaviter perorantem magnum illum Joannem Trithemium ordinis monasterij ornamentum eximium. Cum octennium Bergam rexisset obijt 1510.

XLVI. TILEMANNVS. Post Thomæ mortem erant non pauci, qui infulam sibi & pedum monasterij despondebant. Illi quibus poterant artibus & modis sibi conciliabant juniores ambitiosè & procaciter omnia agentes. Quibus

regularem, qui eis semel in vitâ ab omnibus & singulis peccatis, excessibus, criminibus, & delictis, etiam sedi apostolicæ generaliter vel specialiter reservatis, absolutionem plenissimam impendere: ab aliis verò eidem sedi non reservatis, vita eis comite totiens quotiens eos absolvere, & in mortis articulo ac etiam totiens quotiens de eorum morte dubitatur, etiamsi tunc eos decedere non contingit, plenissimam omnium peccatorum suorum remissionem eis impertiri valeat. Indulsit etiam sanctissimus Dn. noster motu suo proprio omnes & singulos Christi fideles hujusmodi ac eorum parentes & benefactores defunctos, qui cum caritate decesserant, in omnibus precibus, suffragiis, messis, eleemosynis, jejuniis, orationibus, disciplinis & cæteris omnibus spiritualibus bonis, quæ fiunt poterunt, in tota universali sacrosanctâ Christi ecclesiâ militante, & omnibus membris ejusdem in perpetuum participes fieri. Et ne super præmissis à quoquam verti possit in dubium, voluit ipse sanctissimus Dominus noster, quod præsentibus nostris litteris, tanta adhibeatur fides, quanta adhiberetur, si sub bullâ sua plumbeâ expedita forent. Nec non easdem sub quibuscunque generalibus vel specialibus de similibus gratiis & facultatibus forsan emanandis revocationibus suspensionibus nullatenus comprehendi debere. Et quia devoti in Christo N N. N. ad ipsius fidei piam subventionem & defensionem juxta summi Pontificis intentionem & nostram ordinationem prout per præsentes litteras sibi in hujusmodi testimonium à nobis traditas, approbamus de suis bonis contulerint: ideo auctoritate apostolicâ nobis commissâ, ipsis ut dictis gratiis & indulgentiis uti & gaudere possint & valeant concedimus pariter & indulgemus per præsentes. Datum sub sigillo nostro ab hoc ordinato die primâ mensis Augusti anno 1489.

Forma absolutionis in vitâ totiens quotiens.

Misereatur tui Deus & Dominus noster Jesus Christus per meritum passionis te absolvat: auctoritate cujus & apostolicâ mihi hac in parte concessâ ego te absolvo ab omnibus peccatis tuis, in nomine Patris, Filii & Spiritus sancti, Amen.

in Carinthiâ, legatus Pontificius, onuſtus indulgentiis promercalibus. Commorabatur Magdepurgi totis quatuor ſeptimanis,ſumtus neceſſarios affatim præbente archiepiſcopo. Hoſpitium habebat in cœnobio Præmonſtratenſium Divæ Mariæ Virgini Deiparæ ſacro, inæſtimandam hiſce in Borealibus regionibus corraſit pecuniam, noſtratibus hypocriſi ejus dementatis. Vſus fuerat ejus operâ non ita pridem Innocentius Octavus Pontifex Romanus, cui quod gnavum & induſtrium ſe probaſſet, denuo hoc tempore ab Alexandro Sexto in eandem Meſſem extruſus eſt. Inveni multoties rancidas indulgentiarum litteras in priore legatione venum circumlatas expoſitasque : exemplum propter nunc viventes & qui poſt nos victuri ſunt, aucupiorum iſtorum ignaros hoc loco adjiciam. *Vniverſis & ſingulis præſentes litteras inſpecturis Raymundus Perandi archidiaconus Alniſienſis, in Eccleſiâ Xanctonenſi ſacræ Theologiæ Profeſſor, ſedis Apoſtolicæ prothonotarius & Sanctiſſimi domini noſtri Papæ Referendarius domeſticus, ad Almaniam univerſasque & ſingulas provincias, civitates terras & loca Germaniæ Sacro Romano imperio, illiusque Electoribus & ſubditis ubilibet ſubjectis: nec non Daniæ, Sueciæ, Norvvegiæ, Livoniæ, Pruſsiæ & Ruſsiæ regna & Inſulas & provincias & alia Dominia terras atque loca illis adjacentia cum plenâ poteſtate legati de latere, orator nuncius & commiſſarius Apoſtolicus, ſalutem. Notum facimus, quòd Sanctiſsimus in Chriſto pater & Dominus noſter Dn. Innocentius PP. octavus & modernus conceſsit omnibus & ſingulis utriusque ſexus Chriſti fidelibus, pro tuitione orthodoxæ fidei contra Turcos, ejusdem fidei inimicos, juxta ordinationem noſtram manus adjutrices porrigentibus, præter Iubileum & alias indulgentias, gratiâs & facultates, quas Chriſti fideles ipſi obtinere poſſunt viſitando eccleſias, per nos aut commiſſarios noſtros deputandos, ac ſi viſitaſſent baſilicas urbis tempore Iubilei, prout in litteris Apoſtolicis de ſuper conceſsis plenius continetur; quod poſſunt eligere confeſſorem idoneum, ſecularem vel regula-*

Kal. Quintilis, cum monasterio præfuisset annis 17. mensibus 5. sepultus in medio presbyterij, anno 1495.

XLIV. MATTHIAS Funerato Andreâ Antistite exequiisque de more celebratis electioni dictus est dies 4. Idus Julij: quo in monasterio comparuere Abbates sex, & in his Joannes Bursfeldensis, Theodorici cujus meminimus, successor. Is habita oratione prolixâ efficacique collegio non tam persvadere, quam adhibitis minis imperare conabatur, ne quem domesticum sed peregrinum eligerent. Displicebat imperiosum consilium conventui, ab extraneo prorsus abhorrenti: viçit tamen pertinax Bursfeldensis animus, omnibusque penè invitis electus est Gregorius Antistes Ammenslebius, nuper Berga eò abligatus, homo fastigio ipso perquam dignus. Qui tamen accepto de electione nuncio, respondit: non posse se, nec velle quicquam statuere, nisi mensis Quintilis, qui tum papalis erat, priùs exiisset. Quarto demum Augusti cum ipse exspectaretur, misso Procuratore, adhibitoque tabellione & testibus, jus quod per electionem adeptus erat conventui resignavit. Constitutâ igitur aliâ electionis die fratres congregati non extraneum sed è suo sodalitio Abbatem designarunt Matthiam Bergerum ex Borussia oriundum, id temporis pastorem animarum in pago monasterij proprio cui nomen Prester. Confirmatio petita est ab archiepiscopo sed propter grassantem pestilentiam ad diem usque natalitium Filii Dei dilata est. Cùm autem annis septem præfuisset Matthias onere deposito quieti se tradidit.

XLV THOMAS, cœpit anno 1502. Hic idem ille est, quem supra diximus è collegio Bergensi Mersepurgum missum ad reformandum cœnobium SanPetrinum, cui cum præfuisset annis 29. revocatus est Bergam. Altero quam cœperat anno, ex Misnia Magdepurgum venit Raimundus Pyrandus tit S. Mariæ novæ Cardinalis Presbyter, Episcopus Gurcensis

in

industrio & laborioso. Conditum est Sanpetrinum cœnobium anno 1091. Imperante Henrico quinto Augusto, Adelgotio Velthemio Magdepurgi Antistitem agente. Fundator celebratur Wernerus undecimus antistes ejus loci, antea Canonicus Goslariensis. Primus Cœnobiarcha fuit Altmannus ex Franciæ orientalis monasterio Suartzachiensi, ad Mœnum fluvium, ab undecimo Abbate Burchardo eò amandatus. Thomas de quo dixi, ex Bergensi Cellario Abbas SanPetrinus successit Henrico ab Homberg tricesimo archimandritæ, qui inde Weissenburgum, quod unum ex quatuor Primariis Romani Imperii cœnobiis principali dignitate pollet, accitus est. Post ejus discessum Sanpetrinum collegium aliquamdiu præside caruit, sed anno 1484. Magdepurgo Thomas eò ablegatur. Andreas Bergensis Antistes novis ædificiis monasterium suum exornavit, prudens ubique & attentus paterfamilias. Quadriennio ante obitum reformavit monasterium Wimmelpurgense in agro Mansfeldico prope Eislebiam, deducto illuc Nicolao collegii sui monacho, quem Abbatem constituit. Hic Nicolaus adhuc in vivis fuit anno 1517. quo inter ipsum & comites Mansfeldios controversiæ quædam per arbitros archiepiscopum Magdeburgium Albertum & alios compositæ sunt.

De Wimmelpurgensis, sive ut veteres litteræ nominant, Wimodepurgensis cœnobij origine nihil mihi constat: vetus esse didici ex aliquot Episcoporum Halberstadensium diplomatis. Rudolfus ad annum 1141. & ejus successor Vlricus anno 1150. nominant testem Burchardum Wimodepurgensem Abbatem. Gardolfus ibidem Episcopus ad annum 1197. inter cœteros testem Hermannum Abbatem, qui fortasse diu non superfuit, nam in alio instrumento exprimitur Sigfridus Wimodepurgius illo ipso anno.

Vitam cum morte commutavit Andreas Bergensis 4.

Kal.

Fautor præcipuus fidissimus hic fuit hujus
Bosavv pastorem misit monachosque priorem,
Hi regulæ ritum tunc instituere politum,
Bursfelt prælatum dedit omnibus bene gratum,
Tribus cœnobiis rectores contulit illis
Hildensleve invicti vera norma Benedicti
Abbates precibus poscentibus addidit illis
Intentos fratres adjutoresque sagaces
Pastor Nonarum curam gerens animarum,
Et mendicorum fratrum urbanum bene morum,
Largus solator dans munera correnovator
Præsulis eximij piè Johan & Friderici
Fratribus hic moriens lacrymis crebris valedicens
Tristatis cunctis plorantibus in prece junctis
Anno milleno defunctus septuageno
Octavo Solis C quater de virgine prolis
Agnetis festo tumulatus tunc memor esto
Hunc cari plorent fratres, suppliciter orent,
Et vos gementes moniales denique flentes,
Vt perpes cernat illum qui cuncta gubernat.

XLIII. ANDREAS Becker, patriâ Magdepurgius, eligitur 6. Kal. Febr. anno 1478. Antequam vitæ solitariæ se manciparet, officialis erat archiepiscopæ Magdepurgicæ, sub Friderico & Joanne Antistitibus, in Academia Erfordiensi juris Pontificij Doctor creatus. Verum religione tactus, ut peccata expiaret, vitam monasticam, quam Bertoldus Constantiensis appendice ad Hermannum Contractum *Angelicam* vocat, amplexus est. Infula decorabatur Jussu archiepiscopi Ernesti, electionem comprobantis, ab Arnoldo Antistite Brandenpurgio. Monasterium SanPetrinum ad Mersepurgum Thuringiæ urbem, aliquandiu Rectore destitutum, reformavit, gubernandumque tradidit Cellario suo Thomæ viro

consvetudo, ut Ottonem M. Augustum auctorem habere ferebatur, ita in antiquis archiepiscopæ annalibus ejus extat mentio: credebatur conducere ad mutuam caritatem & concordiam. Sed his paulò prolixius expositis ad præsulis hujus vitæ in his terris actæ catastrophen delabendum erit. Profectus fuerat Zerbestam, veterum Soraborum inclytam metropolim, hodieque illustri Gymnasio nobilitatam, collegium sanctimonialium ejus loci reformaturus. In eo negocio occupatum invasit morbus, cum quo diu luctatus tandem defecit, piè vitâ functus die Agnetis, ut Annales domestici, festo Vincentij martyris, ut Paullus Langius, sepultus in medio presbiterij sive chori, anno 1478. vir sine controversia sui seculi ornamentum, qui in meliora si incidisset tempora, majorem apud posteritatem famam promeruisset. Epicedium ei scriptum est rude & barbarum, quod tamen propter viri memoriam & auctoris erga defunctum gratitudinem non omittam.

Hiccine multorum pater Hermannus monachorum
De Bilfeld natus Moller sic cognominatus.
Solers Octonis fuit Abbas bisque decennis
Christi Baptista Pastor quoque fervidus iste
Rebus, personis reparans multi modè pronis
Natos dilexit flens intimè noxia plexit:
Moribus ornatus, Zelosus, mente renatus,
Verax is fraudis spernendo viam quoque laudis
Ipse monarcha pius reformator bene primus
Martyris assati claustri per hunc renovati
C sexagenas pater isto pondere plenas
Pluribus adjunctis donavit providè cunctis
Normas hic omnem docuit legisque rigorem
Ammensleve struxit debitè diu duxit
Abbatem sistens cum fratribus his benedicens
Musicusque volâ sua præstans sedula dona

Fautor

um mediocriter instaurasset, nomen verò ei relinqueret æviternum. Adjiciam de eo Paulli Langij carmen.

Inter quos magnus fuit Abbas ipse Secundus
Joannes Hagen, seu de Indagine dictus.
Qui decus ordinis eximios perfecit agones
Plurima cœnobia collapsa novando per orbem
Vivere ritè docens Benedicti norma beati
Ut jubet angelica, sacratus & ordo requirit.
Sic pater assiduo conatur tempore longo
Fessus & attritus tandem conscendit ad æthras.

Successit Joanni Hagio Theodoricus ex Priore Ammenslebiensi electus Abbas Bursfeldiæ, quem ejus rei gratiâ hic nomino, quia ex monasterio Bergensi Ammenslebium missus fuerat. Obijt Bursfeldiæ 4. Non. Maij anno 1485. Priusquam vero historiæ hujus Antistitis finem imponam, quod sequitur attexam. Habebant monachi Bergenses fraternitatem, quam vocant, cum Canonicis templi Dominici, ideoque feriatis diebus Basilicam ingrediebantur, sacrum vel audituri vel facturi. Similiter Canonici intellecto alicujus ex monachis excessu, ad cœnobium accedentes exequiis frequentes intererant. Processioni verò, ut appellant, maximè sollemni, quæ festo Eucharistiæ instituitur, monachi similiter frequentes aderant eo ordine & ritu, ut incederent bini, monachus Bergensis cum Canonico Basilicæ, sic ut ille huic dextrum latus clauderet, singulis usitato habitu indutis. Abbas Hermannus arbitratus, non esse ex re & utilitate monachorum, si frequenter urbem interviserent, inquinari congressu & conversatione cum secularibus mores solitariorum: præstare solos esse, qui mundum ejurarint, hunc morem abrogavit. Permansit alter, quo die Joannis Baptistæ sacro, monachis cum summi templi sacerdotibus divina pariter celebrantibus, dexter locus illis, his sinister tribuebatur. Quæ

fuit Joannes Hagius, ſive de Indagine, ejus loci Abbas: adjuncti fuère Gotfridus Hujesburgenſis & N. Schonanienſis: diffinitores Guntherus Erfordianus & Hermannus Magdepurgenſis, omnes præclari archimandritæ. Triennio pòſt idem Bergenſis antiſtes monaſterium Boſaugienſe reformandum accepit. Eſt Boſaugia in Thúringis diœceſis Merſpurgenſis, condita anno Chriſti 1114 Theodorico præſulem agente, dedicatum 1124. Primi ejus incolæ ex Hirſaugiâ acciti ſunt, dato illis Abbate Ecberto inſtituti Cluniacenſis Sectatore acerrimo. Nomen ipſum, non ut quidam autumant à malignitate loci promanavit, ſed à Boſone primo Antiſtite Merſepurgio, qui Bergâ ad Epiſcopatum vocatus eo in loco ſacellum exſtruxit. Hoc ipſum monaſterium collapſum & qua religionem penè ad nihilum redactum, Hermannus Bergenſis Antiſtes reformavit deducto illuc cellario ſuo Thomâ, Francofurti ad Oderam nato, viro & religionis zelo & vitæ integritate laudabili. Is auxilio Prioris Burſfeldianam vivendi rationem introduxit, paucosque intra annos Boſaugiam multis modis meliorem reddidit. Reformatio iſta in annum incidit Chriſti nati 1467. Octennio poſt idem Thomas Boſaugiâ translatus eſt Pegaviam Miſniæ, ad monaſterium ejus loci exemptum liberumque, Divo Jacobo Apoſtolo ſacrum: conditum à Wiperto ejus nominis ſecundo, Comite Groicenſi, marchione Luſatiæ, anno redemptoris 1091. Præfuit ei Thomas annis novem laudabiliter, fatis conceſſit 1494.

Anno 1469. Synodus ſive capitulum Provinciale habitum eſt apud Bergam, præſidente Hermanno Antiſtite: adjuncti erant ei Herbordus San-Paullinus apud Bremam & Guntherus Munchenaumburgenſis, Abbates. Inſequenti anno vivendi finem fecit Joannes ab Hagen toties memoratus Burſfeldiæ archimandrita, cum pauperculum ſuum cœnobium

fundis quod reſtabat parum erat, melioribus oppignoratis: Supellex eccleſiaſtica precioſior diſtracta erat, longè viliore ſubſtitutâ, neque de utenſilibus ferè quicquam ſuperabat. Friderico Archiepiſcopo Magdepurgio, nato ex comitibus Bichlingiis, dolori erat tam dolenda profanatio & ruina, ſuâque indignum cenſebat perſonâ amplius connivere. Quapropter Hermanno Antiſtiti Bergenſi tradidit Ammenslebium viſitandum, reformandum, corrigendum. Annus tum erat à nato Chriſto 1461. Brevibus explicari non poteſt, quantum laboris exantlatum qui ſumtus in hanc inſtaurationem impenſi ſint. Satis conſtat ultra mille & quadringentos florenos Rhenenſes intra annos non ita multos redimendis bonis oppignoratis expoſitos fuiſſe. Taceo ſupellectilem tam ſacram, quam profanam Bergâ Ammenslebium miſſam. Atque hæc reformator monaſterio ita condonata voluit, ut perpetuò apud monachos remanerent, neque pecuniæ repoſcerentur, modò in obſervatione inſtituti Bursfeldenſis perſeverarent, neque improbâ levitate ab eâ reſilirent: quod ſi facerent, integrum debere eſſe Bergenſibus ſua repetere, hac conditione adjectâ, ſi & ipſi in ea ſocietate perſiſtant, alias ſuo jure exſutos eſſe debere. Hæc Auctoritate archiepiſcopi Joannis, Bojariæ Ducis & Palatini ad Rhenum, qui Friderico Bichlingio ſucceſſerat, confirmata ſunt. Reformatum hoc modo Ammenslebium Antiſtes Bergenſis per vicarium Priorem gubernavit annis octo, quibus elapſis de ſententiâ capituli annalis loco iſti datur Abbas Tilemannus Schonebecius Tangermundanus, Bergenſis cœnobita, cujus paternâ curâ religio cultusque divinus inſtauratus, amiſſa recuperata, nova acquiſita fuêre. Rexit Ammenslebium annis 16. menſibus 4. obiit 1486.

Anno 1464. Synodus annalis prima Patrum unionis Bursfeldenſis celebrata eſt Bursfeldiæ, præſidens primarius

los majorem privati commodi curam, quàm conſcientiæ & famæ nemo inficias iverit: Veniam facilè meretur Abbas, qui, ut ille inquit, *ignarus* erat *hominumque locorumque*.

Iſtis temporibus in Germaniâ legati Pontificij munere fungebatur Nicolaus Cuſanus, Cardinalis & Brixienſis Epiſcopus, homo doctiſſimus, cujus ſcripta exſtant per quam multa. In omnibus ille provinciis, quæ adibat, ſummo adnitebatur ſtudio ut homines eccleſiaſticos, cujuscunque ordinis eſſent, ab enormi diſſolutaque vita ad priſcam integritatem ſanctimoniamque reduceret. Inaudiens verò in Saxonia de Reformatione Bursfeldenſi ejusque felicibus incrementis Joannem Hagium Abbatem Bursfeldiâ evocavit, commendatoque ejus pio ſtudio, totius ordinis Divi Benedicti in Saxoniâ reformatorem inſtituit. Reddidit præterea ſalutare decretum de annuis ſynodis cogendis, ne reformatio præclarè cœpta paullatim deficeret tandemque penitus evaneſceret. Legatum iſtum Magdepurgum inviſurum hoſpitio excepit Bergenſis Abbas Hermannus: ex monaſterio in urbem deſcendenti occurrere turmatim tàm clerici quam cives, hi armati, illi ſtolis candidis amicti Sanctorum reliquias ſecum deferentes hymnosque ſolemnes decantantes. Acta ſunt hæc anno 1451. feriis Pentecoſtes.

Diximus de Antiſtite Hermanno quæ ad laudem ejus pertinent, reſtat unum maximè memoratu dignum. Ammenslebium, cujus ſuprà meminimus, exemplo aliorum, ab inſtitutis Divi Benedicti plurimum receſſerat, ut vel nulla vel exigua regulæ cura ſupereſſet: *converſationes monachorum* (verba ſunt Trithemij) *omni honeſtate nudæ, omni turpitudine plenæ eſſent*. Quem uberem vitiorum proventum, ſecutus eſt defectus omnium rerum miſerrimus. *Sic enim res vadunt: non deficiunt fratribus temporalia, niſi antè defecerint ſpiritualia*, ut rectè Crancius. Domicilia providâ majorum curâ commodè exructa, abierant in caſas & mapalia ventis imbribusque pervia: de

fundis

penè conticuerant: bona & possessiones distractæ alienatæque, monachi, jugo obedientiæ excusso, ocio, luxu, peregrinationibus tempus terebant. Aggressus igitur restitutionem in integram novus Abbas, primò fratres ad severitatem vitæ solitariæ revocavit, exercitia pietatis noctu diuque peragenda distinxit, officia pro ut idonei erant, singulis demandavit Secundum illud demolitus est ædes, in quibus hactenus monachi seorsim habitarant, instaurato communi convictorio, in quo unà cibum caperent, simulque dormirent; addidit etiam nosocomion & bibliothecam. Hujus comparandæ indiesque augendæ studiosissimus fuit, eamque brevi tempore miris modis locupletavit, cum monachi assiduè codices scriberent, non pauci à beneficis hominibus donarentur. Detestabantur superioris temporis monachorum supinam negligentiam, quotquot locum bibliothecæ intuebantur, sordibus & illuvie squalidum, pluteos effractos, luxatosque, codices, qui rari, partim laceros & pulvere obsitos, partim à tineis blattisque exesos: ubi munditiei vestigium nullum. Ædificia, quæ dixi, primis duobus gubernationis annis perfecit: tertio cellas subterraneas, oporothecam, hypogæa & promptuaria addidit: quibus absolutis, sibi suisque successoribus domicilium exstruxit, conclavia habens distincta, ampla, singula suis usibus destinata. In hoc negocio cum esset, non minùs de ære alieno dissolvendo solicitus erat, cumque Magdepurgio Senatui deberet, ei satisfecit, postmodum aliis quibus obligatus erat. Hactenus bene rectèque omnia, unum est, in quo aberrasse visus fuit. Etenim, quæ monasterium trans Albim ultra Burgum opidum possidebat, puta Ileburgum, Parchovium & alia, commutavit pro Pechaviensibus bonis, quæ istis duplo meliora existimata sunt. Circumventus creditur fraudulentâ calliditate eorum, quibus tanquam necessariis nimium fidebat. Habuisse illos;

Quosque inter primos vita & doctrina Ioannes
Claruit excellens Hagen cognomine dictus.

Joannes Trithemius in opusculis Theologicis, prolixius Chronico Sponheimensi, altius rem repetens, primordia reformationis refert ad Monasterium S. Matthiæ, quod est ad antiquissimam Trevirorum urbem, pervetustum, præpotens & magnificum familiæ Benedictinæ collegium, ejusque Antistitem Magistrum Joannem Rhodinum, ex Metensis ecclesiæ Canonico sanctique Simeonis apud Treviros præposito, monachum Carthusiensem: deindè verò Iussu Pontificis Romani & auctoritate Ottonis archiepiscopi Trevirensis, cœnobij Sancti Matthiæ Abbatem, à quo & monachos nonnullos & normam religiosè vivendi impetrarit Joannes Mindanus, primò Clusensis, deinde Bursfeldendis Antistes, cujus ut & successoris Joannis ab Hagens felici industria cum plurima reformata essent cœnobia, obliterato Clusæ matris nomine Bursfeldiam præeminuisse. Caspar Bruschius, Historia monasteriorum, eadem de Rhodio, quem 15. monasterij S. Matthiæ Abbatem facit, commemorat, nimirum, quod per provinciam Rhenensem plurima utriusque sexus collegia reformarit, adeoque regularis observantiæ per Germaniam instaurator exstiterit. Nos virum excellenter doctum & ardore religionis cultusque divini flagrantem laude suâ nequaquam fraudare voluimus. Vnum addam, initium reformationis Bursfeldensis collocari in annum 1433 Vnio ejusque annua Synodus, confirmata est primum à Nicolao Cusano Cardinali anno 1451 deinde à Pio Secundo P.P. qui & Æneas Silvius, indultis ei insignibus privilegiis & nominatim illis, quibus congregatio S. Justinæ de Padua gaudet, quæ multa sunt & magna, ut Trithemius Chronico Sponheimensi annotavit. Sed reflectendus sermo ad cœnobium Bergense, hoc tempore desolationi proximum, quippe in quo exercitia pietatis

penè

Paullinum ad muros urbis Bremæ, Reinhusanum, Ringelheimense, Schinnense, Sansimeonis Mindæ, Tuitiense ad Rhenum, Vlsense, Werdinense, Wimmelspurgense. Horum Abbates, & qui præterea ex aliis nationibus præsules hanc societatem agnoscebant, ad annuas Synodos, vulgus barbare Capitula vocat, convenire, ibique de Regula Divi Benedicti in collegiis sarta tecta conservandâ, consultare, ac insimul decreta & statuta salutaria condere solebant. Extat de origine Vnionis Bursfeldensis carmen Paulli Langii Cygnæi monachi Benedictini, quod subjungam.

Clusa monasterium fuit humile, sed venerandum
Saxoniæ flos, relligionis apex, honor orbi.
Clusa domus celebris, campestris, amæna, jocunda,
Congrua claustricolis, tranquilla, situque salubris
Sola quieta jacens: hinc recte clusa vocatur,
Clausa malis, reserata bonis, servire Tonanti
Qui cupiunt & mente polum penetrare supernum
Vnde salutifera nuper fluxere fluenta
Quæ procul almifluum circum fudere liquorem.
Anno milleno quadringento atque triceno
Tempore quo claustri gestabat sceptra Ioannes
De Mindâ natus pastor probitate coruscus.
Quem tribus elapsis annis Bursfeldia post hæc
Poscit habere Patrem renovare vetusta volentem
Qui veniens isthic vitam introduxit honestam,
Quam patris angelici sacra norma docet Benedicti.
Sicque reformatum divino numine claustrum
Bursfelt eximium fuit in novitate secundum
In quo continuò nova tunc plantatio crescens
Claustra reformando divinum sparsit odorem
Per studium Abbatum, curamque Patrum sapientum
Quos domus hæc aluit multos virtute nitentes

quemvis potuissent, loci videlicet solitudo, omniumque rerum extrema inopia, ea Joannem Clusensem invitabant maximè, út cum pauperculo suo cœtu mandram Bursfeldensem ingrederetur, plenus fiduciæ de benedictione divinâ honesto instituto nunquam defutura. Penitus etiam sibi persvadebat, fieri posse, ut pium salutaris reformationis, quam animo destinarat, negocium divina ope fultum promotumque, in florentissimas utriusque Saxoniæ regiones fama se diffunderet, magniquePrincipes, Dei Optimi Maximi Vicarij, de corrigendis suarum ditionum monasteriis curam officio dignam susciperent. Ipsos etiam monachos, nisi planè à se ipsis desperati sint & relicti, illustre & expressum antiquioris Sanctimoniæ probatæque disciplinæ postliminio restitutæ exemplum comminus intuentes, relictâ probrosâ & contaminatâ vitâ, ad frugem animum applicaturos. Atque hæc sunt initia, & quasi incunabula Bursfeldensis Reformationis à Joanne ab Hagen, sive de Indagine, qui alter à reformatione Bursfeldiæ Abbas fuit, feliciter propagatæ. Intuentes enim vicini Principes, tam ecclesiastici quàm Politici, morem vivendi apud Bursfeldiam probatissimum, de suis quoque monasteriis inintegrum restituendis, piam curam suscipiebant. Fama deinceps rei honestissimæ ad remotissimas pervenit gentes, ita ut in Societatem Bursfeldensem brevi coaluerint monasteria præter propter septuaginta, à Joanne Trithemio Chronico Spanheimensi enumerata. Saxonica, quæ intra Rhenum sunt & Albim, libet subjungere. Abdinckovium Padebornæ, Ammenslebiense, Ballenstedense, Bergense ad Magdepurgum, Sanblasianum prope Northeimium, Cismariense in Hollatia, Clusense, Gerrodense ad silvam Hercyniam, Gothardinum Hildesiæ, Hildenslebiense, Iburgense, Ilsenburgense, Leisbornense, Ludgerianum prope Helmæstadium, Lutteranum Mariæ monasterium, Michaelitanum Hildesiæ, Munchenaumpurgium, San-

Paul-

nis pietate edocti, cœnobio Clusensi prope Gandershemium præfectus est anno 1330. Eo in loco cœpit toto cogitate animo, quantum ordo Benedictinus à prima institutione degenerarit, quanta licentia, enormitas, dissolutio & profanitas in ejus familiæ collegiis & sodalitatibus inveniatur: quæ tamen reliquo hominum generi exemplis pietatis, modestiæ, castitatis & temperantiæ prælucere debebant: fieri non posse, quin istâ disciplinæ laxitate morumque corruptione, dum ea quæ libeant cuivis liceant, infiniti in æternum præcipitentur exitium. Salutarem ergo molitus emendationem, facto initio à prælectione Regulæ Divi Benedicti, ejus singulas sententias, singulos apices, cum curâ & diligentiâ expendit, ponderavit, quidque ab ipsis requireretur, auditoribus exposuit subinde inculcans quod in capite 58. Regulæ dicitur, *quod qui eam servare promiserit, & non servaverit, sciat se à Deo damnari quem irrideat.* Singularis erat in homine morum gravitas, conjuncta cum humanitate & mansvetudine, sermonisque aliquâ elegantiá quibus donis effecit, ut sodales suos in re honestissima invenerit obsequentes, promptos, paratos, ejurata enormi & profana vitâ, legibus & institutis majorum reverenter & modestè se submittere. Atque hoc modo ex Clusa ista Saxonica exclusa est inveterata vitæ monasticæ irregularitas, substitutâ sanctimonia & integritate professioni datæque fidei conformi. Non multo pôst Joannes Clusensis auctoritate memorati Ottonis Ducis Brunsvicensis, ejusque conjugis Hagnes, translatus est Bursfeldiam: quod quidem monasterium *eo tempore ad tantam miseriam & desolationem pervenerat, quòd multis annis monachus tantùm in eo degebat, cui præsustentatione præter unicam vaccam census nullus erat: ecclesia straminibus tecta stabulum fuit adventantium pecorum, quæ olim cantantium chorus fuerat monachorum*, ut verba habent Trithemij Chronico Sponheimensi ad annum 1429. Quæ absterrere

ſe conſcientiam perturbatiorem, metuebat enim, ne qua Simoniæ labes intervenisset. Sex monachos Bursfeldensis Bergam ſecum adduxit, quibus officia primaria demandavit, ipſe ab Archiepiſcopo confirmatus honoris ſui avitum inſigne infulam bicornem accepit 4. Idus Sextilis.

Hoc loco operæ pretium puto, ut de Reformatione Bursfeldenſi aliquid ſubnectam, cum annos 150. omnibus in ore fuerit, neque adhuc nomen ejus & dignatio obliterata ſit. Recenſentur aliquot ordinis Divi Benedicti propter immodicas opes quotidie affluentes degenerantis luxuriantisque prudenti maturoque conſilio inſtitutæ reformationes, puta Carolina à Carolo M. Imperatore introducta, & à filio ejus & ſucceſſore Ludovico Pio repetita: Cluniacenſis oppidò famâ celebris, quippe quæ in ſocietatem ſuam pertraxiſſe ſcribitur circiter mille quingenta monaſteria: Caſſinenſis item, Fuldenſis, Hirsfeldenſis, Trevirenſis, Colonienſis, Hirſaugienſis, Caſtellenſis & Mellicenſis. Singularum auſpices annalibus memorantur: pleræque citò defecere, nullis conſtans permanſit ſtabilitas: Bursfeldenſis firmitatem habuit, quod ſolidis niteretur fundamentis, eaque urgeret maxime, quæ ad vitam religioſam pertinent, voluntariam intellige paupertatem, ſinceram caſtitatem & obedientiæ ſubjectionem. Eſt autem Bursfeldia antiquum Ducatus Brunovicenſis monaſterium, ab Henrico comite Northæmio in honorem Thomæ & Nicolai anno 1099. conditum. In eo poſt aliquot ſecula Antiſtitem agebat Joannes, Mindæ ad occidentalem Viſurgis ripam honeſto loco natus, nuper cœnobii Reinhuſenſis prope Gottingam monachus, ſuique Prælati nomine ad Synodum Conſtantienſem legatus. Vnde reverſus ſtudioque reformandi ordinis ſui exardeſcens, auctoritate Ottonis, cognomento Coclitis, Ducis Brunovicenſis, ab Hagne conjuge, principe Haſſiacâ, fœminâ religioſiſſimâ, de hominis

perfectamque fraternitatem cum eis communicavit, particeps ipsos faciens omnium bonorum operum, quæ in collegio Bergensi noctu diuque perpetrarentur. Cum mandræ suæ præfuisset annis 20. obiit 3. Non. Sextilis anno 1449.

XLII. HERMANNVS. Defuncto Henrico V. conventuales Bergenses unanimiter postularunt Bartoldum Mejerum, Juris Pontificij Doctorem, monachum Sanctægidianum apud Brunonis Vicum: ut Postulationem ratam haberet archiepiscopus Fridericus nullo modo adduci potuit. Agebat is ab aliquot annis, ut monasterium Bergense adnormam & præscriptum Societatis Bursfeldensis reformaret, strictamque Divi Benedicti regulam, titulo tenus retentam, reverâ eliminatam & antiquatam, monachis vel invitis obtruderet. Vsus ergo occasione interregni antistitem Bursfeldensem è cœnobio suo evocatum in consilium adhibuit, eique tandem Bergam ab inveteratis sordibus inquinamentisque repurgandam pristinoque nitori restituendam affectu verè paterno commendavit. Adduxerat secum Bursfeldensis Hermannum Molitorem, Bilfeldiæ in comitatu veteris Saxoniæ Ravenspurgico natum, virum singulari bonitate & modestia præditum, ei Bergam gubernandam commisit. Pergraviter tulit repulsam Bertoldus Sanctægidianus, Romamque è vestigio profectus in aula Pontificis prece & precio tantum effecit, ut tam archiepiscopus, quam ab eo confirmatus Abbas ad dicendam caussam evocarentur. Quibus non comparentibus sententia pronunciatâ condemnati sunt ambo. Accidit autem non multo post, ut Brunsuigæ Abbas eligeretur Bertoldus; quo facto inter dissidentes constituta est concordia, ea ratione, ut Bertoldus acceptis ducentis aureis Rhenensibus, juri per postulationem legitimam acquisito renunciaret, Hermannus Prælaturam sine contradictione retineret. In hac compositione cautè & consilio omnia egit Hermannus, ingenuè fassus in controverso negocio habere

degeneres monachi palàm & ſine verecundia negligebantur. Erant illa paupertas, continentia & obedientia, monachatus, ut loquuntur vulgò, ſubſtantialia. Quæ verò ibi paupertas ubi ſuos reditus quilibet, ſuum poſſidebat peculium? Pro continentia viſebatur luxus continuus, & ex eo libidinum incendia. Parerent verò, qui ſinguli imperare geſtiebant? maximè, qui præ reliquis effrenes & malitioſi, quorum ferociæ modeſtiores cedere cogebantur. Obiit Franciſcus 9. Kal. Septembr. anno 1415.

XL. HENRICVS IV. de Bukenow, procurantibus in aulâ Halenſi conſanguineis, ab archiepiſcopo Magdeburgio Gunthero evocatur ex Regali Luttera. In eo abbatem tunc temporis agebat Bartoldus Kegelius, vir ſumma integritate innocentiaque, Reformationis à Concilio Baſileenſi Patribus Benedictinis demandatæ, promotor & conſervator vigilantiſſimus. Ab hujus diſcipulo Henrico Bukenovio ſperabatur Bergenſis collegii emendatio, ſed fruſtra. Moritur anno 1429. 4. Idus Maij.

XLI. HENRICVS V. de Moſekow ex Bergenſi monacho eligitur Abbas, confirmatur ab eodem archiepiſcopo Gunthero, ex comitibus Suartzepurgijs oriundô. Non defuit homini pio ſedulitas & induſtria in emendando vitioſo prolabentis monaſterij ſtatu quantum ad rem familiarem attinebat, verum de diſciplina corruptâ protritaque, vel nulla, vel minima cura: quo rei maximè neceſſariæ neglectu obſcuratur tota laus illa, quam aliàs à diligentiâ promeritus fuiſſet. Ejus tempore in pago Tunderslebe fanum deſolatum erat & collapſum, neque ejus reparandi facultas. Ceſſit igitur Henricus Antiſtes & templum & jus Patronatus, cum dote & ſupellectile eccleſiaſticâ monaſterio Vallis-Marianæ prope Helmæſtadium, tribuens ei facultatem reparandi templi & reſtituendi in eo cultum divinum: utq; majori cœnobitas ejus loci ornaret beneficio plenam

perſe-

Basilica S.S. Petri & Paulli, S. Joannis Bergense, & Augustinianum. Pecunia credulæ plebi per imposturas extorta cessit partim pontifici, partim templis, quæ dixi, Magdeburgiis. Acta sunt hæc anno 1395. Vivebat id temporis in monasterio Eberhardus quidam, officio Prior, quem vocant, is ut cultum divinum amplificaret, in honorem Divæ Margaritæ Virginis curavit exstrui aram, eique de patrimonio, quod habebat luculentum, dotem assignabat: reditus præterea nonnullos reliquit monasterio: obiit anno 1404. Quem Arnoldus Abbas post quadriennium secutus est, defunctus Idibus Decembris Luciæ virgini sacris.

XXXIIX. HENRICVS III. cognomento Schozzo, patriam ibidem habuit Magdepurgum: triennio ab electione exacto justus est munere se abdicare. Hæc ex catalogo Abbatum typis impresso, & altero MS. refero. Chronicon monasterij Hujespurgensis meminit cujusdam ejus loci Antistitis Bergam hoc tempore translati: sed verba auctoris addo: *Vicesimus septimus (Abbas) Henricus Schwegerken annis 13. præfuit, debita contraxit, communiter excommunicatus resignat post novem annos. Inde factus Abbas in Magdeborg, reliquit etiam istam abbatiam & in Prioratu Ammenslebiensi finivit vitam.* Hæc ibi. Nescio autem, an unus hic & idem sit Henricus, qui duobus in locis præfuit: Circumstantiæ in quibusdam consentiunt: de cognomine & obitu discordant. Bergenses affirmant suum Antistitem post exauctorationem vixisse annos septendecim, vitam cum morte commutasse anno 1425. sepultum ante aram Divi Thomæ. Huiesburgensis exabbas scribitur vitam clausisse Ammerslebij. Sed hæc disquisitio forte non tanti.

XXXIX. FRANCISCVS Beil, Stendaliæ veteris Marchiæ urbe non ignobili oriundus; ultra quadriennium non fuit cum regimine. Erat tum temporis status monasterij corruptissimus. Etenim quibus religiosè se obstrinxerant;

degene-

ni ejusdem nominis, archiepiscopi Magdepurgij adhunc dignitatis gradum pervenit, sed ignavè, segniter & inutiliter administravit. Nec enim suo se norat modulo ac pede metiri, neque quid discriminis esset inter archiepiscopum & monachum intelligebat. Vix ab onere debitorum respirarat aliquantulum monasterium, quæ ille nova contraxit: cætera bona oppignorabat, alienabat, dilapidabat, adeo, ut nec unde viveretur, aut creditoribus usuræ solverentur, prodigo super esset. Interrogatus aliquando à fratre laudabiter magistratum administrante, quid absumptis omnibus bonis manducaturus esset, parum civiliter respondisse fertur, deficientibus esculentis monachos se devoraturum. Tulit gurgitem hunc & helluonem infelix monasterium totis novem annis, quibus immane quantum bonorum profuderit, dissiparit. Genealogia comitum sive Dynastarum Qverfurdensium in Chronico pervetustæ hujus familiæ solerter deducta, nullam Alberti hujus facit mentionem, quod equidem miror: de diligentià auctoris nullum est dubium: neque de industria præteritum credibile est: mihi annalium fidem & famam publicam sequi collibitum fuit. Obdormuit hic gulo 4. Non. Sextilis anno 1392.

XXXVII. ARNOLDVS III. in civitate Magdepurgensi natus est familiâ antiquâ & honestâ, cui nomen Harckstro. Ejus tempore Romæ Pontificem agebat Bonifacius 9. qui qualis fuerit, ipsi Pontificij Scriptores non dissimulant. Is ut inexplebilem saturaret avaritiam, Iubileum sive aureum annum, ut passim alibi, ita Magdepurgi promulgavit, quem qui visitarent, plenam haberent omnium peccatorum condonationem, non minus vel secus, ac qui Romam ejus rei gratiâ peregrinarentur. Ad quinquaginta miliaria quoquò versus hoc institutum publicabatur. Quatuor fana quæ Magdepurgi intervisere oportebat, erant, Dominicum, sive

Basilica

Ad hæc omnia annuos proventus conſtituit. Laudabilius his eſt, quod ipſi adſcribitur, nimirum operam dediſſe, ut controverſiæ & litigia, quæ multo tempore inter Abbatem & collegium fuerant, placide & amicè componerentur. Deceſſit annorum ſatur, cum præfuiſſet annis 27. defunctus 14. Kal. Martij, anno 1372.

XXXIV. JOANNES II de Ensleve, ſive ut alij, de Rusleve. Privatus conſtrui fecit & reditibus donavit altare D. Mariæ Magdalenæ, ante quod poſt mortem humari voluit. Rerum potitus nihil remiſit de ardore & ſolicitudine reſarciendi incommoda eccleſiæ ſuæ, totus integer ſincerus & apertus. De voluntate collegii decretum fecit, rigidum quidem, ſed quod neceſſitas extorſiſſet. Statuit, ut ſi quis inter fratres ſacrilegij convinceretur, perpetuò eſſet infamis: abſtineret inpoſterum à publicis deliberationibus: neque dicendæ ſententiæ jus haberet: locum in templo occuparet retineretque infimum, qnamdiu ibi commoraretur: neque hanc ignominiam mitigaret aut tolleret, vel generis amplitudo vel interceſſio ſive deprecatio. Hac ſeveritate obviam ire voluit quorundam improborum rapacitati, qui nullis admonitionibus, nullis minis adduci potuerunt, ut à clandeſtinis ſacrilegijs ſe abſtinerent: mortem obiit anno 1380. 4. Idus Decembris.

XXXV. HENNINGVS, præfuit triennium. Vidit tragicum exitum Ludovici archiepiſcopi Magdepurgici, per illuſtri familia nati, qui cum muneris ſui oblitus præter morem ac decorum leviculus choros celebraret, excitato inopinatè repentino incendio, cùm convivæ perturbati ad gradus properarent, in caput cadens ita alliſus eſt, ut tertijs Bacchanalibus, cum id pridiè factum eſſet, exſpiraret. Moritur 1383. 12. Kal. Iunij.

XXXVI. ALBERTVS, ex generoſâ & per antiqua Dynaſtarum Qverfurdianorum familia natus, operâ fratris Germani eius-

acris animique magni homo Basilicam sive templum cathedrale quod antecessores sumptuum magnitudine deterriti, tentare ausi non fuerant, inauguraturus esset, hujusque rei gratiâ vicinos, Antistites, Prælatos, Principes, Comites & Barones magno secum haberet numero. Consecratâ receptis ceremoniis æde Dominicâ, postridiè templum Bergense Sancti Joannis, præsentibus iisdem principibus, pari solemnitate inauguratum est. Acta sunt hæc anno 1363. exeunte Octobri. Experientia docet nomina sæpe numero esse fatalia: cujus rei exemplum etiam fuerit in hoc Episcopo & Abbate, coævis; quibus ut idem fuit nomen & id quidem auspicatum (sonat enim Theodoricus Germanorum lingua Dei divitem, sive Deo plenum) sic æque præclarè de sparta suâ ornandâ uterque cogitavit. Quadriennio post consecrationem Theodoricus Abbas ab Annone archimandritâ Lutterano emit 21. mansos in pago Santerslebe· Vidi litteras venditionis, in quibus ostendit Anno ad distractionem agrorum necessitate se compulsum: sic enim scribit: *Notum esse volumus, tam præsentibus quàm futuris, quod nos discretorum ac providorum maturo consilio persvadente, ac inter nos deliberatione ac moderatione diligenti præhabita & præmissâ propter diversa & penè incredibilia damna & pericula nostræ ecclesiæ incumbentia, de communi consensu ac unanimi totius capituli voluntate vendidimus ære.* Atque hanc pecuniam non ex ærario cœnobij habuit Theodoricus, sed patrimonialis erat, tota in pios usus eroganda. Superstitiosum fuisse innuunt Annales, nova enim festa prioribus addidit, perinde ac si in eo Christiana religio consisteret. Diem conceptionis Joannis Baptistæ non minori solennitate celebrari voluit, quam reliquorum patronorum festivitates. Instituit etiam, ut singulis diebus Sabbati caneretur idololatricus hymnus *Salve Regina*, utque ante ædiculam, in quâ eucharistia asservatur, vulgò ciborium vocant, quotidie lampas arderet.

Adhæc

ordinavit. Desiit inter homines esse anno 1333. 5. Idus Novembr.

XXXII. ZLAVCO, administravit monasterium per annos 12. Nomen peregrinum, arguit vel Bœmum vel Polonum fuisse: confirmant mores hominis incompositi & perversi: cui cum collegio perpetuæ altercationes & controversiæ monachis intolerabilem fastum, cumque eo conjunctam prodigalitatem aversantibus. Vixere ejus tempore in Phrontisterio Bergensi monachi duo, equestribus nati familiis, Eberhardus à Wulven & Andreas ab Insleve, qui cum hereditatis aliquid haberent, sacris id impenderunt usibus. Ille Divæ Barbaræ, hic Divæ Margaritæ, diem festum in cœnobio celebrari ordinavit, eum ad modum, quo dies S. Catharinæ martyris ibidem quotannis perageretur. Vterque certos ad festivitatem istam census legavit. Obiit Zlauco anno 1345.

XXXIII. THEODORICVS, cognomento Leo, cœpit eodem anno, præfuit diu, natus omnino ædis suæ bono. Fanum à Sigfrido, septimo cœnobij Abbate incoatum, sed à successoribus neglectum, ipse post trecentos & triginta annos aggressus integrè consummavit. Habebat cognomentum naturæ & moribus conveniens: quippe in quo animi magnitudo & celsitas roburque emineret. Pilas testudines, fenestras, ambonem, peristylium, pavimentum, omniaque sacella, templo adhærentia, partim de novo exstruxit, partim ita interpolavit, ut admirationi essent spectantibus: qui quidem demirabantur, hominem ecclesiasticum, opibus minimè validum, rem tam operosam, tantæque molis animo concipere ausum, suaque dēmum industria perficere potuisse. Commodum autem evenit, ut eo ipso tempore, quo structura fani Bergensis absoluta erat, Theodoricus Archiepiscopus Magdepurgius, obscuro quidem loco natus, sed cordatus &

unde fœdera & conſpirationes contra eum factæ: ipſe cum vicinis principibus pactiones ſocietatesque faciens contrà ſe munivit: ſecutæ hoſtiles impreſſiones, rapinæ & cædes. Tentatæ tamen ſunt aliquoties per pacis publicæ tranquillitatisque amantes reconciliationes, ut qui præter meritum acerbè nimis affligerentur, in gratiam revenirent: ſed nullus apud hominem pertinacem & difficilem æquitatis moderationisque reſpectus. Invenit tandem Deo permittente, dignam inhumanitate iſtâ mercedem, per privatam improborum vindictam miſerâ luctuoſaque morte extinctus. Circumfertur ejus epitaphium, breve, ſed argutum, multum ipſi tribuens, quod ſubjicio.

Hîc jacet omnis homo, quicquid virtutis in illo
Particulare fuit, hoc ſimul omnis erat,

Sed nec impunè abierunt conſcelerati Parricidæ, qui crudeli exemplo, impias manus inviolabili magiſtratus divinitus ordinati ſanguine contaminare non ſunt veriti, æternâ in annalibus notati infamiâ. Impeditis illis & perquam moleſtis temporibus ſummâ uſus eſt Bodo antiſtes prudentiâ modisque cavit omnibus, ne ferocientis Epiſcopi animum ulla re offenderet: vicinis etiam, quantum poterat hortator erat, remiſſiores eſſent in injuria, ſi quam accepiſſe putarent, ulciſcendâ, cogitarent ab illo profectas, qui ſupremi numinis ſanctione, non fortuitò, clavum imperii teneret: cui temerè contradicere nefas, rebellare ſcelus ſit inexpiabile. Obiit anno 1328. 5. Non. Maij.

XXXI. ANNO. De hoc nihil, quod operæ pretium annotatum eſt. Feſta quædam inſtituit, quorum tamen plus ſatis improvida ſuperiorum temporum ſuperſtitio excogitarat: addidit proventus annuos: diem etiam ſuum emortualem ſolemnem eſſe ſacroque perpetuo & dapſili cohoneſtare ordina-

ab archiepiſcopâtu Magdepurgico, partim ab Abbatiſſa Gandersheimenſi dependentia, ad familiam Alvenslebianam devoluta ſunt. Hundesburgum Buſſo Wanslebius vendidit Ludolfo, Buſſoni & Gebhardo fratribus Alvenslebiis. Conſenſit venditioni Fridericus archiepiſcopus Magdeburgius, emptoribus in fidem & clientelam receptis. Facta ſunt hæc anno 1453. Superfuit adhuc Buſſo anno 1476. Feuda Gandeſiana eidem familiæ obvenerunt, poſtquam extincto Wernero Wanslebio ea conferret Alvenslebiis Sophia Antiſtes Gandersheniana, quod contigit anno 1477. In his duobus familia olim perilluſtris opibusque valens, cum ad paucos redacta esſet, tandem defeciſſe exiſtimatur, Wanslebium arcem, à quâ familiæ avitum nomen, integram ſuæ diœceſi adjunxit Petrus archiepiſcopus Magdepurgius anno 1472. cum anteceſſor Theodoricus quartam eius partem nuper emiſſet. Sed ad Bodonem Abbatem redeundum. Ei fortuna amiciorem magisque benevolam ſe exhibuit, quam ab annis aliquot ulli anteceſſorum feciſſe viſa eſt. Multi enim ex vicinis religioſi & fortunati animarum ſuarum ſaluti, ut perſvadebantur, conſultum ituri, partim agros partim pecunias monaſterio ſunt largiti. Ex quorum reditibus promovendi divini cultus ergò erecta ſunt altaria Divorum Andreæ, Benedicti & Catharinæ, ad quæ ſingulis ſeptimanis ſacra pro defunctorum requie peragebantur. Idem Bodo à veteris Marchiæ monaſterio Jerichonio emit decimam frugum in agro Wanslebienſi, expoſitis 375. marcis argenti Stendalienſis, anno 1317. Toto iſto tempore, quo Monaſterium gubernavit Bodo, perturbatus fuit & confuſus reipublicæ in Epiſcopatu Magdepurgico ſtatus, archiantiſtite Burchardo, origine Dynaſta Schrapelovio, immaniter omnia vertente & immutante. Gerebat ille initiò inimicitias cum civibus Magdeburgicis variis eos affligens modis: non multò poſt in diſcordiam venit cum omnibus diœceſis ordinibus:

tium scandalo, propriæ verò ipsorum salutis certissimo periculo. Duravit hæc ἀταξία, Benedictinæ regulæ prorsus contraria, ad reformationem usque Bursfeldensem, de quâ suo loco. Quindecim annis præfuit Arnoldus, profuit multum, præstiturus plura, nisi omnia deperdita invenisset & deplorata. Vivendi finem fecit 8. Kal. Octobr. anno 1313.

XXX. BODO ejus nominis secundus originem habuit è Baronibus Wanslebianis. Recensetur hæc familia inter illustres Saxoniæ Dynastias à Theodorico Langio, Canonico Embecensi & Goslariensi Poëmatio de laudibus Saxoniæ MSC. Versus, etsi rudes & inconcinnos, addam tamen.

Barones, Comites tenet & Saxonia dites:
Nobilitas illos ornat magnosque pusillos.
Everstein, Dassel, Hardenberg, addito Plesse.
Woldenborg, *Heimborg*, W*ernigrod, postq; sit Homborg*
Sladem, Barbuje, post Hademersleve, Hoige,
Wantsleve, *Schartfelde, Blanckenborg, Querenevorde,*
Mansvelt, Valckenstein, W*erberge sive Regenstein,*
Lindaw, Schowenburg, Dannenberg, Schermbeke, W*anstorp:*
Hi principantur multis castris dominantur,
Montibus & sita servant sua castra polita.

Vixit auctor annos antéducentos circiter. Antiquissimum ex Wanslebianis inveni Henricum, qui testis adducitur à Theodorico Antistite Halberstadiano literis Anno 1192. datis, ubi Nobilis indigitatur, quod nequaquam de equestri ordine sed Baronatu accipiendum. Etenim istis temporibus in nobilitate ultimi erant Barones, teste Crancio Metrop. lib. 3. cap. 11. Bodonis Abbatis parens fuit Ericus, quem testem laudat Burchardus archiepiscopus Magdepurgensis anno 1309. Frater Ludovicus archidiaconus & Canonicus summi templi apud Halberstadenses memoratur ab Alberto Antistite ad annum 1334. Beneficia sive feuda, familiæ hujus hereditaria, partim ab ar-

ſe abdicavit. Quamdiu præfuerit, quoque anno loco ceſſerit, annales non definiunt, mortuus ſcribitur 6. Idus Martij.

XXIX. ARNOLDVS II. Invenit monaſterium intolerabili æris alieni mole oppreſſum: cui conflando videbatur occaſionem præbuiſſe anteceſſorum in bonis monaſterij tum oppignorandis, tum prorſus divendendis, inconſiderata facilitas. Huic rei ut præverteret, de conſenſu totius collegii ſancivit, ut qui in poſterum eligerentur Abbates, ſub id tempus quo conventum ſibi obligarent, Iuramento ſolemni interpoſito conceptis verbis promitterent, quod nec per alios, nec ipſimet monaſterium ultra 70. marcas oneraturi eſſent. Quod ſi fecerint, neceſſe habeant fateri, quod perjurii pœnam incurrerint, poſſintque à collegio tanquam infames exauctorati. Hoc modo immoderatæ profuſioni prælatorum, ſimulque harpyarum inexplebili rapacitati obſiſtere voluit. Laboravit multum, ut onus æris alieni mitigaret, in quo à fortuna non eſt deſertus, etſi id Ætna gravius experiretur. Omnia tentanti ſuccurrit unicum, quod profuturum arbitrabatur, conſilium: ſed opinione ſuâ longè falſus eſt. Cum enim hactenus communi uſi fuiſſent monachi convictorio, ipſe ſingulis ſuos, unde viverent, aſſignavit reditus, ſibi ſuiſque ſucceſſoribus opimiore proventuum parte reſervatâ: quod reſtabat exſolvendis debitis deſtinabatur. Hoc modo prohibere ſatagebat, ne quid ſinguli privatim, communiter omnes à monaſterio alienarent. Verùm res non male cogitata peſſimè cecidit. Vita enim communis hactenus monachis uſitata quæque religioni plurimum conducebat, antiquata eſt: cœperuntque qui paupertatem nuper profeſſi erant propria poſſidere propalam & abſq; rubore in foro & compitis oberrare, licitari, emere, vendere; domi peculio ſe oblectare, paullatimque avaritiæ, quæ Eraſmo in adagiis teſtificante pietatis πανωλεθρία, totos ſe mancipare, non ſine gravi intuen-

tium

entes pravis artibus Sinoniisque aucupiis à mente capto bona monasterij facile impetrabant suisque applicabant usibus: quæ res πανολεθρίαν acceleratura videbatur. Obiit Heidenricus anno 1287.

XXVII. HEIDOLFUS, præfuit monasterio sexennium. Secundo gubernationis anno accessit ad comitia Erfordensia, quibus Archiepiscopi tres, episcopi duodecim, Abbates & Comites interfuere plurimi. Interim domi Heidolfum urgebat æs alienum adeo, ut necesse habuerit vendere æramentum majus, sive campanam Judæis contraditam. Hi fuêre fructus officij neglecti, pietatis posthabitæ, luxus petulantiæque admissæ. Rei erant subditi: sed maxima culpa in ipsis residebat Præsulibus, qui neque amplius docebant rectè neque integrè incorrupteque vivebant. Quid igitur mirum si benedictione divinâ per peccata eliminata, omnis generis mala & incommoda sese ingerant. *Usu enim compertum est, ut ubi cultus supernæ majestatis in pretio est, omnia succedant abundanter: sed illa abundantia, nisi prospexeris, crescit in luxum: ille antiquat religionem: prostrata religio facit paupertatem*, verba sunt Crancii Metropol. lib. 9. cap. 8.

Statutum hujus Abbatis memoratur, subdiaconos non habere potestatem in conventu seu capitulo dicendæ sententiæ: neque integrum ipsis esse egredi monasterio, quæcunque cogat necessitas. Obiit anno 1293. 6. Idus Augusti.

XXIIX. BODO I. In annalibus nomen habet, de rebus gestis altum silentium. Æs tantum inculcatur alienum marcarum scilicet quingentarum, quæ nostræ monetæ faciunt Rhenenses ter mille, quingentos & quod excurrit. Graves erant monasterio exhausto deploratoque usuræ, quæ tam Christianis quam Judæis pendebantur: neque aliunde apparebant suppetiæ. Quapropter molestias illas & difficultates honori ærumnoso copulatas pertæsus Bodo munere suo se ab-

homines Nazaræos, pietati ocioque litterario obſtrictos, deditos, eamque ob cauſſam magnatum aliorumque fortunatorum hominum munificentiâ locupletatos, ita à ſeipſis deſciscere & degenerare, ita in ignaviam, ſocordiam, luxumque prolabi, ut veteris ſanctimoniæ ſedulitatis & induſtriæ ſuperſit nihil: atque ubi nuper apicularum alveoli fuerint, ibi nunc inertium fucorum latibula conſpiciantur.

XXIV. GEBHARDVS cœpit anno 1262. menſe Junio, Ruperto Mansfeldio Magdepurgi Antiſtitem agente, de quo ut pauca in litteras relata ſunt, ita de Gebhardo annales nihil commemorant, excepto eo quod diem ſuum anniverſarium feriatum eſſe voluit, depenſis ad iſtam ſolennitatem annuis duorum manſuum in pago Plumerding reditibus. Obiit 1278. Idibus Februarij.

XXV. JOANNES I. concordibus à collegio ſuffragiis electus invitiſſime onus illud ſibi imponi paſſus eſt. Norat omnibus exploratius corruptiſſimum monaſterii ſtatum, ſive debita immodicè conflata cumulataque, ſive diſciplinam ſolutam ſpectaret: neque ſuarum credebat virium vel illam inſtaurare, vel hoc ſe liberare. Erat in ſecretioribus monaſterij theſauris tabula ex ſolido auro fabre facta, ea conflata eſt & divendita, ſolutæ inde creditoribus marcæ ducentæ, ſed quid illæ ad tantam æris alienæ molem, quæ per ſe immenſa indies uſuris augebatur? Obiit Joannes anno 1281. 18. Kal. Maij.

XXVI. HEIDENRICVS. Infelix fuit hujus gubernatio: infirmâ enim aſſidue utebatur valetudine, quod atri & feculenti humores ſive vapores in mentis ſedem irrepentes animi compotem eſſe prohiberent. Fatebatur ingenuè familiaribus, morbum iſtum pernicialem divinitus ſibi immiſſum, quòd conſultò peccatis indulgens divinis commonefactionibus poſthabitis, de vitæ emendatione parum nihilve cogitaſſet. Hanc occaſionem qui cum eo aſſidue erant avidè accipi-

ret, Chriſto ejusque præcurſori heredium ſuum teſtamento transſcripſit: pecunia legata omnis in pios uſus depenſa eſt. Emit præterea Bertramus à Joanne & Ottone Marchionibus Brandenburgicis villam Bellingſtorpiam, neque multò poſt à collegio Merſepurgio comparavit prædium Tundersleбium, quæ venditio facta eſt anno 1233, Friderico ibi Epiſcopum agente.

Decennio pòſt Bertramus hominem exuit Idib. Januarij.

XXII ACHILLES, cœpit anno 1243. rexit collegium annis ſeptem, in auguratur ab Alberto Archiepiſcopo è comitibus Hallermundiis nato, qui paullo poſt obiit: hoc uno commendatus, quod eccleſiæ ſuæ acquiſierit emtionis titulo bona Sonnebergica. Obiit anno 1248. Idibus Sextilis.

XXIII RVDOLFVS, præfuit annis 15. Ineunte anno 1252. contendit Brunsvigam ad Willhelmum Hollandiæ comitem electum Romanorum Regem, imploraturus ſummi magiſtratus auxilium, contra quorundam centaurorum injurias, qui timore Dei reſpectuque æquitatis poſthabito, contemptis etiam fulminibus eccleſiaſticis, prædia & colonos monaſterij invadebant, deſpoliabant, diripiebant. Cæſar in protectionem receptum novisque privilegiis contra prædones munitum Abbatem domum remiſit. Studuit Rodolphus pro virili bona monaſterii augere, comparato agro Wolmerslebienſi quem collegio condonavit, ut die ſuo emortuali poſt ſacrum quotannis celebratum, monachi ſolito lautius tractarentur. Voluit præterea in ſacello Beatæ virginis Mariæ ſingulis diebus ſine intermiſſione ſacrum celebrari, ut animæ ſuæ iſto cultu ſubveniretur. Obiit 1263. 12. Kal. Junii. Hoc tempore ſtudia doctrinarum à prima inſtitutione in monaſticis ſcholis Benedictinorum præclarè exculta, inde emigrare quodammodo & in mendicantium fraterculorum ergaſtula ſe paullatim recipere animadvertebantur. Res deploranda deteſtandaque,

homi-

Obiis Fridericus abbas 8. Idus Martii, anno 1221.

XXI. BERTRAMVS, hujus tempore magnæ istoque & ordine & professione indignæ dissensiones in cœnobio Bergensi exardescebant. Cum enim senioribus monachis subinde adjungerentur Juniores, pars ex scholis nuper elapsi, agrestes plerique; & inhumani illiteratique, cœperunt insolescere & efferre sese, istosque contumeliis exagitare, preces & exercitia monastica interdiu noctuque garritu, cachinnis & strepitu interturbare. Quam petulantiam & si comprimere ac insolentiæ proterviæque frenum iniicere Abbas Bertramus conatus est, ea tamen perversorum hominum contumacia erat, ut bene monentem risu exciperent, ludibrioque haberent. Quod igitur superabat unicum & fidenter egit. Itum est ad Albertum Archiepiscopum, supremum monasterii inspectorem & custodem, explicatum negotium turbulentum, imploratum tempestivum auxilium. Adjunxit ille sibi Wilhelmum Episcopum Havelburgensem, nec non ex collegio primario quosdam Bergamque ingressus luxuriantes istos refractariosque fraterculos comparere jussit. Rebellionis & scelerum convictis impositæ sunt pro arbitrio pœnæ, detrusi quidam in carceres, in alia nonnulli monasteria deportati. Facta sunt hæc anno 1229. Nimia & intempestiva indulgentia juventutis animos corrumpit, ut à quibus comiter habentur, eos despicere incipiant: quamobrem prudentiâ hic opus & circumspectione, præsertim in rebus lautis. Monuit præclare Salomon proverb. cap. 29. v. 21. Delicatè nutritus à pueritia servus ad extremum superbit quasi sit liber. Studuit Bertramus amplificationi redituum annuorum censuumque tam frugum quam pecuniæ ad quod ipsi succurrit piorum quorundam religiosa liberalitas. Nominatur in annalibus *Hugo* quidam civis Magdeburgius, qui cum ex conjuge Otiliâ sobolem nullam suscipe-

laicos, quos vocant, certa pecuniæ ſumma diſtribueretur.

Vagabantur tum temporis per Germaniam emiſſarij quidam Romani Pontificis, qui ſecundum decretum, nuper in Synodo Lateranenſi factum, homines cujuscunque ordinis, propoſitis æternæ vitæ præmiis, ad bellum ſacrum contra Saracenos invitabant. Eam militiam profeſſi cruce tanquam teſſerâ ſignabantur, quorum inæſtimanda erat colluvies. Bergenſis Abbas, etſi nec valetudine ſatis firmâ, neque ob ſenectutem longinquo permoleſtoque itineri aptus, expeditioni tamen intereſſe voluit, in Palæſtinam profectus. Quâ perluſtratâ de Româ inviſendâ cogitavit: in reditu montem acceſſit Caſſinum, ut Divi Benedicti monachorum Occidentalium Patriarchæ & coryphæi mauſoleum, ipſumque monaſterium reliquorum per univerſam Europam matrem coram intueretur. Hoc in loco acutiſſima febre correptus corpore ſenio prius delibato fractoque, occubuit, 4. Kal. Aprilis anno 1219.

xx. FRIDERICVS ultra triennium non præfuit, toto gubernationis tempore valetudine uſus infirmâ & ægrâ. Vivebat cum ipſo fraterculus quidam Henricus nomine, qui Patronum ſuum Divum Pancratium martyrem, cujus mandibulam habere ſuperſtitiosè credebat, debitè veneraturus reliquias ipſas capſulæ ex auro argentoque in formam capitis humani fabrefactæ incluſit, publiceque in primario altari ſpectandam obtulit. Meminit Spangenbergius Chron. Qverfurt. lib. 2. cap. 53. Friderici Abbatis Bergenſis, qui ſimul fuerit in primaria æde ſive baſilica Cuſtos & defuncto Conrado Qverfurtano ad apicem archiepiſcopatus Magdepurgici evectus ſit. Quæ narratio vix fidem meretur, neque enim præter hunc de quo nunc agimus quisquam Fridericus Bergæ Abbatem egit neque qui monachatum profitetur, inter canonicos locum habere poteſt.

Obiit

orbati essent, administratio iterum demandata est Sigfrido Bergensi, quas dignitates cum novem annos sustinuisset, Hirsfeldium ad gubernationem Cœnobii accitur, cui vocationi assensit quidem, sed Munchenaumburgum Prælaturam minimè dimisit, jussus tamen ut id faceret anno 1195. succedente ei Heidenrico.

XVII. HENRICVS ejus nominis primus, è conventu Montis Joannis Baptistæ eligitur anno 1180, qui propter incendium Magdepurgi in Sacrosanctis Pentecostes feriis exortum, quo magna urbis pars, & in ea tum fana, tum ædificia publica & præclara in cineres redacta sunt, luctuosissimus fuit. Grassabantur eodem tempore invicinis regionibus bella civilia, quæ passim incendiis, depopulationibus & rapinis miseros colonos dolenter adficiebant. Cum decennium in munere fuisset, Henricus finem vivendi fecit anno 1190. 14. Kal. Aprilis.

XIIX. REINBODO, sive ut annales MSC. habent, *Heidebodo*, cœpit eodem anno & mense. Impensè delectatus fuit structuris & ex ædificationibus, coll psa & ruinosa ædificia instaurans, nova erigens: Sacellum Divæ Mariæ Magdalenæ inaugurari curavit: aliud in peristylio erexit Divæ Mariæ virgini sacrum. Conradus Episcopus Halberstadensis, & hujus & & Roberti Abbatis Hujesburgensis meminit ad annum 1202. Excessit è vita 1028. Kal. Februarij.

XIX. HENRICVS II confirmatur consecraturque à Ludolpho archiepiscopo Magdepurgio, qui per obscuro loco natus, per eruditionem & virtutem ad hoc dignitatis & honoris fastigium ascendit: Henricus Abbas laudatur à beneficentia & liberalitate erga tenuioris fortunæ homines, quos secum cotidie habebat magno numero. Pridie Joannis Baptistæ, quamdiu vixit, & post obitum suum erogari voluit eleemosynas largissimas, sic ut inter quadraginta scholasticos, & viginti

ejus loci Cœnobiarcha fuit Eberhardus, ex Phrontisterio Bergensi cum sex monachis eò missus, qui novam auspicati scholam ita eam illustrarunt, auxeru nt, ut non multò post octoginta Monachi, qui professi dicuntur, uno eodemque tempore ibi viverent piisque exercitiis vacarent. Vidi litteras Henrici Leonis Bajoariæ & Saxoniæ ducis, priores Lutteræ, anno 1130, alteras quæ Quedlingeburgi 1147. datas, in quibus testis adducitur Eberhardus Lutteranus.

Administratio collegii Ammenslebiensis mansit, ut diximus, penes Arnoldum Bergensem, quo vel sponte suâ, vel à fratribus exorato, onus illud ab humeris amoliente, missus est, Bergâ Ammenslebium anno 1140. Bartoldus vir maturæ ætatis, expertæ industriæ & mediocris eruditionis: præfuit monasterio annis bene multis, moriens sui desiderium superstitibus relinquens. Qvinquennio antequam eo mitteretur fanum Ammenslebiense innovarunt & ad usum Benedictini ordinis accommodatum solemni usitatoque ritu in auguratum est, rem peragente Conrado Archiepiscopo Magdepurgio, qui Nortberto recens successerat. Inter fuerunt actui Theodoricus canonicus Magdepurgius & Otto Comes Gribensis fratres eorumque soror Bia sanctimonialis.

Obiit Arnoldus Bergensis peractâ feliciter ætate maturâque senectute, cum undequadraginta annos scholæ decenter præfuisset, suique famam nominis apud multos relinqueret sempiternam. Monchenaumpurgii per obitum ipsius rectore destituti iterum ex collegio elegerunt Abbatem Eberhardum, quo tamen ultra quinquennium non sunt gavisi.

XVI. SIGFRIDVS II. ad dignitatem pervenit non legitimâ electione, sed per Wigmannum archiantistitem collegio obtrusus. Erat tamen, qui omnium calculis isto & fortassis majore honore dignus censeretur. Cum Monchenaum purgii denuò præsule & moderatore Eberhardo anno 1171.

orbati

nedictini. Vtebantur in expeditione hujus negotii consilio & opera Arnoldi Abbatis Bergensis Nortberto familiaris & necessarij, qui & ordinis & collegii sui honori & emolumento intentus, nonnullos è fratribus suis Ammenslebium ablegavit, triennio post cædem Milonis. Administrationem monasterii nondum bene constituti Arnoldus sibi retinuit. Eodem anno, quo Benedictini Ammenslebium occuparunt, Nortbertus in ædem Divæ virginis Magdepurgi, amotis Canonicis tenuiter se alentibus, ordinis Præmonstratensis monachos introducere moliebatur. Vi tamen rem agere inconsultum ratus, ut cederent, bonis persvasit verbis. Transtulit horum nonnullos in alia collegia, quibusdam certos unde honestè viverent reditus assignavit. Sic ædes San-Mariana cum suis fundis & proventibus cessit familiæ Præmonstratensi. Negocium tractatum & confectum est in monte Joannis Baptistæ, adjuvante rem Arnoldo Abbate.

Lotharius Cæsar, quod auspicato fasces Imperii adeptus esset, contra æmulos & adversarios feliciter pugnasset, pacemque optatam post diuturnos bellorum plusquam civilium tumultus ac tempestates postliminio restituisset, atque inde meritissimo *patris patriæ* elogio honestaretur, cum de cultu divino augmentando maximè esset solicitus, simulque gloriosum sui nominis monumentum in patria & apud suos relinquere vellet, in opidulo *Lutter* ad fluviolum ὁμώνυμον, monasterium Sanctimonialiũ olim à Bernhardo Comite Haldenslebio conditum, verùm laxata disciplina moribusq; corruptis, monialibus, quotquot inveniebatur, Trubecũ ad sylvam Hercyniam traductis, in collegium ordinis divi Benedicti convertit, ac *Regalem Lutteram* indigitavit. Novum etiam multoque priori augustius & splendidius fanum ædificavit, cujus fundamenta cum jacerentur, primos ille, more antiquis Principibus familiari, cum conjuge Richensâ posuit lapides. Primus

ejus

anno 943. conditæ. In monasterium illud Otto cognomento Dives Efici v. filius introduxit familiæ Benedictinæ monachos, è Bergâ Magdepurgicá desumptos, urgente negocium *Arnoldo* Abbate. Mutationi id temporis insolenti & invidiosæ causam præbuisse scribitur *Ludovicus* Efici F. Ottonis comitis frater nuper in Nova Corbeja ad Visurgim monachum agens, qui familiæ Benedictinæ, cui nomen dedisset, incrementa amplificationemque etiam in solo patrio quærebat. Brotufius secutus Henricum Basseum Monachum Ballenstadensem, auctor est, factum esse anno 1100, qui centesimus est & quinquagesimus septimus post primam monasterij fundationem. Ab hac sententia discedit Trithemius, Chronico Hirsaugiensi nominans annum 1124. cui adstipulatur Paullus Langius Chronico Citizensi. Missus est Ballenstetum primus Abbas *Ioannes*.

Non multo pòst Arnoldus aliò coloniam è sua schola deduxit: res ita se habet. Erat *Ammensleby* in dioecesi Magdepurgicâ collegium canonicorum secularium, ut cœnobij annales volunt (antiquitates *Hamerslebienses* exhibentes bullam *Honorij* Secundi Pontificis, Ammenslebium referunt inter cœnobia ordinis Divi Augustini, sive canonicorum regularium,) conditum anno 1120. à Theodoro comite Gribensi, ejusque conjuge Amelradâ. Piis hisce fundatoribus demortuis, liberi & hæredes *Hermannus*, *Otto*, *Theodoricus* Canonicus Magdepurgensis, *Milo* & *Bia* locum à parentibus Deo dicatum suo etiam dignati Patrocinio, multis modis ornarunt, amplificarunt. Ottoni tribuitur conjux *Berta*: Miloni *Luiburgis*. Quo in Bohemia, ubi Lothario Aug. militabat, cœso, *Hermannus* & *Otto* fratres, quæcunque eos religio incesserit, à Nortberto archiepiscopo Magdepurgensi Præmonstratensium monachorum patriarchâ, mutationem loci in melius, ut sperabant, impetrârunt, sic ut Canonicis Monachi succederent Benedicti-

spice Henrico Crasso Comite Northemio, quem supra nominavi. Excessit è vivis Hugo 1119. pridie Idus Decembris, cum biennio ante præmisisset *Bernhardum* Baronem sive Dynastam Domeslebium, qui non adeo nuper religione tactus, quod monachatus inter præcipua pietatis instituta haberetur, cucullum induerat, seque fratribus conjunxerat Bergensibus: Moriturus *Domeslebium* avitum familiæ suæ domicilium archiepiscopatui, *Ileburgum* & *Honhamen* Phrontisterio Bergensi legavit. Dies ejus emortualis incidit in Kalendas Decembris.

xv. ARNOLDVS. Eodem mense, quo Antecessor fatis concessit, electus est, inauguratus à Gumperto Havelbergensi Antistite. Anno 1130. mense Februario adfuit Lothario Imp. comitia habenti Goslariæ. Data est archiepiscopæ Magdepurgensi Abbatia Alslebiensis in ripa Salæ, exorato Imperatore à Nortberto Antistite. Magnæ fuit auctoritatis Arnoldus apud summi templi Canonicos: Cum enim defuncto Rotgero novus eligendus esset archiepiscopus, & plerique *Conradum, Gerhardi F.* Dynastam Qverfurtensem Canonicum primariæ ædis designarent, Arnoldus pertracto in sententiam suam præposito Friderico, electionem impedivit, prætendens, illum, qui subdiaconus esset, nec posse nec debere eligi. Idem suâ auctoritate effecit, ut vacante iterum post mortem Friderici archiepiscopatu, *Wigmannus Bavarus* in cathedram Magdepurgensem collocaretur.

Anno regiminis 15. monasterium Munchenaumburgense gubernandum accepit, *Alberone* Abbate ad Episcopatum *Basileensem* à Lothario Imp. translato. Christianus Vrstisius Chron. Basileensis lib. 2. *Adalberonem* vocat, facitque Comitem *Friburgium*. Quæ præterea in tempus gubernationis annotatu digna inciderunt, ordine percurremus. Erat *Ballensteti* ad Sylvam Hercyniam collegiata canonicorum ecclesia, ab *Esico* IV. *Ottonis* III. Comitis Ballenstedij & Ascaniensis F.

ad alia monasteria amandatos. In horum numero est Hugo Bergensis, eidem Trithemio *vir magnæ prudentiæ, honestatis & religionis.* Vt autem palàm fiat quæ aut quibus, tam in Canonicorum, quàm cœnobitarum collegiis studia fuerint & exercitia, insignem ex vita Meinwerci Episcopi Paderbornensis narrationem hic inseram, quæ talis est. *Studiorum multiplicia sub eo floruerunt exercitia. Et bonæ Indolis juvenes & pueri strenuè instituebantur, normâ regulari proficientes, haud segniter in claustrali disciplinâ: omniumque litterarum doctrina claruit hîc sub Imado episcopo: sub quo in Paderbornensi ecclesia publica floruerunt studia: quando ibi Musici fuerunt & Dialectici enituerunt, Rhetorici clarique Grammatici: quando magistri artium exercebant trivium, quibus omne studium erat circa quadrivium. Vbi mathematici claruerunt & Astronomici habebantur, Physici atque Geometrici. Viguit Horatius magnusque Virgilius, Crispus & Sallustius & Vrbanus Statius. Ludusque fuit omnibus, insudare versibus & dictaminibus jucundisque cantibus. Quorum in scriptura & picturâ jugis instantia claret multipliciter hodierna experientia, dum studium nobilium clericorum usu perpenditur utilium librorum.* Hactenus vita Meinwerci. Nos revertimur ad Hugonem Bergensem.

Non diu ille præfuit, neque quicquam de eo reperi, præterquam quòd memoratur interfuisse inaugurationi monasterii Sanctægidiani apud Brunonis vicum anno 1115. Condidit Ægidianum *Gertrudis Echerti primi marchionis Saxoniæ F.* Vxor *Henrici Crassi Comitis Northemij*, cui profectitiam dotẽ attulit Brunsvigam cum ei adhærente peramplo districtu. Inaugurationi adfuit Gertrudis gener *Lotharius*, Saxoniæ dux, ejusque uxor *Richensa*, & *Theodorus* Pontificis Romani in Germaniam legatus. Sacrum, quod officium vulgò vocant, peragit *Reinerus* Halberstadensis Episcopus. Inspectio novi collegij demandata est *Henrico* Abbati Bursfeldensi, cujus Phrontisterium Ægidiano sedecim annis antiquius cœpit anno 1099. auspice

rant eosdemque ritus sequebantur. Sed hanc ordinis reformationem obscuravit *Bursfeldensis* in Saxonia nata, de quâ suo loco aliquid dicendum veniet. Cluniacense cœnobium, ne hoc dissimulemus, condidit *Berno Comes Burgundus & Abbas Gigniacensis* anno 895. testes Sigebertus & Trithemius Chronico Hirsaug. Introducta in Bergam normâ vivendi Cluniacensi, cessavit mos suprà memoratus, quo monachi cœnobio egressi in summum se templum recipiebant, suæque emigrationis memoriam non sine dolore renovabant.

Obiit Hildeboldus 6. Idus Iunii anno 1113. cum triennio antè monasterium Hildenslebiense ad Oram fluvium ex Præpositurâ in abbatiam mutasset, Alberico primo Abbate ex collegio suo eo transmisso. Conditum scribitur Hildeslebium 958. habuitque initio virgines sancti moniales, quæ fugatæ inde, cum Imperante Ottone tertio à Slavis cremaretur.

XIV. HVGO ex schola Hirsaugiensi per *Adelgotum* archiepiscopum Magdepurgensem accitus substituitur Hildeboldo condiscipulo. Designatus fuerat alio in loco Abbas, verùm quod collegio minus probaretur, exclusus Hirsaugiam redire ibique meliorem fortunam exspectare coactus est. Florebat tum temporis Hirsaugia doctrinæ cælestis, omnium disciplinarum artiumque liberalium studiis, ut uno eodemque tempore plures centum quinquaginta secum habuerit monachos Abbas *Wilhelmus*, cujus suprà meminimus. Hi omnes vacabant studiis litterarum piisque precum, cantionumque exercitiis: Oeconomicos labores procurabant conversi, sive laici, quorum non pauciores quadragenis ibi visebantur. Ex eruditioribus desumebantur, qui vel ad Episcopatus, vel monachorum collegia gubernanda mitterentur. Recenset Trithemius Chronico Hirsaugiensi ad annum 1083. quinquaginta octo Abbates diversis temporibus ex Hirsaugia

monumenta, quæ in sui memoriam & pro remedio animarum (sic enim persvasi erant) asservanda reliquerant. Hic infidelis dispensator & servus nequam, non Pastor, sed mercenarius, non parens, sed vitricus, ab archiepiscopo loco motus est, idque Iure & meritò: Non desunt, qui sua sponte, urgente conscientia, quod incredibili apud suos invidiâ deflagraret, passimque male audiret, munus resignasse scribunt. Factum anno 1096.

XIII. HILDEBOLDVS, (annalibus Magdeburgicis MSC. est *Hildebodo*) postquam toto biennio monasterium sine præside fuisset, agente interim curam ejus Hartwico archiepiscopo, ex Cœnobio Hirsaugiensi evocatus solemniter in augurator anno 1098. Eruditionis nomine plurimùm prædicatur, rigorosam agens vitam, assvefactus ad eam in collegio Hirsaugiensi sub *Wilhelmo XII.* ejus loci antistite, viro ut credebatur, resque ipsa fidem faciebat, sancto. Introduxit Hildeboldus in cœnobium suum *Reformationem Cluniacensem*: de qua ut per occasionem aliquid intexam, non videtur abs re esse. *Odo* primus Cluniacensis in Burgundia Abbas, animadvertens regulam à Divo Benedicto monachis olim præscriptam, plane antiquatam, minimeque observari amplius, id sibi negocii datum credidit, ut fugientem quasi sisteret, obscuratam illustraret, suoque collegio, & si fieri posset, aliis etiam commendatiorem redderet. Quod institutum cùm ex animi sententiâ cessisset, collapsi ordinis Benedictini instaurator, juxtaque societatis Cluniacensis auspex habitus est. Hujus familiæ ritus & consvetudines descripsere unus & alter, à quibus peti possunt. Quia vero Cluniacenses religiosius, quam alij monachi vivere crederentur, ei sectæ à loco nomen inditum est, quæ postea ob novitatem longè lateque disseminabatur. Trithemius numerat ultra 70. monasteria, quæ cum Cluniacensib. & Hirsaugiensibus societatem inie-

rant

evanesceret, totusque ordo ecclesiasticus, olim merito suo venerabilis & honoratus, despicatui esset proque nihilo duceretur. De monachis hunc in modum differit Henricus de Erfordia, lib. de reb. memorabil. *Illo tempore quorundam Pseudomonachorum privata ignavia nomen monachorum valde infamavit. Illi omisso studio divinarum rerum, operam totam pecuniis & quæstibus insumebant. Illi pro Abbatiis & Episcopatibus aures Principum oportune detundebant, & per ambitiens præruptum & male partarum pecuniarum profusionem grassabantur ad ecclesiasticas dignitates seculares & emtores largitionis suæ immoderantia excludentes. Nec venditor tantum audebat exposcere, quantum emptor paratus erat exsolvere. Mirabatur mundus, unde iste fluvius scaturiret pecuniarum : Unde Cræsi & Tantali opes in privatos homines congesta fuissent, & eos potissimum homines qui Crucis scandalum & paupertatis titulum præferrent, & præter simplicem victum & vestitum nihil rei familiaris se habere mentirentur. Ista Dominici agri Zizania, hæc vineæ Domini arida sarmenta & stipulas, æterni ignis præparamenta sacri gregis corpus quasi tabo quodam infecerant.*

XII. BERNHARDUS II. cæpit anno 1076. ordinatus a Wernero (auctor apologiæ pro Henrico IV. Imp. *Wezelinum* vocat) archiepiscopo Magdepurgio. Fuit spectamen & exemplar irreligiosi Pastoris & prodigi Patris familiâs. Majorum anathemata & sacra legata ipse degener heres nefariâ sacrilegaque manu ab altaribus avulsit, ex scriniis eruit, personisque indignis dilargitus est. Hirsaugiæ, alias satis locupleti, partem spoliorum transmisit, partem archiepiscopo dedit: nonnulla cesserunt hominibus profanis, quibus parasitis & adulatoribus gaudebat. In annalibus ab Ecclesia alienata commemorantur singula: nos omittimus. Distracta tum fuerunt & dissipata piorum Imperatorum, Regum & Principum donaria, religiosæ pietatis, & munificentiæ præclara

famosum illum *Styliten*, de quo Græci scriptores ecclesiastici multa perquam ineptè fabulati sunt. Referuntur hæc ad annum 1042. qui Brunonis Pontificis tertius. Primus loci abbas memoratur *Meinvvardus*: cujus successores cum per aliquot secula Visurgim accoluissent ejusque frequentes exundationes damnosas, præterea raptorum incursiones sustinuissent, pertæsi injuriarum loci & hominum de consensu Episcopi & majoris capituli, ut vocant, civibus nonnihil obstrepentibus, in urbem immigrarunt, condito novo cœnobio, quod hodieque superat S. Simeonis nomine, quod cum viciná portâ communicat, notum. Facta est mutatio sub Episcopo *Wulbrando* Hallermundio anno 1435 Dominicâ Lætare. Sed ad Sidagum redeo. Is Priorem, quem vocant, habebat Ditmarum, ex hereditate paterna opulentum, qui erga monasterium summâ utens liberalitate, in sacros usus calices, hierothecas, aliaque ejus generis vasa & instrumenta argentea & aurea in sui memoriam relinquebat. Abiit è vita Sidagus 17. Kal. Decembr. anno 1051.

XI. BERNHARDVS, cæpit anno eodem, præfuit annis 25. obiit 1076. Nonis Junii, quem diem emortualem ut cænobitæ sacro annuo insignirent animæque in purgatorio pœnis subjacenti parentatione opem ferrent, villam *Brumbejensem* monasterio legavit. Erant tum temporis magni in toto Imperio Romano motus, ad clavum sedente Henrico 4, qui in adolescentia negligenter educatus in Juventute insolentissimè rempublicam administrabat, in reliquâ totâ vita adversarios expertus multiplices, juxtaque implacabiles. Qui Pontifices maximi tum erant Romæ, oppugnabant Cæsarem, gerebant bella, totique politicis implicati & immersi negociis ecclesiastica, quæ ipsorum propria, supinè negligebant, unde evenit, ut regularis observantia, tam in canonicorum collegiis, quam monachorum contuberniis, protrita & conculcata evane-

est à Gerone archiepiscopo Coloniense & Ditmaro marchione Lusatiæ fratribus germanis, Christiani comitis Lusatiæ ex Hiddâ Geronis Saxonici marchionis F. filiis, anno 975. Vltra novennium in scholâ suâ monastica Bruno commorari non potuit, nam Ditmaro Verdensi antistite defuncto, ei successor mittitur anno 1034 A Tritthemio lib. 4. de illustribus viris ordinis Divi Benedicti, cap. 239. vocatur *vir magni ingenii, animum dignum Pontifice possidens, qui non minus in spiritualibus, quam temporalibus profuerit.*

x. SIDAGVS Brunone Verdam translato, ex cœnobio Hirsfeldensi evocantur duo, Sidagus & Albuinus: hic missus est Munchenaumburgum, illi commissa est Berga. Experientia docuerat, non esse è re & utilitate monasteriorum, ut ab uno duo vel plura gubernarentur: enasci inde detrimentum tam religioni, quam rei familiari. Hirsfeldense cœnobium, ne hoc negligam, olim illustri scholá monasticâ celebre, fundavit Pipinus rex Franciæ, Karoli Magni parens, anno 738. attributis ei plurimis in Hassiâ & Thuringiâ prædiis ac censibus. Fuit in gubernatione Bergensis cœnobii Sidagus annis 17. Tempore ejus ex hoc loco deducta est colonia ad ripam orientalem Visurgis fl. è regione urbis episcopalis Mindæ, auspice Brunone ejus loci Antistite 15. ex illustri familiâ Saxonicâ prosato. Is cum perquam esset religiosus, ut cultum divinum in sua diœcesi amplificaret, monasterium condidit in ripa Visurgis. quam dixi, & absolutum perfectumque monachis, è Bergensi cœnobio evocatis, habitandum contradidit. Ante episcopatum fuerat Basilicæ Magdeburgensis Canonicus, familiaris Sidago ejusque antecessori Brunoni, archimandritis Bergensibus. Novum igitur monasterium Divo Mauricio, Magdeburgensium patrono tutelari, in memoriam beneficiorum illic acceptorum consecrari voluit. Sicut alium adjungeret Patronum *Simeonem* eremitam, fortè famo-

moderationis famam promeruisse, quam cum Iehova bene Iuvante imitaturum se animo constitutum habebat. Crancius Metropol. lib. 4. cap. 5. scribit, eum singulari studio præbendas & facultates Ecclesiæ uberiores reddidisse, intusque & foris omnia in meliorem & uberiorem statum redigisse.

IIX. MARQVARDVS, cæpit anno 1020. fuit in functione annis 5. mortuus anno CIↃXXV. De rebus ejus gestis nihil invenio. Proximo ante ipsum anno rebus humanis Grondæ ad Visurgim excessit Henricus 2. Imp. qui à fœnore luxato *Claudus*, à mansvetudine *Humilis*, à vitæ integritate *Sanctus* appellari promeruit. Monachi vulgò parentem suum nominarunt, teste Chronico Laurisheimensi. Vixit annos 52. Imperavit 23. menses 5. obiit 3. Idus Qvintilis.

IX. BRVNO, comes Walbecensis, Sigfridi filius, Ditmari Episcopi & Sigfridi Abbatis frater. Puer in scholam Corbejensem ad Visurgim à parentibus ablegatus, initia doctrinæ cœlestis, litteras bonasque artes studiose addidicit. Missus deinde Magdeburgum in monasterio Ioannis Baptistæ sacram vestem induit, sumtam è manibus Sigfridi fratris, præsentibus Henrico & Friderico itidem germanis.

Cum non pœniteret collegium Bergense familiæ Walbecensis, demortuo Marquardo, concordibus suffragiis Abbas eligitur, neque multò post cœnobii Munchenaumburgensis gubernator designatur, sic ut rarò exemplo duobus monachorum sodalitatibus simul præesset. Pugnabat hoc institutum cum moribus superioris ævi: pugnabat cum piorum Impp. sanctionibus. Superat enim apud Ansegisum in capitulis Karoli M. & Ludovici Impp. lib. 6. cap. 153. hujus sententiæ lex: *Vnum abbatem duobus monasteriis interdicimus præsidere.* Sed hæc majorum decreta, utut pia & salutaria, paullatim antiquata sunt. Munchenaumburgum, ut & hoc in transcursu addam, præclarum ad Salam fl. cœnobium conditum

est

tore relicti fuerant, conveniunt: detrimentum tale nimio mœrore conquesti. Corporis autem perusti tenues favillas manè fratres summoperè colligentes suis apposuêre prædecessoribus, Abbatique suo tunc absenti per nuncium suimet eventum miserabilem indixere: qui ut hæc comperit, suis specialiter accidisse peccatis cognoscens, quia emendare nequivit, honestâ gravitate tulit. Hucusque Ditmarus. Incidit hæc calamitas in annum 1017. Studuit reparationi Sigfredus, quantum potuit, adjuvante pios conatus Cæsare aliisque ex nobilitate proceribus, quorum munificentiam non pauci de plebe æmulabantur studiosè. Multam comparabat monasterio supellectilem ecclesiasticam argenteam & auream, & in his crucem auro gemmisque coruscantem: capsulas duas argenteas reliquias sanctorum continentes; calicem prægrandem inauratum. Præterea vestes sacras sericas & damascenas, libros rituales, thuribula & æramenta. Munificentiam istam adjuvabant, fratres Germani Ditmarus Episcopus, Henricus & Fridericus, ejusdem generis, nec disparis precii donaria cœnobio conferentes.

Eo ipso anno, quo infortunium Bergam opprimebat, Sigfridus Abbas fuit in comitatu Cæsaris Henrici introducentis in monasterium Munchenaumburgense Abbatem Herdingum succedentem Echardo, viro doctrina & virtute ornatissimo, qui cum isti collegio Secundus in ordine annis 23. mensibus 5. præfuisset laudabiliter, ad Episcopatum Pragensem transferri meruit. In historiis Boemicis nominatur *vir pius & honestæ conversationis.*

Triennio post, increbescente famâ de præclarâ Sigfridi pietate, eruditione & prudentiâ, à clero populoque Monasteriensi in Westvalia ad gubernationem diœcesis istius honorificè evocatur. Gessit morem collegio, idque eo libentiùs, quod meminisset ejus loci Antistitem Theodoricum, sanguine proximo sibi conjunctum, apud subditos & vicinos integritatis &

condidit Episcopatum Papebergensem magno sumtu. Eam liberalem beneficentiam æmulata Augusta *Cunegundis*, *Sigfridi Comitis Palatini F.* ad eandem urbem exstruxit monasterium S. Michaelis, quod vulgo Montem Monachorum appellant. Ei præfectus est abbas *Ratbodus*, vir optimus, qui in scholâ suâ recte constituendâ fideli consilio & opera Sigfridi Bergensis usus, collegit nobiles & ingenuos adolescentes, pietate & litteris imbuendos, qui ubi progressus in moribus & doctrinâ fecissent, vocarentur inde ad majores dignitates. Ita de voluntate Cæsaris ad imitationem scholæ Bergensis novum Franciæ cœnobium conformatum est. In officii administratione perquam gnavus & vigilans erat Sigfridus, delectatus structuris splendidis & magnificis. Jecit fundamentum novi presbyterii sive chori, in templo Joannis Baptistæ & Apostolorum principibus Petro & Paullo consecrato, perfecturus totum sacræ ædis ædificium, nisi ingens & insperata calamitas intervenisset, eam ex lib. 7. Ditmari libet hîc apponere. *Interea in monte S. Joannis Baptistæ, qui juxta Parthenopolin positus, eidem est cum appertinentibus universis subditus, res admodum miserabilis 12. Kal. Augusti & Dominicâ nocte accidit. Horum in dormitorio confratrum lucerna quædam ardens major solito illuxit, & proxima occupans, hoc ibidem quiescentibus, id serò intelligentibus, voraci flamma consumsit: Et cum tale periculum omnes evaderent, unum ex his caussa sacerdotalem eripiendi apparatum subitò regressum, & in medio ignis peccata suimet confitentem, perdiderunt. Hujus nomen erat Henricus. Dehinc monasterium ab ejusdem loci Abbate Sigfrido octo annis optimè elaboratum, ardens præsentium posteaque advenientium corda turbavit. Insuper duas ejusdem capellas cum refectorio, cæterisque adhærentibus officinis, ignis latè flagrans absorbuit: de cujus avaris faucibus divina pietas & confluentium summa devotio, omnes sanctorum reliquias, & maximam thesauri partem eripuit. Facto autem mane, urbis prædictæ habitatores, & qui ibidem præsidio ab Imperatore*

tore

auctoratus est. Evocavit eum Daganus Archiepiscopus ex cœnobio Poledensi, olim à Mathilda Augusta, Henrici aucupis conjuge, exstructo. Monasterium illud Dagenus, nescio qua auctoritate, in Præposituram converterat, collocatis ibi clericis parùm religiosè viventibus, quâ in re adjutor ei Alfkerus. Vterque inconsultè egisse creditus justam rectius judicantium reprehensionem evitare minimè potuit. Verum peccat & sapiente sapientior. Crediderim Ditmarum Mersepurgensem lib. 7. de hoc Abbate loqui, locum ideo integrum adscribam: *Insuper*, inquit, *pii Abbatis Alfkeri quandam actionem egregiam in exemplum imitabile profero: Hic præter cæteras virtutes suas hoc in usu habuit, quòd nomen suum super Altare quodlibet scripsit, & dum ipse Missam caneret, in tantum flevit, ut maxima corporalis pars humectaretur, nil hæsitans, quod sic scriptum est, lacrymæ pro peccatis corde tenus effusæ, divinam non modò poscunt veniam, sed etiam impetravit. Et ut liberius cæleste suffugium implorare sibi voluisset, cunctis debitoribus suis misericors fuit.* Hæc ille. Migravit ex hac vita Alfkerus anno 1009. Kal. Quintilis.

VII. SIGFRIDVS, hujus nominis primus, successit Alfkero, natus ex comitibus Walbecensibus, proavo Lothario, avo Henrico, patre Sigfrido, frater ejus fuit Dithmarus Mersepurgensis Antistes toties à nobis laudatus. Sumsit Sigfridus vestem sacram in monasterio Bergensi admodum Adolescens: cumque tempore Riddagi proavunculo *Sigfrido Stadensi comite* ab Aschomannis Piratis capto, obses à matre *Cunigunde*, Henrici *Marchionis Stadensis filiâ*, destinaretur, à Riddago ei denegatur. Historia exstat ap. Ditmar. lib. 4. Abbatis dignitatem promeruit doctrinæ eruditione, quâ pollebat eximiâ, satisque constat, eo præsidente studia litterarum & pietatis exercitia in hoc Phrontisterio maximè viguisse.

Vnum saltim dabo exemplum. Henricus Claudus Aug.

est cœnobium hoc aliquandiu desolatum fuisse: est enim antiquius, ut infrà patebit. Removetur ab officio Riddagus à Dagano (Ditmaro est Tagino) Archiepiscopo Magdepurgio: causam annales non exprimunt, haud obscurè tamen innuunt, invidorum malevolentiam & calumnias innocenti infortunium importasse. Quod facilè apud me fidem invenit, locum enim non honorem amisit, translatus Lunepurgum ad Monasterium S. Michaelis, ab Hermanno Saxoniæ duce Comitis Bilingi F. anno 971. conditnm. In eo cœnobio vivens Riddagus, ab Henrico Claudo Imp. donatur prædio quodam Latheburum, pagi Hartegani, sub comitatu Ludingeri, mense Decembri. Diploma habet appendix Chronici Mindensis, editi ab Johanne Pistorio. Catalogus Abbatum monasterii Luneburgici à Davide Chytreo lib. 20. Saxoniæ suæ insertus, admodum vitiosè *Riccasum* appellat, qui error fortè à Librario. Ad honorem & famam Abbatis Riddagi totiusque Phrontisterii Bergensis non parum facit, quod in eo circa hæc tempora vixit Ditmarus ex Comitibus Walbecensibus in Holtlandia prope Helmæstadium ad Alarim fl. habitantibus, originem ducens, qui postea Walbecæ in canonicorum collegio, à majoribus suis instituto, Præpositum, demum Mersepurgi ad Salam Episcopum egit. Scribit ille lib. 4. historiæ, triennium in schola monastica Bergensi consumsisse. Sunt qui affirmant, S. Brunonem, dynastam Querfurtensem, propter annunciatum de Christo Dei filio Evangelium à Borussis idololatris martyrio coronatũ, in eodem Phrontisterio hoc tempore vixisse: de quo certi nihil affirmare possum. Ditmarus quidem lib. 2. Brunonem suum *conscholasticum* vocat, quod an de scholâ cathedrali Magdeburgica, in qua uterque à Giddone Philosopho institutus est, an verò de Bergensi cœnobio intelligendum sit, equidem non satis scio.

VI. ALFKERVS cœpit anno 1005. quo antecessor exaucto-

hac egressionis suæ die, ut sibi persvadebant, inauspicatâ, bini pullis vestimentis incluti & discalceati monasterio exibant, templumque ingressi cathedrale sacro solemni memoriam exsilij renovabant. Sed mos iste nullâ ratione suffultus per reformationem abrogatus est. Anno 968. regni sui 33. Imperii 7. Otto Augustus monasterium jam consummatum, possessionibus etiam & proventibus annuis sufficienter donatum, archiepiscopo Magdepurgensi subjecit, ut ille inspector collegii, ephorus & ἐργοδιώκτης esset perpetuus.

Hoc ipso anno mortem obijt Richarius, à Georgio Fabricio perperam Richardus appellatus, nam in priore nomine consentiunt Ditmarus Episcopus & Annales Magdepurgici.

IV. HERDINGVS, cœpit anno 968. præfuit annis 22. Quinto gubernationis anno amisit Phrontisterii sui conditorem & Evergetam munificentissimum, Ottonem M. Imp. Augustum, quem Abbas Vrspergensis *amorem generis humani* nominat: Marsilius Patavinus *consilio prudentem, Iudicio iustum, bello strenuum, clementiâ admirandum, omni honestate & pietate eximium fuisse, affirmare nullus dubitat.* Obiit Herdingus 990. Non Sextilis.

V. RIDDAGVS, Ditmaro lib. 4. Riddagus, eodem mense electus inauguratur à Giselero Archiepiscopo Magdeburgio, præfuit annis 15. utiliterne, an secus exploratum non habeo. Nono gubernationis anno Adelheidis Augusta, altera Ottonis M. conjux, naturæ satisfecit, secuta filiam Mathildan summam sacerdotem in Parthenone Quedlinburgensi. Augusta moritura collegio Bergensi legavit vineas, quas in vicinia possidebat: item mansos aliquot agri, litteræ veteres houbas nominant. Anno 1003 Riddagus cum Henrico 2. Imp. quem Claudum appellant, interfuit inaugurationi monasterii Monachonaumpurgi (Ditmarus lib 7. *novam civitatem* vocat) ut referunt annales, quibus si fides adhibenda, necesse

nuper archimandritæ Bergenses, auctores fuere, ut Richarium abbatem, quem propter singularem eruditionem ac prudentiam itineris Romani comitem habuerat, archiepiscopum crearet: Verum aulicorum quorundam sycophantiæ effecerunt, ut Richario, ejus rei gratiâ accersito, neglecto, alium Adelbertum videlicet, ecclesiæ præficeret.

Quid crimini datum sit viro innocenti, non exponitur: ex Ditmaro & annalibus Magdepurgicis constat, Cæsarem lectâ quadam epistolâ clanculo ipsi obtrusâ animum à Richario prorsus avertisse. Ferebat ille repulsam iniquo admodum animo, deque ignominia vindicanda totus cogitabat: Verum divinâ factum est prudentia, ut non multò post de vita decederet, ne fortè per imprudentiam ultione doloris religiosa personâ indigna sese pollueret, vir alia omni laude cumulatus.

Quàm verò diu in ipsa urbe Magdeburgo habitarint monachi, quove tempore in novum extra urbem immigrarint domicilium, difficile erit pronunciare. Sunt qui annum egressionis nominent 965. ut statuatur in priore eos monasterio degisse annos 29. Etsi autem loco opportuno & commodo, in colliculo prope Albim urbi vicino, quem ex Chron. Magdeburg. MSC. Brotufius montem Riddagi indigitat, fanum ipsis ædificatum, habitationes etiam prioribus non inferiores præparatæ essent, ut locum tantum, non hospitiũ mutasse viderentur, invitissimè tamen opido in suburbana exibant monachi, suam deplorantes infelicitatem, quod à Mausoleo S. Edgides Augustæ, cujus beneficio primùm ibi consedissent, nullâ suâ culpâ avellerentur: quos Cæsar novis fundis & censibus collegio collatis placavit. Emigrationis dies nominatur nonus Sextilis, in Fastis Ecclesiæ Latinæ Divo Romano martyri sacer, divique Laurentij festum proximè antecedens, ab illo tempore subsequentibus aliquot seculis semper acerbus, semper luctuosus. Etenim cœnobitæ omnes & singuli recurrente

hac

chius historiâ Episcoporum Hildesheimensium annum 955. nculcat.

Evocabatur Othwinus ex monasterio Augiensi in insulâ acus Bodanici prope Constantiam sito: gubernavit scholam iam monasticam annis circiter novem, *doctus & Zelo religionis fervidus*, ut Trithemius Chron. Hirsaug. translatus deinde Hildesheimium, ubi Dethardo viam universæ carnis ingresso, ius desiderabatur. Vixit in arduo munere annos 29. Sub oc Abbate Otto Imperator bello aggressus est Sclavos, quibus fusis, fugatisque victor domum reversus spolia & manuas patribus Bergensibus donavit anno 955. quo eodem Ottoni Imp. ex Adelheidâ Augustâ natus est filius cognominis, ost in imperio successor.

III. RICHARIVS cœpit anno 959. Hujus tempore tto Imp. ardens studio propagandæ religionis Christianæ lagdeburgi archiepiscopatum condidit. Molitus fuerat pium oc negotium ab aliquammultis annis, neque quicquam ei ostabat, præterquam consensus Episcopi Halberstadensis, sub ujus iurisdictione ecclesiasticâ erat Magdeburgum cum vicino tractu. Mortuo Bernhardo (id erat Pontifici nomen) Cæsar substituit ei Hillebardum, ex comitibus Werlensibus in Westualiâ progenitum: Cujus parens Ericus, vir fortis & magnanimus, exceptoque uno isto facinore, omnium Judiciis probatus, propter conspirationem contra Cæsarem nuper capite truncatus fuerat. Is episcopus, ut erat tractabilis & mansvetus, npetratori denuo negocium urgenti, amplissimæ diœcesis suæ artem non modicam concessit, Hattone Moguntino Archiepiscopo Metropolitano, & Joanne tertiodecimo Pontifice Romano rem confirmantibus. Ita initium habuit archiepiscopa Magdeburgensis anno filij Dei 968. ut plærique omnes anotarunt: Cui cum Præsulem idoneum Cæsar quæreret, Ano Berbetomagensis & Othwinus Hildesheimensis, Antistites,

nuper

cus) vitam cum morte commutaret, cui cum idoneus quæreretur successor, Annonem eò Cæsar misit. Quam verò utiliter fideliterque episcopatui isti per totos 24. præfuerit annos, docent Wormaciensium Annales. Hoc non dissimulandum, defuncto Bosone primo Merseburgensi Episcopo Annonis svasu inductum esse Cæsarem, ut Giselarium hominem naturâ *mobilem* (ut habet codex MSC. Ditmari, nam in edito legitur *nobilem*) ei substitueret: quá in re, tam Imperator, quam Anno, opinione sua vehementer falsi sunt.

Etenim Giselarius mediocritate non contentus, impellente eum magis magisque impotenti ambitione, ad majores honores animum adjecit, quos demum insignitâ fraudulentia impetràvit, Cæsare circumvento, Romanis primatibus, quod ei proclive, auro corruptis, Magdeburgensis archiepiscopus designatus est. Tum verò actum fuit de Episcopâ Merspurgensi, cujus potiorem partem Giselarius sibi vendicavit, reliqua, ne quam pateretur invidiam, inter vicinos Episcopos Fridericum Cicensem & Volcholdum Misnensem, dispertitus est. Jurisdictionem Ecclesiasticam commisit Antistiti Halberstadensi. Vtque superesset Merspurgi aliquod cultus divini vestigium, omnisque postliminio instaurandi Episcopatus desiti occasio erepta videretur, collegium ibi monachorum instituit, gubernatione commisſâ Ortado, cœnobitæ Bergensi, quo paullopost demortuo, substituit ei Heimonem, ejusdem Sodalitij monachum. Verum Henricus Imp. hæc omnia in integrum restituit anno 1005.

II. Annoni Berbetomagum ad Vangiones misso, successor datur OTHWINVS, quemadmodum à monumentis Magdeburgicis & Egghardo, catalogo Episcoporum Hildesheimensium appellatur, nam Casparo Bruschio *Othvving*, Ditmaro est *Aduinus*. Factum id anno 950, ut editus Abbatum Bergensium catalogus annotavit, à quo dissentiens Bruschius

primus in familiam suam hoc dignitatis fastigium intulit. Non autem propter amœnitatem solummodo loci Magdeburgum condendo monasterio elegit Otto, sed quòd persvasum haberet, finitimas gentes Henetas, immanes & barbaras, verique Dei hostes, fide & industria religiosorum novi hujus collegii Patrum ab Idolomania Ethnica avocari & ad professionem doctrinæ cœlestis invitari & adduci posse, in quo nequaquam opinione sua falsus est. *Etenim hæc amatrix, speculum & exemplar totius religionis: hæc æmula supernæ congregationis in continuâ laude Regis cælorum & ceremoniis, multorum venerabilium Episcoporum & Abbatum nutrix facta, Christi bono odore diversas terrarum Ecclesias respersit, & inter omnes cænobitas melioris testimonii regulare iter S. Patris Benedicti irreprehensibiliter hactenus incessit*, utor verbis Chronici Magdeb. MSC.

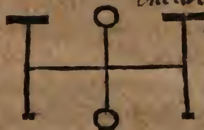
Absolutis, quantum opus erat, præter fanum ipsum, omnis generis ædificiis, de coloniâ monachorum huc transferendâ deliberabatur. Florebat illâ ætate famâ pietatis, studiorum & disciplinæ, antiquissimum S. Maximini ad pervetustam Trevirorum urbem familiæ Benedictinæ cænobium sub Ogone (aliis est Hugo) ejus loci abbate tricesimo sexto. Ab eo Imperator impetravit ANNONEM honestissimâ apud Cattos familiâ natum, spectatæ doctrinæ & integritatis virum: quem cum sodalitio suo in Saxoniam adventantem, dici vix potest, quàm comiter Cæsar exceperit, quàm benignè tractarit, quantis beneficiis affecerit, traditis ei regiæ stirpis procerum filiis moribus & pietate instruendis. Trithemius translationem hanc collocat in annum 940. & Annonem vocat *virum in scripturis tam divinis, quam secularibus, multùm eruditum, & non minus integritate morum, quàm scientia venerabilem.* Quatuordecim annis præfuit *gregem multiplicans, eique verbo & exemplo invigilans,* ut Chronicon Magdeb. MSC. Accidit autem, ut Wormaciensis Antistes Richowo (Frodoardo est Richoo, aliis Richovicus)

tum eſt autem contra Vngaros anno Chriſti 955. Vt Frodoardus, Regino, Schafnaburgenſis, Contractus, Friſingenſis & alij. Marianus Scotus ponit annum 956. Sigebertus Gemblacenſis 957. Quæ differentia eſt biennij. Diſcrepantes ſcriptorum ſententiæ conciliari non incommodè poſſe videntur, ſi credamus Ottonem Auguſtum maturè de condendo monaſterio conſilium cepiſſe, aliquid conatum, ſed bellis civilibus, aliisque impedimentis intervenientibus, ante victóriam contra Vngaros pium negotium conficere non potuiſſe. De ultimis urbis Madgeburgenſis antiquitatibus, incertis conjecturis nitentibus, nihil hic addendum putamus, quod veritate nititur, minimè diſſimulandum. Tempore Caroli Magni aliquid celebritatis habuiſſe conſtat ex Anſegiſo, Conſtitut. Caroli M. lib. 3. cap. 6. Vbi ſequentia verba leguntur : *De negociatoribus, qui partibus Sclavorum & Havarorum pergunt, quousque procedere cum ſuis negotiis debeant, id eſt, partibus Saxoniæ, uſque ad Bardenvvich, & ad Magadeburg & ad Erpesfurd, & ad Halaxſtad & ad Foracheim & ad Breemberg & ad Reginisburg, & ad Lauriacum: & ut arma & brunias non ducant ad venumdandum: Quòd ſi inventi fuerint portantes, omnis ſubſtantia eorum auferatur ab eis, dimidia quidem pars partibus Palatij, altera vero medietas inter jam dictos Miſſos & inventorem dividatur.* In hac conſtitutione Brunia non ſignificat thoracem, ſive loricam, ut Fridericus Lindenbrogius gloſſario ad veteres Germanorum leges annotavit, ſed galeam, eamque criſtatam, ut placet Luthero in Etymologiis Germanicorum nominum. Frequens vocabuli Brinne uſus in antiquis Heroum carminibus, ubi expreſsè à clypeo diſtinguitur. Miſſi fuêre iidem cum Impp. Regumque legatis. In exſtructione monaſterij San-Mauriciani Otto Auguſtus uſus eſt fideli opera Billingi Comitis, ut alio diplomate notum facit Imp. idem. Hic Billingus conditor eſt familiæ Ducalis, cui ab eo Billinganæ nomen inditum, Parens Hermanni, qui

primus,

licta subjaceat, iramque praenominatorum martyrum incurrat. Et, t hoc à fidelibus nostris verius credatur, manu nostra subtus illud rmavimus & annulo nostro signari praecepimus. Data 11. Kal Octoris, anno Dominicae incarnationis 936. Indictione 11 anno verò Otonis Piissimi Regis Secundo. Actum in Magadeburch civitate in Dei nomine feliciter. Amen.

NB. Indictio II. circa hoc tempora incidit in A. C. 937. ~~...~~ et aliunde constat annum 2dum Ottonis esse A. C. 937.

ignum Domini Ottonis *invictissimi Regis*

Poppo Cancellarius ad vicem Friderici archicapellani recognovi.

TOrquatum sequuntur Johannes Pomarius & Andreas Wernerus uterque annalibus archiepiscopae Maddeburgensis. Dissentit Trithemius Chronico Hirsaugiensi, annum fundaionis inculcans 940. Indict. 14. cum quo facit Chronicon Saon. vernaculum. Longiùs ab hac sententiâ recedit Ditmaus Mersepurgensis istis temporibus vicinus. Is lib. 2. differens e praelio contra Avares, qui & Vngari, commisso, deque illutri victoriâ, omniumque tripudio tandem addit: *Interim Rex axoniam revisens latus patriam, à cunctis principibus à longe sibi bviantibus summis excipitur studiis, diuque exspectatus à venerabili iamet genetrice profusis prae gaudio lacrymis, amplectitur. Quibus uum ilico aperiens promissum, qualiter hoc ad unguem perduceret, orundem ad hoc consilium enixè petiit & suffragium. His tandem d collaudantibus, piaeque petitioni adspirantibus, statim Rex Abbaiam in Magdeburgensi civitate, incipiens ecclesiam mirum in modum n loco, ubi sancta requiescit Edith, & juxta quam post obitum suimet pausare desideraverat ipse.* Hactenus Ditmarus. Pugna-

rico, Odalrico, Burchardo, Bernhardo, & Amalungo Episcopis res nostræ proprietatis, quæ subnotantur, in proprium damus. In pago Northuringa & in comitatu Thietmari in Magdeburg curtem nostrum cum ædificio & territorium illuc pertinens, cum omnibus locis ex occidentali parte Albiæ fluminis ad eandem civitatem pertinentibus vel servientibus, cujuscunque sint beneficia, hoc est, Fridumaresleba, Pretalitze, Buchovvi, Frosa, Ruethardesdorp, Harthara-destorp, Thetmundesdorp, Otteresleba, Osterwvartiga, Suldorp, Nucrovvattinga, Istaresdorp, Dudulon, Watenesuneg, Mantesleba, Witerichsdorp, Vnundiscunburg, Bizunici, Zieboltesdorp, Trumpsice, quatuor hobas in Valedorp, & quicquid ad prædictum locum pertinens habuimus ex Aquilonari parte Horaha fluminis in locis ita nominatis: Mosau, Pelnusi, Vnzoborg, Welbuebi, Zelici: & in comitatu Geronis in Bigera tres familias litorum & in comitatu Christiani in Grimereslebâ quindecim familias Sclavorum & omnis census & venundationis, acquisitionisque, decimam in Motsani, Ligrice, & Heveldun præfatæ congregationi concedimus, & liceat, ut ligna & herbæ in usus sint & porci saginentur. Omnes præfatorum locorum familias cum cunctis ad hæc jure pertinentibus, mancipiis, ædificiis, agris, pratis, pascuis, silvis, aquis, aquarumve decursibus, molendinis, piscationibus, quæsitis & inquirendis, jure perenni in proprium damus: Et condonamus eidem congregationi, ut familiæ eorum coram nullo nisi Advocato eorum Iustitiam secularem cogantur agere: Et nulli nisi eidem congregationi serviant, & illa nisi Deo & sanctis, nisi singulis annis tantum Regi unum cavallum scutumque lanceas vel duas crusinas dent, ut sciant in mundi burdio Regis se esse. Electionem eis concessimus Abbatem inter se eligendi & Advocatum quemcunque velint, Abbatem tamen dignum. Et ut hæc nostræ traditionis autoritas plenâ vigeat firmitate, jussimus hoc præceptum conscribi, per quod sancimus, ut nullus successorum vel heredum temere illud præsumat infringere. Et si ullus homo in eisdem rebus aliquid injuriæ facere præsumserit, summæ judicis vindictæ

HENRICI MEIBOMII

CHRONICON MONASTERII BERGENSIS AD ALBIM PROPE MAGDEBURGUM.

Ommunis est opinio historicorum nostratium illustre monasterium familiæ Benedictinæ prope Magdeburgum in monte, unde ei nomen, situm ab Ottone Magno, Henrici Aucupis, Primi ex Saxonibus Imperatoris Augusti, filio & successore, conditum esse Anno Christi 936. qui regni ejus primus. Hujus sententiæ confirmandæ ergò Georgius Torquatus Theologus & historicus Magdeburgensis producit Diploma fundatoris, quod ex MSC. auctoris Chron. integrum subjiciam. *In nomine Sanctæ & individuæ Trinitatis. Otto divinâ clementia Rex. Noverint omnes fideles nostri, præsentes scilicet & futuri, qualiter nos ob amorem Dei omniumq; Sanctorum in loco Magdeburg nominato, ecclesiam constituere studuimus, Sancti Petri Principis Apostolorum Sanctorumque martyrum Mauricii, Innocentij sociorumque eorum Patrociniis interesse, illorumq; obsequia, quantum suppetit humanitas inibi, ut agantur, cupientes. Ad eosdem verò Sanctos & ad usum nutrimenque congregationis illic eis servientis, ob memoriam patris nostri & pro remedio animæ ipsius, venerandæque matris nostræ, nostrique & conjugis nostræ. Cujus & prædictus locus Dos fuit & prolis nostræ omniumque debitorum nostrorum, nec non & Rudolphi Regis, qui nobis Sanctum transmisit Innocentium, consiliantibus nobis Episcopis, qui tunc in præsenti erant, Friderico videlicet & Adeldago, archiepiscopis: Balderico, Thietbardo, Ebergiso, Amalrico,*

nasteni tutelam & incrementum affers, conatus, tanto sunt feliciores, quanto infeliciores sæpe fuerunt Antecessorum tuorum, ceu sunt natura infirmitatis humanæ tardiora remedia, quam mala. Helmestadii. Idibus Augusti. cIↄ Iↄc LXIX.

HENRI-

veram Evangelii lucem, præfueruntque illi Antiſtites, ſi non propter publicas calamitates feliciores, meliores certe multis Anteceſſoribus ſuis, conſervaturque id hodie Tua quoque induſtria, tamque nunc abeſt à ſummo flore, quam prope aliquoties à ruina extrema. Majores fortè quondam reditus fuérunt & ſplendidiora ædificia. Sed nemo prudens domibus aut tectis aut congeſtu lapidum Monaſteriorum nomen abſolvi credit. Muta iſta ac inanima intercidere ac reparari promiſcua ſunt: veris autem pietatis exercitiis & irrequieto nominis divini ſinceroque cultu ſalus & gloria monaſteriorum conſtat. Ad quæ omnia promovenda cum totus feraris, gratulor his temporibus & monaſterio de tali Antiſtite, qui prudentia & autoritate regit omnia, ad pietatem indefeſſus provocat, & quod maximum eſt, quodque imprimis Nazianzenus requirebat, διδάσκει τοῖς τρόποις. Precor igitur Deum Opt. Max. ut Te diutiſſime ſervet incolumem, avertatq; publicas calamitates ut quos ad mo-

naſterii

cum rerum veris vocabulis amiſſis, ut olim querebatur Cato, monachi non amplius eſſent monachi. Iſthæc omnia memorare debuit Hiſtoricus. Nec omiſit temere quicquam, cujus notitiam haberet. Neminem certe, quem laude quid dignum geſſiſſe conſtaret, ea carere paſſus eſt. Quamvis forte nonnullorum merita majora fuiſſe credam, deficientibus qui annotarent, fatali quadam æui calamitate, Referuntur autem omnia ſimplici ſtylo, ſine verborum phaleris, cum laus omnis, quo verior eo magis amet ſimplicitatem, hoc ipſo ornatá, quod ornamenta contemnat.

Quod vero Chronicon hoc Tuo, venerande Præſul, ampliſſimo nomini inſcribam, æquo animo feres, & hanc meam, ſi qua eſt, temeritatem honeſtis condonabis exemplis. Offero enim ſcriptum Tibi, quod tuum quodammodo jam eſt, certe ... inem propius pertinet, de illis conſ... quorum locum Principali clementia ... ...q; tuo tenes. Accepit monaſterium veſtrum ultimis annis

veram

quibus iſta memorata, adduxit Avus meus, quæque interſperſit eodem tempore acta, res veſtras illuſtrantia. Cui vero iſta minus cognita (ceu ſunt plurimi exterarum rerum avidi, noſtrarum incurioſi) ille non ſine jucunditate in hoc Chronico intuebitur variam Monaſterii veſtri faciem, nunc nitidam, nunc miſere deformatam, non una ſemper de cauſa. Nam & aliquando miſera Reip. noſtræ fortuna & Saxonici orbis calamitas monaſterium veſtrum eàdem involvit, ut optimi quoque Abbates pares illi ferendæ eſſe vellent magis quam poſſent. Non defuerunt etiam ſubinde ex Abbatibus ipſis (ut in humanis contingit) qui ad dignitatem illam mores afferrent malos, & quo illuſtriores, eò plus nocerent & publice magis. Fuerunt etiam aliquando in cœtu veſtro, fruſtra contra nitentibus Præſulibus, qui cœtera diſcordes in commune exitium conſpirarunt, ſubminiſtrantes fomenta quo deflagrarent univerſi, conſumerentur ſinguli. Imo fuit tempus,

plici à Te deſideratum, typis tamen exſcriptum, ut ad omnes ſimul, eâdemque opera & Te demerear, & ſi quis talium patriæque hiſtoriæ curioſus eſt, eritque impoſterum. Equidem de Avitis Paternisque ſcriptis publicandis, quantum per alia, quæ interjungo, ſtudia, licet, nunquam non ſollicitus ſum, etiam apud bonos quosque, profeſſione illa pietatis, non illaudatus: ad hujus tamen poſthumi operis editionem Tua, venerabilis Abbas, autoritate non parum me fateor inſtigatum. Deduxit id Avus meus ab ultima origine ad ſua uſque tempora, pervenitque ad me ipſius manu nitide ſatis ſcriptum, ac ſi editioni jam paratum eſſet. Non dubito quædam ultima ejus cura accedere adhuc potuiſſe, ſi ipſi edere licuiſſet: ego nihilominus veniæ apud bonos ſecurus, edidi omnia, ut inveni, ſingulis retentis verbis. Tibi equidem, venerande Antiſtes, quæ de Anteceſſoribus tuis hic memorantur, pleraque & fortè plura eſſe dudum cognita ſcio, ex iis, quæ in Archivo veſtro aſſervatis, monumentis: non parum tamen ut ſpero delectabit lectio eorum, quæ ex aliis ſcriptoribus,

quibus

VIRO
MAXIME REVERENDO AMPLISSIMO DOCTISSIMOQVE

DN. SEBASTIANO GOEBELIO

Imperialis Monaſterii Bergenſis

ABBATI

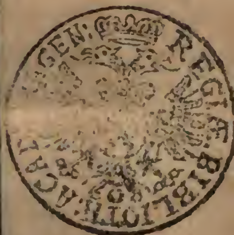
Domino & Fautori plur. honorando

HENRICVS MEIBOMIVS

S. P. D.

VEnit tandem ad Te Chronicon Bergenſe ab Avo meo HENRICO MEIBOMIO, Hiſtorico non incelebri, magno labore congeſtum, plus vice ſimplici

HENRICI MEIBOMII CHRONICON BERGENSE.

HELMESTADI,

Typis HENNINGI MÜLLERI, Acad. Typ.

ANNO CIↃ IↃ C LXIX.

VERA EFFIGIES OTTONIS I. MAGNI, FUNDATORIS MUNIFICENT. MONASTERII BERGENSIS EX ARCHIVIS HUIUS COENOBII DEPROMTA
AVT MORS, AVT VITA DECORA

